

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W ZAWIERCIU

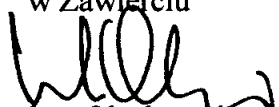

**Ocena stanu
bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu zawierciańskiego
za 2013 rok**

ZAWIERCIE, MARZEC 2014 r.

Zatwierdził:
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Zawierciu

Wiesław Olechnowicz

SPIS TREŚCI

I. Ocena sytuacji epidemiologicznej	7
1. Epidemiologia chorób zakaźnych	7
1.1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych przeciwko którym prowadzone są obowiązkowe szczepienia ochronne	7
1.2. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc w powiecie zawierciańskim w 2013 roku	11
2. Nadzór sanitarny nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą	21
3. Deratyzacja	22
4. Szczepienia ochronne	23
5. Wnioski	24
II. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku	27
1. Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych	27
2. Szczegółowa ocena stanu sanitarnego	31
3. Akcje	37
4. Współpraca z innymi służbami kontroli	40
5. Nadzór nad importem/eksportem	40
6. Jakość zdrowotna środków spożywczych	40
7. Działania w ramach systemu RASFF i RAPEX	42
8. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	45
9. Skargi i wnioski	46
10. Ocena i wnioski końcowe	46
III. Jakość wody przeznaczonej do spożycia	47
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	47
IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	55
1. Wody powierzchniowe wykorzystywane do kąpieli i rekreacji	55
2. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej	57
3. Podsumowanie	61
4. Wnioski	61

V. Warunki sanit. w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych oraz warunki pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach	63
VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	66
1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy	66
2. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego	68
VII. Oświata Zdrowotna i promocja zdrowia	70
VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	91

„Zdrowie publiczne jest umiejętnością i sztuką zapobiegania chorobom, przedłużania życia oraz promowania zdrowia i sprawności fizycznej poprzez zorganizowane wysiłki społeczności na rzecz higieny środowiska, kontroli chorób zakaźnych, oświaty dotyczącej zasad higieny osobistej, powoływania i sprawnego funkcjonowania służb medycznych i opiekuńczych w celu wczesnego diagnozowania i zapobiegawczego leczenia chorób oraz na rzecz takiego rozwoju mechanizmów społecznych, który zapewni każdemu członkowi społeczności standard życia umożliwiający zachowanie zdrowia.”

C. E. Winslow

Zdrowie publiczne leży w interesie każdego człowieka. Dlatego w ciągu wieków w społeczeństwach stopniowo powstawały specjalne zawody, instytucje, służby, których celem było tworzenie i wdrażanie strategii poprawy stanu zdrowia obywateli oraz podejmowanie w tym zakresie praktycznych działań.

Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. (tj. Dz. U. z 2006 r. Nr 122, poz. 851 z późn. zm.) określa zadania i kompetencje Inspekcji, w art.1 stwierdza:

„Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego”. Ustawa ta konstituuje Państwową Inspekcję Sanitarną, jako instytucję nadzoru w zdrowiu publicznym.

Sytuacja demograficzna powiatu zawierciańskiego w 2013 roku

(dane liczbowe z GUS, stan na dzień 30.06.2013 roku – ostatnie dostępne dane)

Powierzchnia powiatu zawierciańskiego – **1 003 km²**

Powiat zawierciański zajmuje 8,16% powierzchni województwa śląskiego.

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim – **121 956**

Liczba ludności w powiecie zawierciańskim stanowi 2,6% ludności województwa śląskiego

Liczba ludności w województwie śląskim – **4 606 387**Liczba ludności w Polsce – **38 502 396**W skład powiatu zawierciańskiego wchodzi **10 gmin**:

		Ludność
2 gminy miejskie:	Miasto Zawiercie	51 494
	Miasto Poręba	8 819
4 gminy miejsko-wiejskie:	Gmina Łazy	16 096
	miasto	7 055
	wieś	9 041
	Gmina Ogrodzieniec	9 389
	miasto	4 380
	wieś	5 009
	Gmina Pilica	8 920
	miasto	1 962
	wieś	6 958
	Gmina Szczekociny	8 061
	miasto	3 750
	wieś	4 311
4 gminy wiejskie:	Irządze	2 801
	Kroczyce	6 324
	Włodowice	5 282
	Żarnowiec	4 770
Liczba dzieci do lat 2 w powiecie zawierciańskim:		2 141

I. Ocena sytuacji epidemiologicznej

1. Epidemiologia chorób zakaźnych

Celem prowadzonego nadzoru epidemiologicznego w powiecie zawierciańskim jest monitorowanie sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych oraz wczesne wykrywanie zagrożeń w celu ich skutecznego zwalczania.

Ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 947) nakłada na lekarzy obowiązek zgłaszania 58 chorób zakaźnych, jednostek i zespołów chorobowych, a na Państwową Inspekcję Sanitarną obowiązek ich rejestracji.

W 2013 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu zgłoszono 3158 przypadków chorób zakaźnych, zakażeń i zatruc podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu (w tym 1852 przypadki podejrzeń i zachorowań na gripę), 172 osoby z powodu chorób zakaźnych były hospitalizowane. Ocenę sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie zawierciańskim w 2013 roku sporządzono w oparciu o dane o zachorowaniach otrzymywane w ramach prowadzonego nadzoru, dane pochodzące z meldunku „Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w Polsce” od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 r. NIZP-PZH oraz dane uzyskane z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach.

Zapadalność na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w latach 2009-2013 oraz w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w roku 2013 została przedstawiona w tabelach nr 5, 6, 7.

1.1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych przeciwko którym prowadzone są obowiązkowe szczepienia ochronne

Blonica

W 2013 roku w Polsce nie odnotowano zachorowań na błonicę.

Tężec

W 2013 roku w powiecie zawierciańskim nie zarejestrowano zachorowań na tężec, w Polsce odnotowano 13 przypadków zachorowań.

Krztusiec

W powiecie zawierciańskim w analizowanym okresie odnotowano 1 przypadek zachorowania na krztusiec u kobiety w wieku 28 lat. Roczna zapadalność na 100 000 mieszkańców wyniosła 0,8 i była niższa niż w Polsce i województwie śląskim.

Aktywny nadzór nad OPW

Nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi został wprowadzony w Polsce w 1990 roku celem monitorowania sytuacji w zakresie występowania zachorowań na poliomyelitis, a także eradykacji wirusa Polio z populacji.

Odzwierciedleniem czułości nadzoru epidemiologicznego jest liczba ostrych porażen wiotkich u dzieci w wieku 0-14 lat. Liczba ta powinna wynosić przynajmniej 1 na 100 tys. dzieci poniżej 15 roku życia.

W Polsce odnotowano 37 przypadków ostrych porażen wiotkich, w województwie śląskim – 5 przypadków. W powiecie zawierciańskim – 1 zachorowanie (populacja dzieci poniżej 15 lat w powiecie zawierciańskim wynosi 16219) – co spełnia kryteria nadzoru.

Po przebadaniu materiału biologicznego chorego – kału – uzyskano ujemne wyniki w kierunku wykrycia wirusa Polio. Za przyczynę porażen, które wystąpiły u chorego uznano zespół Guillain-Barre.

Odra

Odra jest przez WHO chorobą objętą programem eliminacji, zgodnie z którym wymagane jest utrzymywanie wysokiego poziomu zaszczepienia oraz wykonywanie badań w kierunku obecności przeciwciał przeciwodrowych w klasie IgM z częstością określoną na 1 / 100 000 mieszkańców. Dla powiatu zawierciańskiego oznacza to zbadanie serologiczne 1 przypadku podejrzenia odry rocznie. Biorąc pod uwagę liczbę zbadanych przypadków podejrzeń odry w 2013 roku (3 przypadki, w tym jeden potwierdzony) – kryteria programu eliminacji w powiecie zawierciańskim zostały spełnione. W województwie śląskim rozpoznano 30 przypadków zachorowań, w Polsce – 88.

Różyczka

W województwie śląskim w analizowanym okresie odnotowano ogółem 3587 przypadków zachorowań na różyczkę, w Polsce – 38577. W powiecie zawierciańskim zarejestrowano 154 przypadki różyczki u osób w wieku od 10 miesięcy do 55 lat.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W 153 przypadkach różyczka była rozpoznana na podstawie objawów klinicznych, w 1 przypadku potwierdzona badaniem laboratoryjnym.

Różyczka zgodnie z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w Regionie Europejskim powinna zostać wyeliminowana do końca 2015 r., natomiast pogarszająca się sytuacja epidemiologiczna w odniesieniu do tej jednostki chorobowej oddala od tego celu nie tylko Polskę, ale i cały region europejski.

Liczba zachorowań na różyczkę cechuje się dużą zmiennością sezonową. W 2013 r. odnotowano znaczny wzrost zachorowań – zarejestrowano 154 przypadki różyczki (zapadalność 126,3) natomiast, dla porównania, w 2012 r. zanotowano 15 przypadków (zapadalność 12,2). Spośród zgłoszonych zachorowań 25% dotyczyło dzieci w grupie wiekowej 5-9 lat. Ogółem na 154 zgłoszone zachorowania 70% dotyczyło chłopców, w tym 59% z nich nie było szczepionych p/różyczce. Wskutek wprowadzenia powszechnych szczepień ochronnych u wszystkich dzieci obecnie zachorowania dotyczą w większości nieszczepionych chłopców w wieku 15–19 lat i mężczyzn w przedziale wiekowym 20-24 lata. Choć różyczka jest chorobą o łagodnym przebiegu, a w wielu przypadkach przebiega bezobjawowo, to zakażenie wirusem różyczki kobiety w ciąży może doprowadzić do zakażenia płodu i w konsekwencji do wystąpienia u noworodka groźnego w skutkach zespołu różyczki wrodzonej. Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim wynosi 126,3, w województwie śląskim 77,9, a w Polsce 100,1.

Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)

Od kilku lat liczba zachorowań utrzymuje się na podobnym poziomie. Od końca 2003 r. prowadzone są obowiązkowe powszechne szczepienia przeciw odrze, śwince i różyczce z użyciem szczepionki trójskładnikowej (MMR), wykonywane u dzieci w 13-15 miesiącu życia, a od 2005 r. również szczepienia przypominające w 12 roku życia (obecnie w 10 roku życia).

W powiecie zawierciańskim w 2013 r. zarejestrowano 8 przypadków zachorowań na świnkę rozpoznanych na podstawie objawów klinicznych. W województwie śląskim odnotowano 327 przypadków, a w Polsce 2436.

Zapadalność wyniosła 6,5 i była na poziomie zapadalności krajowej (6,3) oraz województwa śląskiego (7,1).

Gruźlica

W województwie śląskim w roku 2013 odnotowano 1135 przypadków zachorowań. W powiecie zawierciańskim w analogicznym okresie zarejestrowano 30 przypadków zachorowań na gruźlicę, zarejestrowano 36 osób z kontaktu z chorym, nie odnotowano zachorowań osób ze styczności.

Zachorowania rozpoznano u osób dorosłych, a analiza zachorowań wg płci wykazała, że wśród osób chorych było 25 mężczyzn i 5 kobiet – 10 osób bezrobotnych, 16 emerytów, 4 osoby pracujące (13 przypadków zostało potwierdzonych bakteriologicznie).

Liczba zachorowań na przestrzeni 10 ubiegłych lat utrzymuje się średnio na poziomie 35-45 zachorowań. Obliczony wskaźnik zapadalności za 2013 rok jest taki sam jak w województwie śląskim i wynosi 24,6. W chwili obecnej brak jest danych dotyczących zachorowań w Polsce.

Lekarz podstawowej opieki zdrowotnej odgrywa zasadniczą rolę w wykrywaniu chorych na gruźlicę. To zazwyczaj w poradni rejonowej – najbliższej miejsca zamieszkania chorego – prowadzone powinno być bezpośrednio nadzorowane leczenie p/prątkowe chorych.

Ten bezpośredni nadzór leczenia DOT (Directly Observed Treatment) jest gwarancją realizacji zalecanego leczenia, co skutkuje pełnym wyleczeniem i zapobieganiu lekooporności.

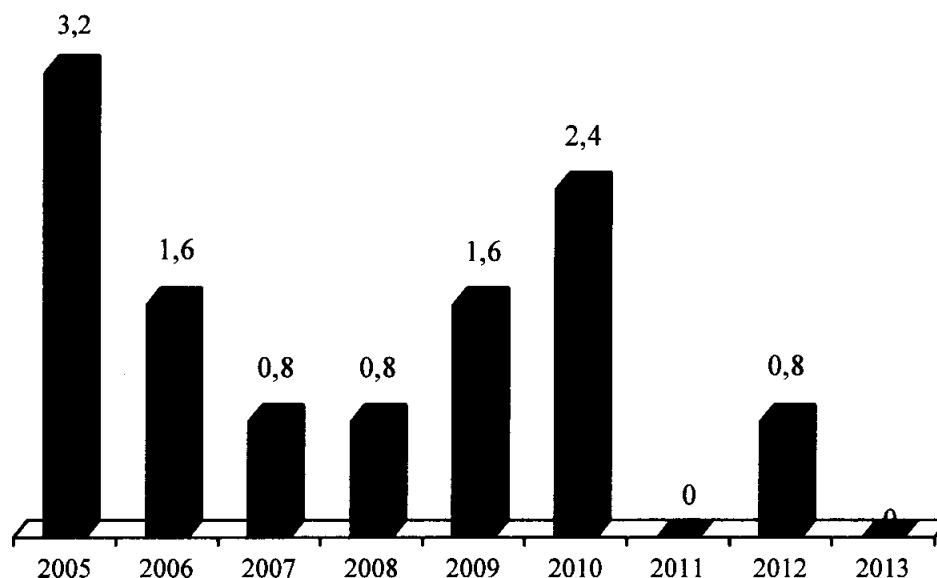
W powiecie zawierciańskim od wielu lat realizowane są prawie wszystkie elementy strategii, jednak nie stosuje się metody DOT u chorych leczonych ambulatoryjnie. Podstawowym wnioskiem jest więc wdrożenie bezpośredniego nadzorowanego leczenia tych chorych.

Wirusowe zapalenia wątroby typu B

W analizowanym okresie w powiecie zawierciańskim odnotowano 7 przypadków przewlekłego wzw typu B. Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim wynosi 5,7, w województwie śląskim 3,2, a w Polsce 3,8. Wszystkie zgłoszone przypadki rozpoznano na podstawie przesiewowych badań laboratoryjnych wykonywanych z innych powodów, tj. badań okresowych, badań rutynowych u krwiodawcy i kobiety ciężarnej. W 2013 r. w powiecie zawierciańskim nie zarejestrowano ostrych zachorowań. W Polsce odnotowano 83 przypadki, a w województwie śląskim – 7.

Poniżej przedstawiono ilość zachorowań na ostre wzv typu B na 100 tys. ludności na terenie nadzorowanym przez PPIS w Zawierciu.

Wykres 1. Wskaźniki zapadalności na wzv typu B ostre na terenie powiatu zawierciańskiego w latach 2005-2013

1.2. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych w powiecie zawierciańskim w 2013 roku

Wirusowe zapalenia wątroby typu C

Ze względu na konieczność zapewnienia porównywalności z danymi z wcześniejszych lat, wszystkie przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu C są klasyfikowane w oparciu o dwie definicje wprowadzone w 2005 r. i 2009 r. Definicja wzv C z 2005 r., oprócz kryteriów laboratoryjnych, zawiera również kryterium kliniczne (z którego zrezygnowano w definicji z 2009 r.).

W związku z powyższym każdy przypadek może spełniać kryteria definicji z 2005 r., 2009 r. lub równocześnie kryteria obu definicji.

W PSSE w Zawierciu w roku 2013 zarejestrowano 14 zachorowań (10 spełniających jednocześnie kryteria z 2005 r. i 2009 r., 1 według definicji przypadku z 2009 r., 3 według definicji przypadku z roku 2005) w roku 2012 zarejestrowano 9 zachorowań (3 spełniających jednocześnie kryteria z 2005 r. i 2009 r., 5 według definicji przypadku z 2009 r., 1 według definicji przypadku z roku 2005)

Ze względu na brak szczepień przeciwko HCV, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie w drodze działań

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

nieswoistych, polegających na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedyceznym, przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek.

Ospa wietrzna

Liczbę zachorowań na ospę wietrzną w latach 2005-2013, z podziałem na grupy wiekowe na terenie powiatu zawierciańskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2005-2013, z podziałem na grupy wiekowe na terenie powiatu zawierciańskiego

Wiek (ukończone lata)	Liczba zachorowań na ospę wietrzną								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
0-4	139	173	81	143	177	266	211	283	263
5-14	410	477	274	302	240	512	291	345	455
15-64	74	99	52	61	57	116	90	74	145
65 i więcej	-	3	0	1	-	-	1	0	1
Razem	623	752	407	507	474	894	593	702	864

W Polsce w 2013 roku odnotowano 178379 zachorowań na ospę wietrzną, w województwie śląskim – 25151, a w powiecie zawierciańskim – 864.

Ospa wietrzna, po zakażeniach dróg oddechowych, jest najczęściej występującą chorobą zakaźną. Cechuje ją występowanie co 2-3 lata epidemicznych wzrostów zachorowań. Na terenie powiatu zawierciańskiego, po okresie spadku zachorowań w 2011 i 2012 roku, w roku 2013 odnotowano ponowny ich wzrost.

Ospa wietrzna jest chorobą, której można zapobiegać poprzez szczepienia. W powiecie zawierciańskim przeciwko tej chorobie zaszczepiło się 55 osób.

W Polsce szczepienia przeciwko ospie wietrznej są szczepieniami zalecanymi. Wyjątek stanowią dzieci z wybranych grup zagrożonych ciężkim przebiegiem choroby i znacznym ryzykiem wystąpienia powikłań oraz dzieci do ukończenia 12 roku życia narażone na zakażenie ze względów środowiskowych, w szczególności przebywające w domach opieki długoterminowej, żłobkach i innych instytucjach opiekuńczych.

Wskaźnik zapadalności w powiecie zawierciańskim na ospę wietrzną wyniósł 708,4, w województwie śląskim – 546, a w Polsce – 462,9.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Neuroinfekcje

W 2013 roku w powiecie zawierciańskim odnotowano 1 przypadek nieokreślonego wirusowego zapalenia opon mózgowych oraz 1 przypadek pneumokokowego zapalenia opon mózgowych.

Borelioza z Lyme

W powiecie zawierciańskim wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności (41) jest niższy niż w województwie śląskim (49,4), ale wciąż wyższy niż w Polsce (33,1), na co niewątpliwie ma wpływ specyficzny charakter regionu – tereny leśne stanowią 29,5% ogólnej powierzchni powiatu.

Zachorowania w roku 2013 wystąpiły u: emerytów/rencistów (27), pracowników fizycznych (8), pracowników umysłowych (8), bezrobotnych (5), uczniów (2). Po systematycznym spadku zachorowań na boreliozę od 2009 roku, w roku 2013 odnotowano wzrost zachorowań (rok 2013 – 50 przypadków, rok 2012 – 30 przypadków).

Tabela 2. Analiza zachorowań na boreliozę z Lyme w Polsce, województwie śląskim i powiecie zawierciański, w latach 2005-2013

Rok	Polska		województwo śląskie		powiat zawierciański	
	A	B	A	B	A	B
2005	4409	11,6	535	11,4	30	24,1
2006	6694	17,5	908	19,4	32	25,8
2007	7723	20,3	1151	24,7	60	48,5
2008	8255	21,7	1491	32,0	88	71,4
2009	10332	27,1	1766	38,0	59	48,0
2010	9003	23,6	1522	32,8	40	32,6
2011	9170	23,8	1722	37,2	34	27,8
2012	8806	22,8	1640	35,5	30	24,5
2013	12763	33,1	2278	49,4	50	41

A - liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania / 100 tys. ludności)

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Liczby zachorowań na boreliozę z Lyme wg grup wiekowych w powiecie zawierciańskim w latach 2005-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Liczby zachorowań na boreliozę z Lyme wg grup wiekowych w powiecie zawierciańskim w latach 2005-2013

Wiek (ukończone lata)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
0-4	2	-	1	1	-	-	-	1	0
5-14	0	3	1	2	3	3	1	2	1
15-64	21	25	46	68	40	29	29	23	35
65 i więcej	7	4	12	17	16	8	4	4	14
Razem	30	32	60	88	59	40	34	30	50

Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień

W 2013 roku w Polsce rozpoczęto szczepienia u 7845 osób narażonych w związku ze stycznością i narażeniem na wściekliznę, w województwie śląskim u 644 osób, a w powiecie zawierciańskim rozpoczęto szczepienia przeciwko wściekliznie u 6 osób pokąsanych przez zwierzęta.

Grypa

Do PSSE w Zawierciu w 2013 roku zgłoszono 1852 zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę (w tym odnotowano 12 przypadków zachorowań na grypę A/H1N1v potwierdzonych laboratoryjnie). W 2013 roku zainteresowanie szczepieniami przeciwko grypie było niższe niż w latach ubiegłych. Zaszczepiło się 1548 mieszkańców powiatu zawierciańskiego (co stanowi 1,26 % populacji powiatu). W 2012 r. zaszczepiło się 1707 osób (1,39 % populacji). Ilość szczepień przeciwko grypie ciągle nie jest wystarczająca, a liczba zaszczepionych stanowi symboliczny procent ogółu ludności.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W Polsce funkcjonuje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2005 r. w sprawie „Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV” (Dz. U. Nr 189, poz. 1590, z późn. zm.), na podstawie którego ustalony został Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV określający strategię działania obejmującą zarówno zapobieganie zakażeniom HIV, jak i opiekę nad żyjącymi z HIV i chorymi na AIDS. Corocznie pracownicy pionu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia powiatowej stacji sanitarno-epidemiologicznej realizują zadania Programu.

Choroby przenoszone drogą płciową w 2013 r.

W 2013 roku do PSSE zgłoszono 1 przypadek zachorowania na rzeżączkę. W województwie śląskim – 24 zachorowania, a w Polsce – 452 przypadki.

Salmoneloza - zatrucia pokarmowe

W 2013 roku w Polsce odnotowano 7387 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych pałeczkami Salmonella, w województwie śląskim – 508 przypadków, a w powiecie zawierciańskim – 8 przypadków. Czynnikiem etiologicznym była w 1 przypadku – S. Enteritidis; w 7 – S. Species.

Inne bakteryjne zakażenia jelitowe

W powiecie zawierciańskim w opisywanym okresie zarejestrowano 31 przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych. W 28 przypadkach zakażenia wywołane były przez Clostridium difficile, po 1 przypadku przez E.coli i Campylobacter, oraz w 1 przypadku czynnik był nie określony. W Polsce odnotowano ogółem 9611 przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych, w województwie śląskim – 1694 przypadki. Wskaźnik zapadalność (25,4) jest niższy niż w województwie śląskim (36,8) i nieznacznie wyższy od zapadalności notowanej w Polsce (24,9).

Wpływ na pojawienie się tak znaczącego wzrostu bakteryjnych zakażeń jelitowych (2013 r. – 31 przypadków, 2012 r. – 2 przypadki) miały zakażenia wywołane przez laseczki beztlenowe Clostridium difficile. W roku 2012 nie zgłoszono takich przypadków, w roku 2013 aż 28 zakażeń wywołanych było tą bakterią. Były to najczęściej zakażenia szpitalne o przebiegu klinicznym od łagodnych biegunek, po ciężkie zapalenia jelit. W latach ubiegłych część przypadków zakażeń jelitowych była niezgłoszona z uwagi na nieustalony czynnik etiologiczny, pojawienie się zgłoszeń w roku 2013 było w dużej mierze wynikiem wprowadzenia od marca 2013 roku

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

w Szpitalu Powiatowym w Zawierciu badań testowych w kierunku *Clostridium difficile* u pacjentów, u których występowała biegunka w trakcie hospitalizacji lub u osób nowoprzyjętych z biegunką. Wszystkie zgłoszone przypadki były monitorowane i analizowane przez zespół do spraw kontroli zakażeń szpitalnych, który opracował działania mające na celu zahamowanie liczby zachorowań i nie doprowadzanie do wybuchu ogniska epidemicznego w szpitalu. Drobnoustroj ten bowiem w 2012 roku stał się najczęstszym czynnikiem alarmowym zgłaszanym w ogniskach epidemicznych zakażeń szpitalnych w Polsce.

W 80% zachorowania dotyczyły osób starszych po 65 r.ż., u 70% chorych stwierdzono zachorowanie po stosowanej antybiotykoterapii, dodatkowo ważnym czynnikiem ryzyka mającymi wpływ na szerzenie się zakażeń były choroby współistniejące pacjentów.

Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe

W 2013 roku do PSSE w Zawierciu zgłoszono 1 przypadek bakteryjnego zatrucia pokarmowego, gdzie czynnik etiologiczny był nieokreślony. W Polsce odnotowano ogółem 1642 przypadki, a w województwie śląskim – 733 przypadki.

Wirusowe zakażenia jelitowe

W 2013 roku do PSSE w Zawierciu zgłoszono 37 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych. W 30 przypadkach czynnikiem etiologicznym były rotawirusy, w 2 przypadkach adenowirusy, w 5 przypadkach czynnik etiologiczny był nieokreślony. W Polsce odnotowano ogółem 42671 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych, w województwie śląskim – 3789 przypadków.

Dur brzuszny i dury rzekome

W 2013 roku w Polsce zarejestrowano 1 przypadek duru brzuszego i 5 przypadków duru rzekomego. W powiecie zawierciańskim nie zarejestrowano ww. zachorowań.

Czerwonka bakteryjna

W 2013 roku w Polsce odnotowano 19 przypadków zachorowań na czerwonkę, W powiecie zawierciańskim nie odnotowano zachorowań na czerwonkę bakteryjną.

Biegunki u dzieci do lat 2

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia w Polsce zarejestrowano 38146 przypadków biegunek u dzieci do lat 2, w województwie śląskim – 1472 przypadki zachorowań, a w powiecie zawierciańskim – 37.

W 26 przypadkach zachorowania zostały wywołane przez rotawirusy, 2 przypadkach – adenowirusy, 1 przypadku – *Campylobacter jejuni* oraz w 8 przypadkach czynnik etiologiczny był nieokreślony.

Wirusowe zapalenia wątroby typu A

W analizowanym okresie w powiecie zawierciańskim nie odnotowano zachorowań na wzv typu A (w Polsce odnotowano 48 przypadków zachorowań).

Tabela 5. Analiza zachorowań na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim, województwie śląskim i Polsce w 2013 roku

Lp.	Jednostka chorobowa		Powiat zawierciański		Województwo śląskie		Polska	
			A	B	A	B	A	B
1.	Salmonelozy	zatrucia pokarmowe	8	6,5	508	11,0	7387	19,2
		posocznice	-	-	7	0,1	81	0,2
		inne zakażenia pozajelitowe	-	-	14	0,3	90	0,2
2.	Biegunki u dzieci do lat 2*		37	172,8*	1472	168,0*	38146	501,8*
3.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe – ogółem		1	0,8	733	15,9	1642	4,3
4.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe – ogółem		31	25,4	1694	36,8	9611	24,9
5.	Wirusowe zakażenia jelitowe – ogółem		37	30,3	3789	82,2	42671	110,7
6.	Krzusiec		1	0,8	153	3,3	2185	5,7
7.	Szkarlatyna		32	26,2	3139	68,1	25103	65,1
8.	Róża		23	18,8	820	17,8	5239	13,6
9.	Rzeżączka		1	0,8	24	0,5	452	1,2
10.	Borelioza z Lyme		50	41	2278	49,4	12763	33,1
11.	Ostre porażenie wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat		1	0,8	5	0,1	37	0,6
12.	Encefalopatie gąbczaste-choroba Creutzfeldta-Jakoba		1	0,8	7	0,1	21	0,05
13.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień		6	4,9	644	14,0	7845	20,4
14.	Ospa wietrzna		864	708,4	25151	546,0	178379	462,9
15.	Odra		1	0,8	30	0,6	88	0,2
16.	Różyczka		154	126,3	3587	77,9	38577	100,1
17.	Wzw typu A		-	-	4	0,09	48	0,1
18.	Wzw typu B ostre		-	-	7	0,1	83	0,2
19.	Wzw typu B przewlekłe		7	5,7	150	3,2	1457	3,8
20.	Wzw typu C (wg definicji przypadku – 2009 r.)		11	9,0	165	3,6	2632	6,8
21.	Wzw typu C (wg definicji przypadku – 2005 r.)		13	10,6	254	5,5	2692	6,9
22.	Świnka		8	6,5	327	7,1	2436	6,3
23.	Grypa i podejrzenia grypy: ogółem**		1852**	1518,6	221067**	4799,1	3157129**	8193,1
24.	Gruźlica		30	24,6	1135	24,6	b.d.	b.d.

A - liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności).

B* - wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania / 10tys.dzieci do lat 2)

b.d. - brak danych

** - dane wg sprawozdań o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grype

Tabela 6. Liczby zachorowań i zapadalności na wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w latach 2008-2013

L.p.	Jednostka chorobowa	2013		2012		2011		2010		2009	
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
1.	Salmonellozy - ogółem	8	6,5	12	9,8	9	7,4	13	10,5	16	13,0
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe – ogółem	31	25,4	2	1,6	-	-	2	1,6	-	-
3.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe - ogółem	1	0,8	-	-	-	-	5	4,0	1	0,8
4.	Wirusowe zakażenia jelitowe - ogółem	37	30,3	37	30,2	20	16,4	20	16,3	69	56,1
5.	Biegunki u dzieci do lat 2*	37	172,8*	32	144,7*	17	76,6*	16	70,1*	42	185,6*
6.	Krztusiec	1	0,8	6	4,9	-	-	1	0,8	3	2,4
7.	Szkarlatyna	32	26,2	18	14,7	16	13,1	18	14,6	15	12,1
8.	Zapalenia opon mózgowych i/lub mózgu	2	1,6	3	2,4	6	4,9	5	4,0	4	3,2
9.	Róża	23	18,8	18	14,7	8	6,5	7	5,7	9	7,3
10.	Borelioza z Lyme	50	41	30	24,5	34	27,8	40	32,6	59	47,9
11.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	6	4,9	15	12,2	11	9,0	8	6,5	8	6,5
12.	Ospa wietrzna	864	708,4	702	573,0	593	485,2	894	728,6	474	385,4
13.	Różyczka	154	126,3	15	12,2	6	4,9	6	4,8	-	-
14.	Wzw typu A	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2,4
15.	Wzw typu B - ostre	-	-	1	0,8	-	-	3	2,4	2	1,6
16.	Wzw typu B - przewlekłe	7	5,7	-	-	5	4,1	6	4,8	4	3,2
17.	Wzw typu C (wg def. przypadku – 2009r.)	11	9,0	8	6,5	7	5,7	4	3,2	3	2,4
18.	Wzw typu C (wg def. przypadku – 2005r.)	13	10,6	4	3,2	12	9,8	3	2,4	6	4,8
19.	AIDS - Zespół nabytego upośledzenia odporności	-	-	1	0,8	-	-	-	-	-	-
20.	Nowo wykryte zakażenia HIV	-	-	-	-	-	-	1	0,8	1	0,8
21.	Świnka	8	6,5	7	5,7	7	5,7	13	10,5	12	9,7
22.	Grypa i podejrzenia grypy - ogółem**	1852	1518,6**	943	769,8**	538	440,2**	18	14,6**	1077	875,8**
23.	Gruźlica	30	24,6	14	11,4	21	17,2	40	32,6	32	26,0

A - liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B - wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności)

B* - wskaźnik zapadalności na biegunki u dzieci do lat 2 (zachorowania / 10 tys. dzieci do lat 2)

2. Nadzór nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą

Na terenie powiatu zawierciańskiego w 2013 r. pod nadzorem sanitarnym PPIS w Zawierciu znajdowało się 206 podmiotów leczniczych, tj. 4 podmioty lecznicze publiczne, 49 podmiotów leczniczych niepublicznych (łącznie 81 placówek) oraz 125 praktyk zawodowych. 2 podmioty lecznicze funkcjonujące na terenie powiatu są nadzorowane przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, tj. Szpital Powiatowy w Zawierciu i Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu (ZLA).

W ubiegłym roku skontrolowano 47 podmiotów publicznej i niepublicznej opieki zdrowotnej (89%), w 13 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego, postępowania niezgodnego z opracowanymi procedurami oraz braku kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

Skontrolowano 78% z 125 zarejestrowanych praktyk zawodowych. W 7 z nich stwierdzono nieprawidłowości, najczęściej było to: nieprawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi, przeterminowany sprzęt i materiał medyczny, brak czystości w gabinecie, jak również brak kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych. Wydano 8 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości, w dwóch przypadkach osoby odpowiedzialne zostały ukarane mandatem karnym. W jednym przypadku, w związku ze stwierdzonym brakiem bieżącej ciepłej i zimnej wody w podmiocie, wydano decyzję administracyjną, z terminem natychmiastowej wykonalności, nakazującą zaprzestanie prowadzenia działalności leczniczej do momentu usunięcia nieprawidłowości. Właściciel nie wykonał ww. decyzji, podjął decyzję o zakończeniu prowadzenia działalności leczniczej.

Dostępność środków ochrony osobistej oraz zabezpieczenie w środki dezynfekcyjne w skontrolowanych placówkach w zakresie ilościowym i asortymentowym oceniono jako wystarczające.

Na terenie powiatu w 2013 roku w podmiotach leczniczych nadzorowanych przez PPIS w Zawierciu funkcjonowało 71 urządzeń sterylizacyjnych, 23 autoklawy w podmiotach leczniczych publicznych i niepublicznych, 48 zainstalowanych w praktykach zawodowych. W ww. zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

PPIS w Zawierciu przeprowadził jedną kontrolę w Szpitalu Powiatowym w Zawierciu w związku ze zgłoszeniem ogniska epidemicznego wywołanego wirusem

grypy typu AH1N1, kontrola wykazała nieprawidłowości (niewłaściwe stosowanie środków ochrony indywidualnej, brak mydła i ręczników jednorazowych na salach chorych). Przeprowadzone działania zapobiegawcze i przeciwepidemiczne doprowadziły do wygaszenia ogniska.

Wszystkie podmioty lecznicze (oprócz jednego posiadającego program dostosowania pozytywnie zaopiniowany przez PPIS w Zawierciu) spełniają wymagania obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2012 r., poz. 739).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu wydał 26 pozytywnych decyzji – opinii o pomieszczeniach i urządzeniach podmiotów wykonujących działalność leczniczą, w tym 15 dla obiektów nowopowstałych. W roku 2013 powstały: 3 zakłady świadczące długoterminową opiekę pielęgniarstwa w domu pacjenta, 2 przychodnie stomatologiczne, 2 przychodnie lekarskie, 1 punkt poboru materiału do badań laboratoryjnych i 7 praktyk zawodowych.

3. Deratyzacja

W ubiegłym roku do PSSE w Zawierciu nie wpłynęły interwencje dotyczące bytowania gryzoni. W celu zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych właściciele nieruchomości na terenach miast i gmin przeprowadzali powszechne akcje deratyzacyjne. Terminy i częstotliwość deratyzacji jest określona w Regulaminie czystości i porządku w gminie. Na terenie powiatu najczęściej jest to okres jesienny.

4. Szczepienia ochronne

Na terenie powiatu zawierciańskiego obowiązkowe szczepienia ochronne wykonywano w 34 punktach szczepień (26 placówkach nadzorowanych przez PPIS w Zawierciu oraz 2 placówkach będących pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego – Szpital Powiatowy, ZLA). Populacja objęta obowiązkowym Programem Szczepień Ochronnych w roku 2013 liczyła 20917 dzieci i młodzieży.

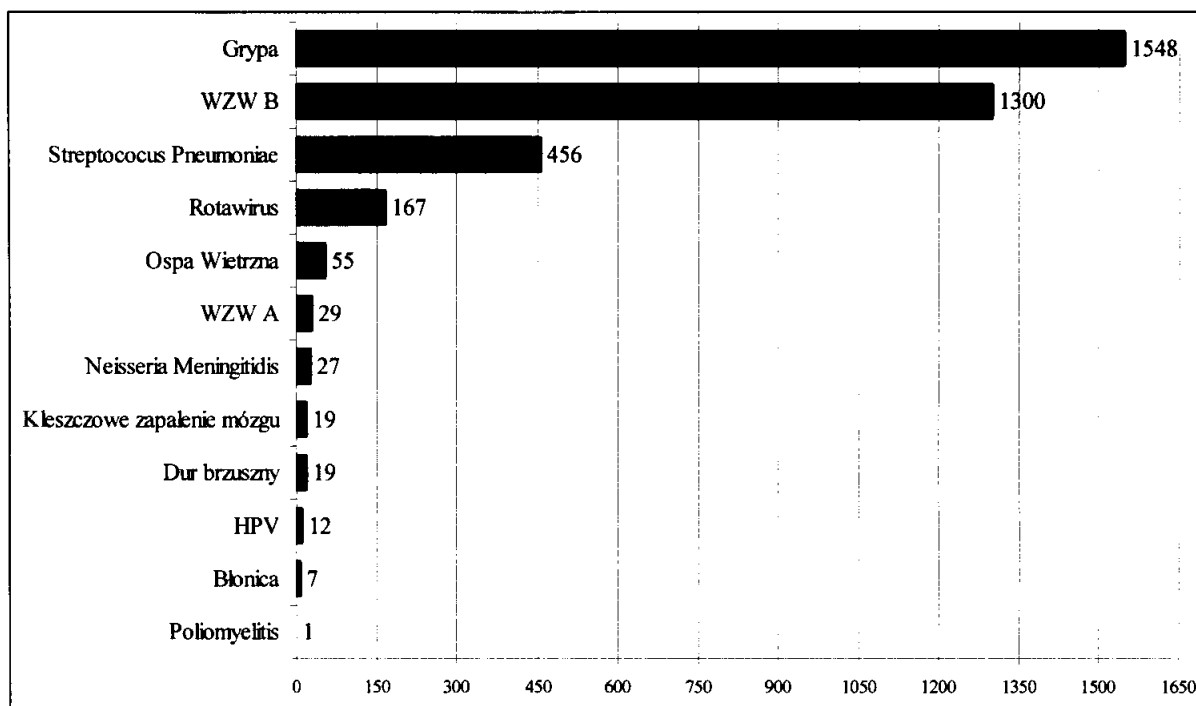
Na podstawie posiadanych danych od świadczeniodawców – rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych – dokonano analizy stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży w powiecie zawierciańskim w 2013 r. Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo. Poziom zaszczepienia dzieci w poszczególnych rocznikach jest zbliżony do poziomu zaszczepienia dzieci w roku 2012.

W ramach nadzoru nad szczepieniami w 2013 r. przeprowadzono 58 kontroli w zakresie oceny prowadzenia i wykonania szczepień ochronnych oraz 4 kontrole w związku ze zgłoszeniem niepożądanego odczynu poszczepiennego.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia, z dnia 21 grudnia 2010 roku, w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania do PSSE w Zawierciu zgłoszono 5 łagodnych, niepożądanych odczynów poszczepiennych: 2 po podaniu szczepionki skojarzonej Infanrix IPV+Hib, 1 po szczepionce Infanrix DTPa, 1 po szczepionce Prevenar 13 oraz 1 po szczepionce Tetana. Wszystkie osoby u których wystąpiły niepożądane odczyny poszczepienne powróciły w pełni do zdrowia.

Poza obowiązkowym kalendarzem szczepień ochronnych istotną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają tzw. szczepienia zalecane. Pomimo pełnej odpłatności za szczepionki zalecane w dalszym ciągu utrzymuje się duże zainteresowanie społeczeństwa tą formą profilaktyki. W roku 2013 ww. preparatami zaszczepiło się 4145 osób, co stanowi wzrost w stosunku do roku ubiegłego o 21 %.

Wykres 3. Liczba osób, które skorzystały w 2013 r. ze szczepień zalecanych

Powyższy wykres przedstawia liczbę osób, które skorzystały w roku 2013, ze szczepień zalecanych, niefinansowanych ze środków znajdujących się w budżecie ministra właściwego do spraw zdrowia. Najwięcej osób dorosłych zaszczepiło się przeciwko grypie i WZW typu B. Natomiast w grupie dzieci wykonano najwięcej szczepień przeciwko pneumokokom oraz rotawirusom.

5. Wnioski

- 1) Sytuacja epidemiologiczna większości chorób zakaźnych w 2013 r. była dobra i nie stanowiła zagrożenia zdrowotnego dla mieszkańców powiatu zawierciańskiego.
- 2) Podobnie jak w roku ubiegłym, zachorowania na grypę i podejrzenia zachorowań na grypę oraz ospę wietrzną miały największy udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych chorób i zakażeń na terenie powiatu.
- 3) Dokonana analiza wykazała, że w powiecie zawierciańskim w badanym okresie wystąpiły wyższe wskaźniki zapadalności na: wzv typu B, wzv typu C, różyczkę, ospę wietrzną, różę i odrę w porównaniu do wskaźników zapadalności w województwie śląskim i Polsce oraz boreliozę z Lyme i inne bakteryjne zakażenia jelitowe – ogółem, w porównaniu do wskaźników zapadalności w Polsce.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- 4) Wyższe współczynniki zapadalności w stosunku do roku poprzedniego w powiecie zawierciańskim zaobserwowano w przypadku takich jednostek chorobowych jak: gruźlica, grypa i podejrzenia zachorowania na grypę, przewlekłe wzw B, różyczka, borelioza, szkarlatyna oraz inne bakteryjne zakażenia jelitowe.
- 5) Wśród chorób objętych obowiązkową profilaktyką swoistą ujętą w Programie Szczepień Ochronnych w 2013 r. nie zarejestrowano zachorowań na błonicę, tężec, poliomyelitis. Nie zarejestrowano również zachorowań na choroby zakaźne importowane do Polski z innych krajów.
- 6) Wykonanie szczepień ochronnych przeciwko chorobom zakaźnym przebiegało prawidłowo.
- 7) W 2013 r. do PSSE w Zawierciu nie wpłynęły interwencje dotyczące bytowania gryzoni.

Tabela 7. Wybrane choroby zakaźne w powiecie zawierciańskim w 2013 roku

Jednostka chorobowa	Gminy miejskie		Gminy miejsko-wiejskie						Gminy wiejskie				RAZEM	
	Zawiercie	Potręba	Ogrodzieniec	Łazy	Pilica	Szczykociny	Żarnowice	Kroczyce	Włodowice	Irządze				
Salmonelloza - zatrucia pokarmowe	A	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
	B	9,7	-	12,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,5
Szkarlatyna	A	26	-	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-	32
	B	50,5	22,6	12,4	-	12,4	-	-	-	18,9	-	-	-	26,2
Gruźlica	A	11	1	3	4	2	4	3	-	-	-	-	-	30
	B	21,3	11,3	31,9	24,8	22,4	49,6	62,8	-	-	-	-	-	24,6
Zapalenie opon mózgowych (ogółem)	A	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2
	B	1,9	-	-	-	-	-	20,9	-	-	-	-	-	1,6
Róża	A	19	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	23
	B	36,9	-	10,6	12,4	-	-	-	-	18,9	-	-	-	18,8
Borelioza z Lyme	A	23	8	4	8	3	-	2	-	1	-	-	-	50
	B	44,7	90,7	42,6	49,7	33,6	-	41,9	-	18,9	-	-	-	41
Ospa wietrzna	A	455	18	50	255	47	9	2	-	19	-	-	-	864
	B	883,6	204,1	532,5	1584,2	526,9	111,6	41,9	-	359,7	-	-	-	708,4
Różyczka	A	55	60	10	3	13	1	2	-	5	-	-	-	154
	B	106,8	680,3	106,5	18,6	145,7	12,4	41,9	-	94,7	-	-	-	126,3
Wzw „B”	A	5	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	7
	B	9,7	-	-	6,2	11,2	-	-	-	-	-	-	-	5,7
Wzw „C”	A	10	1	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	14
	B	19,4	11,3	-	6,2	-	-	-	-	37,9	-	-	-	11,5
Świnka	A	5	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	8
	B	9,7	-	-	6,2	-	-	-	-	18,9	-	-	-	6,5
Styczność i narażenie na wściekliznę/potręba szczepeń	A	2	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	6
		3,9	34,0	-	-	11,2	-	-	-	-	-	-	-	4,9

A – liczba zachorowań na chorobę zakaźną

B – wskaźnik zapadalności na chorobę zakaźną (zachorowania/100tys. ludności)

II. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

1. Stan sanitarny obiektów żywieniowo-żywnościowych

Bezpieczeństwo żywności jest jedną z cech wpływających na jakość zdrowotną środków spożywczych. O bezpieczeństwie produktu mówimy wtedy, gdy nie występują w nim jakiegokolwiek zagrożenia chemiczne, mikrobiologiczne czy mechaniczne, które mogą wywołać skutki zdrowotne po jego spożyciu lub spożywaniu przez dłuższy okres. W żywności mogą kumulować się wszystkie związki znajdujące się w powietrzu atmosferycznym, glebie i wodzie. Negatywny wpływ na zdrowie lub życie konsumenta w wyniku działania zagrożeń może powodować też żywność pozyskiwana i przetwarzana w niewłaściwych warunkach. Dopuszczenie do spożycia produktów zepsutych, szkodliwych, bądź o innych cechach niewłaściwej jakości zdrowotnej, naraża konsumenta na niebezpieczeństwo wywołania zatruc pokarmowych, bądź chorób przewlekłych. W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności Państwowa Inspekcja Sanitarna przeprowadza kontrole urzędowe w zakładach produkcji i obrotu, dokonuje oceny jakości zdrowotnej żywności, a także działa w oparciu o szybkie mechanizmy reagowania w sytuacjach stwierdzenia potencjalnego zagrożenia zdrowia lub życia konsumentów.

W roku 2013 w rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli były 1633 zakłady, z czego skontrolowano 831, w tym 12 miejsc obrotu przedmiotami użytku oraz 10 miejsc obrotu kosmetykami. We wszystkich obiektach objętych nadzorem przeprowadzono 1276 kontroli sanitarnych, w tym 5 kontroli w miejscach obrotu przedmiotami użytku oraz 7 kontroli w miejscach obrotu produktami kosmetycznymi.

W 2013 r. pobrano 339 próbek do badań laboratoryjnych, w 2012 r. – 328.

Oceniając stan sanitarno-techniczny zakładów podlegających urzędowej kontroli żywności w 2013 r. przeprowadzono 547 kontroli kompleksowych z wykorzystaniem obowiązujących w całym kraju arkuszy ocen stanu sanitarnego (w 2012 r. – 514), z czego 3 zakłady były niezgodne z wymaganiami (w 2012 r. były to 4 zakłady), co świadczy o poprawie stanu sanitarno-higienicznego, oraz 610 kontroli doraźnych (w roku 2012 r. było ich 590), w tym 134 kontrole interwencyjne (w 2012 r. – 190) oraz 119 kontroli sprawdzających.

W porównaniu z rokiem 2012 zmniejszyła się ilość kontroli interwencyjnych i doraźnych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Wydano 796 decyzji administracyjnych (w 2012 r. były 704), w tym 119 decyzji represyjnych (w 2012 r. – 94 decyzje) oraz 10 decyzji nakazujących wycofanie środków spożywczych z obrotu. Na tym samym poziomie utrzymuje się liczba nałożonych grzywien w drodze mandatu karnego, tj. 127 na kwotę 20.400 PLN, a w 2012 r. było 126 na kwotę 19.850 PLN. Przeprowadzono 72 kontrole interwencyjne w związku ze złożonymi wnioskami, z czego 20 – tj. 27,7% – okazało się uzasadnionych.

Przeprowadzono 97 kontroli interwencyjnych w ramach działającego systemu RASFF i RAPEX (w 2012 r. – 209 kontroli). Spadek liczby kontroli spowodowany był zmniejszeniem się liczby wpływających do stacji powiadomień alarmowych i informacyjnych. Na poprawę stanu sanitarno-higienicznego duży wpływ mają organizowane akcje, w czasie których duży nacisk kładziony jest na warunki przechowywania, produkcji i sprzedaży żywności.

Reasumując – stan sanitarny nadzorowanych obiektów żywnościowo-żywnościowych systematycznie się poprawia. Jakość zdrowotna środków spożywczych pobieranych do badań laboratoryjnych od dwóch lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Poprawy jedynie wymaga prowadzenie przez przedsiębiorców pełnej dokumentacji HACCP.

Stan sanitarno-techniczny zakładów oceniono jednolitą metodą w całym kraju według arkuszy oceny stanu sanitarnego. 3 zakłady uzyskały ocenę „niezgodny z wymaganiami”, co stanowi 0,36 % w stosunku do wszystkich zakładów skontrolowanych, w tym: ocenę niedostateczną ze względu na brak warunków do dezynfekcji naczyń stołowych oraz za niewłaściwą jakość żywności wprowadzanej do obrotu. W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego w 2013 r. wydano:

- 190 decyzji o zatwierdzeniu zakładu (w 2012 r. – 159),
- 119 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych (w roku 2012 – 94), w tym 10 decyzji nakazujących wycofanie środków spożywczych z obrotu (w 2012 r. – 14),
- 5 upomnień,
- 74 decyzje o umorzeniu postępowania administracyjnego (72 w 2012 r.).

Winnych za uchybienia natury sanitarno-porządkowej ukarano 127 grzywnami w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 20.400 PLN (w 2012 r. 126 na kwotę 19.850 PLN).

Tabela 1. Liczba zakładów objętych nadzorem w latach 2012-2013

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów		Kierunek zmian (+/-)
	2012	2013	
Obiekty ogółem	1423	1633	+
Zakłady produkcji żywności	106	97	-
Obiekty obrotu żywnością	1113	1130	+
w tym: środki transportu	281	295	+
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	270	276	+
w tym: zakłady małej gastronomii	147	158	+
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	115	108	-
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1	1	BZ
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	9	11	+
Zakłady produkujące, konfekcjonujące kosmetyki	0	1	+
Obiekty obrotu kosmetykami	9	9	BZ

Wykres 1. Porównanie liczby obiektów według rodzaju działalności w latach 2012-2013

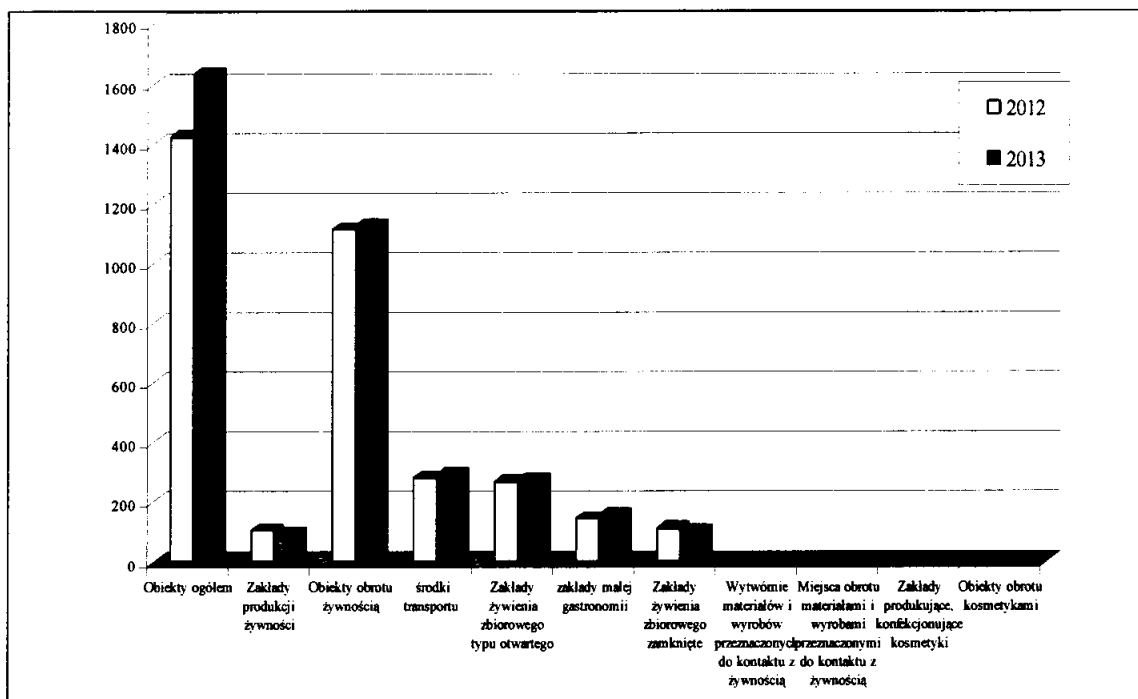

Tabela 2. Działania kontrolne i represyjne w latach 2012-2013 – część 1

Rok	Liczba obiektów zarejestrowanych	Skontrolowano obiektów	%	Ocenionych na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego	%	Obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli	Wskaźnik częstości kontroli
2012	1623	762	47	514	31,6	4	0,7	1207	0,74
2013	1633	831	50,8	547	33,4	3	0.5	1276	0,78

Wykres 2. Działania kontrolne i represyjne w latach 2011-2012 – część 1

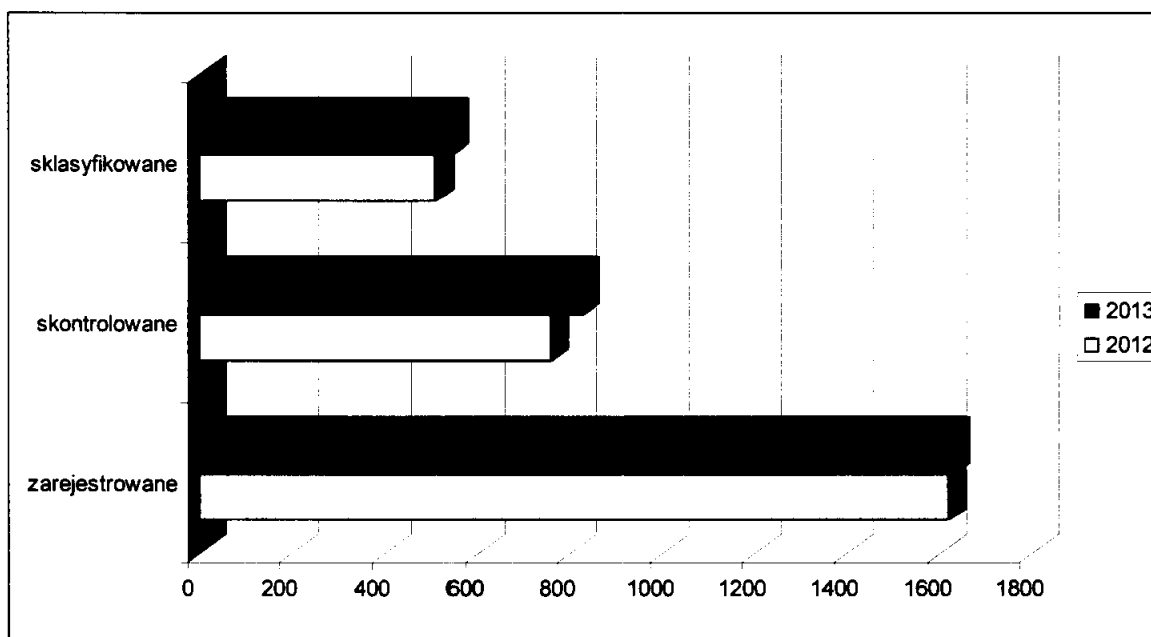
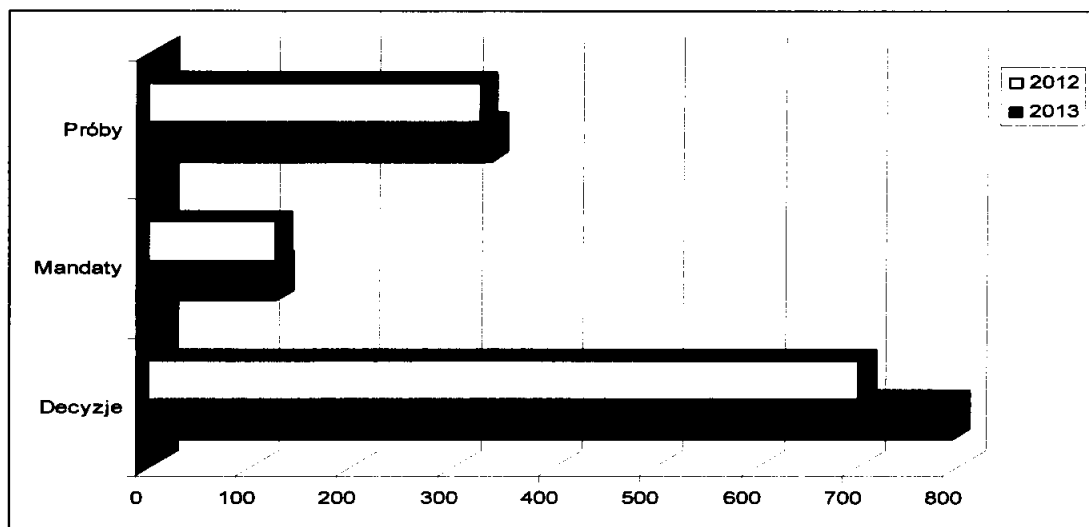

Tabela 3. Działania kontrolne i represyjne w latach 2012-2013 – część 2

Rok	Decyzje adm.	Mandaty	Kwota ogółem	Kwota średnia	Próby zbadane	Próby kwest.	%	Próby sanit.	Próby sanit. kwest.	%
2012	704	126	19850	157,50	328	5	1,52	16	1	6,25
2013	796	127	20400	160,62	339	6	1,76	20	4	20

Wykres 3. Działania kontrolne i represyjne w latach 2011-2012 – część 2

2. Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych

W roku 2013 zarejestrowanych było 97 zakładów produkcji, tj. 31 piekarni, 16 ciastkarni, 1 wytwórnia lodów, 33 automaty do lodów, 3 przetwórnice owocowo-warzywne, 2 wytwórnie naturalnych wód źródlanych, 2 wytwórnie koncentratów spożywczych, 1 browar, 1 wytwórnia napojów bezalkoholowych, 1 wytwórnia substancji dodatkowych, 6 innych wytwórni żywności (produkcja żurku, pakowanie słonecznika, wypiek opłatków), z czego skontrolowano 84 zakłady, zatwierdzono 12 zakładów. Stan sanitarno-techniczny zakładów oceniono na podstawie obowiązujących arkuszy ocen – wszystkie zakłady były zgodne z wymaganiami.

Tabela 4. Stan sanitarny zakładów produkujących żywność w 2012 i 2013 roku

Lp.	Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2012 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2013 roku		
		ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
1.	Wytwórnice lodów	1	-	-	1	-	-
2.	Automaty do lodów	17	-	-	26	-	-
3.	Piekarnie	29	1	3,45	27	-	-
4.	Ciastkarnie	13	-	-	15	-	-
5.	Przetwórnice Owocowo-warzywne	3	-	-	3	-	-
6.	Browary	1	-	-	1	-	-
7.	Wytwórnice napojów bezalkoholowych	1	-	-	1	-	-
8.	Wytwórnice naturalnych wód mineralnych, wód źródłanych i stołowych,	2	-	-	2	-	-
9.	Zakłady Garmazeryjne	0	-	-	-	-	-
10.	Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego	0	-	-	0	-	-
11.	Wytwórnice makaronów	0	-	-	0	-	-
12.	Wytwórnice koncentratów spożywczych	2	-	-	2	-	-
13.	Wytwórnice środków dietetycznych	0	-	-	-	-	-
14.	Inne wytwórnice żywności	3			5	-	-
15.	Wytwórnice substancji dodatkowych	2			1		
	Obiekty ogółem	74	1	3,45	84	-	-

Stan techniczny zakładów produkcji żywności jest zróżnicowany, tj. od obiektów zmodernizowanych, dobrze wyposażonych, po zakłady o gorszym stanie technicznym.

Najczęściej stwierdzane uchybienia to m.in.:

- niewłaściwa funkcjonalność i zły stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych,
- brak utrzymania bieżącego stanu czystości i porządku.

W 2013 r. wydano 19 decyzji represyjnych, nałożono 14 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 2.750 PLN. W nadzorowanych zakładach produkujących

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

żywność pobrano 36 próbek żywności do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych, które nie były zdyskwalifikowane.

W ramach akcji „Bezpieczeństwo żywności – akcja mklik próchniczek” przeprowadzono kontrole sanitarne w 16 piekarniach, pobrano 20 próbek sanitarnych – wytrzeplin z koszyczków lub zmiotków. Spośród wszystkich zbadanych zdyskwalifikowano 4 próbki, co stanowi 20%, ze względu na zanieczyszczenia biologiczne, tj. obecność szkodników zbożowo-mącznych.

W ciastkarniach prowadzona była identyfikowalność dostawców surowców (suszu jajecznego, spirytusu, soli). Na używane surowce pochodzenia zwierzęcego zakłady posiadają handlowe dokumenty identyfikacyjne. Stan sanitarno-techniczny ciastkarni ulega systematycznej poprawie poprzez modernizację pomieszczeń, doposażenie zakładów w nowe urządzenia i sprzęt oraz środki transportu do przewozu gotowego wyrobu. Do badań mikrobiologicznych pobrano 16 próbek wyrobów ciastkarskich. Próbki te nie były zdyskwalifikowane.

Wszystkie automaty na terenie powiatu zawierciańskiego były objęte nadzorem sanitarnym. Pobrano do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych 5 próbek lodów, które nie były kwestionowane.

Obiekty obrotu żywnością

W roku 2013 skontrolowano 479 obiektów z 1130 prowadzących działalność handlową na terenie powiatu zawierciańskiego. 2 zakłady uzyskały ocenę „niezgodny z wymaganiami” z powodu przerwania łańcucha chłodniczego środków spożywczych łatwo psujących się, co stanowi 0,41% skontrolowanych zakładów obrotu żywnością.

Tabela 5. Stan sanitarny obiektów obrotu żywnością w 2012 i 2013 roku

Obiekty	Liczba obiektów skontrolowanych w 2012 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2013 roku		
	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	Ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
Sklepy spożywcze	333	1	0,3	354	2	0.56
Kioski spożywcze	28	-	-	26	-	-
Magazyny hurtowe	27	1	3,7	31	-	-
Obiekty ruchome i tymczasowe	14	-	-	26	-	-
Środki transportu	18	-	-	21	-	-
Inne obiekty obrotu	18	-	-	21	-	-
Obiekty ogółem	438	2	0,45	479	2	0,41

Najczęściej występujące nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego:

- niewłaściwy stan powierzchni ścian, sufitów i podłóg.

Nieprawidłowości natury higienicznej to głównie:

- brak zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego żywności łatwo psującej się,
- brak zabezpieczenia żywności nieopakowanej przed kontaktem z klientem,
- brak higieny podczas podawania i/lub pakowania żywności,
- brak prawidłowych zapisów kontroli wewnętrznej,
- brak czystości i porządku.

Ogółem w miejscach obrotu pobrano do badań 269 próbek żywności, z czego zdyskwalifikowano 6 próbek za zanieczyszczenia mikrobiologiczne oraz 1 za niewłaściwe znakowanie i obecność substancji dodatkowych nie wykazanych w oznakowaniu, co stanowi 2,6%.

Obrót żywnością w systemie targowiskowym, obnośnym i obwoźnym

W 2013 r. na 7 targowiskach przeprowadzono 32 kontrole miejsc obrotu środkami spożywczymi (26 kiosków sprzedających mięso, 6 kiosków sprzedających inne środki spożywcze). Za niewłaściwe warunki właściciele kiosków sprzedających mięso ukarano 2 grzywnami w drodze mandatu karnego na kwotę 200 PLN.

Ocena transportu żywności

W 2013 roku w ewidencji było 295 środków transportu żywności. Przeprowadzono 21 kontroli na wniosek strony w związku z ubieganiem się o wydanie opinii dopuszczającej dany pojazd do przewozu środków spożywczych (w 2012 r. było 48 kontroli).

Nadzór nad obrotem grzybami

W 2013 r. nie stwierdzono nieprawidłowości w czasie kontroli obrotu grzybów świeżych i suszonych. Kontrole w czasie sezonowej sprzedaży grzybów świeżych prowadzono pod kątem posiadania stosownych atestów. Istniała możliwość uzyskania atestów wydawanych przez klasyfikatorów zatrudnionych w PSSE w Zawierciu. W sezonie letnim udzielano porad grzybiarzom zgłaszającym do PSSE w Zawierciu.

Zakłady żywienia zbiorowego

W 2013 roku skontrolowano 258 zakładów żywienia zbiorowego, w których przeprowadzono 370 kontroli. 1 zakład oceniono jako „niezgodny z wymaganiami” z powodu braku warunków do dezynfekcji naczyń stołowych.

Tabela 6. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywienia zbiorowego w latach 2012-2013

Lp.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów skontrolowanych w 2012 roku			Liczba obiektów skontrolowanych w 2013 roku		
		ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych	ogółem	o złym stanie sanitarnym	% obiektów złych
1.	Zakłady żywienia zbiorowego - typ otwarty	158	1	0,63	164	1	0,63
2.	Zakłady małej gastronomii	75	1	1,338	77	-	-
3.	Zakłady zbiorowego żywienia - typ zamknięty	85	-	-	94	-	-
	Obiekty ogółem	243	2	0,82	258	1	0,38

Najczęstsze uchybienia w zakładach żywienia zbiorowego otwartego:

- brak czystości i porządku w zakładzie,
- niewłaściwe przechowywanie żywności łatwo psującej się,
- brak segregacji środków spożywczych w urządzeniach chłodniczych i zamrażających.

W zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego nałożono 37 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 6.550 PLN. W zakładzie żywienia zbiorowego typu zamkniętego nałożono 2 grzywiny w drodze mandatu karnego na kwotę 200 PLN. W ramach nadzoru w obiektach żywienia zbiorowego w roku 2013 pobrano 14 próbek żywności.

Mała gastronomia

W 2013 r. skontrolowano 77 zakładów małej gastronomii. Stan sanitarny 77 zakładów był zgodny z wymaganiami. W ww. zakładach produkcja oparta jest na półproduktach lub gotowych wyrobach mrożonych, a potrawy podawane w naczyniach jednorazowego użytku.

Najczęstsze uchybienia:

- brak skutecznej kontroli wewnętrznej prowadzenia systematycznych wpisów do dokumentacji prowadzonej w ramach GHP i GMP,
- niewłaściwy stan techniczny ścian i sufitów pomieszczeń,
- niewłaściwy stan techniczny sprzętu stykającego się z żywnością,
- brudne urządzenia i sprzęt.

Za stwierdzone wykroczenia nałożono 12 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 1.650 PLN. Wydano 3 decyzje represyjne.

Ocena sposobu żywienia

W 2013 roku nie dokonywano oceny sposobu żywienia w obiektach żywienia zbiorowego.

3. Akcje

W 2013 r. przeprowadzono następujące akcje:

- 1) „Mklik próchniczek”
- 2) „Kontrola odbiorców wyrobów mięsnych Zakładów Mięsnych VIOLA”
- 3) „Nadzór nad warunkami przechowywania i sprzedaży żywności nie opakowanej”
- 4) „Postępowanie z żywnością przeterminowaną i gospodarka odpadami pochodzenia zwierzęcego”
- 5) „Wzmoczony nadzór nad zakładami żywieniowo-żywnościowymi w miejscowościach turystycznych w sezonie maj-wrzesień 2013 r.”
- 6) „Bezpieczne wakacje 2013 – kontrole obiektów kolonijnych i obozowych”
- 7) „Kontrole warunków sprzedaży i przechowywania żywności w czasie upałów”
- 8) „Ocena oznakowania środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego dla dzieci do lat 3 i przedmiotów do karmienia niemowląt oraz działań reklamowych prowadzonych przez ich producentów i dystrybutorów”
- 9) „Warunki sprzedaży żywych ryb”

Podsumowanie akcji:**„Mklik próchniczek”**

Grupę zakładów szczególnie narażonych na infestacje stanowią piekarnie. Na terenie działalności PSSE w Zawierciu w 2013 r. było 31 zatwierdzonych piekarni.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W ramach realizacji przedsięwzięcia „Bezpieczeństwo żywności – akcja mklk próchniczek” pracownicy sekcji NS/HŻ skontrolowali 27 piekarni i pobrali 20 próbek sanitarnych, tj. wytrzepiny z koszyczków lub zmiotki, w tym 4 próbki zostały zakwestionowane z powodu stwierdzonych zanieczyszczeń biologicznych, tj. obecność żywych szkodników zbożowo-mącznych i ich pozostałości.

W związku z powyższym wydano 4 decyzje z terminem natychmiastowej wykonalności dot. przeprowadzenia w zakładzie skutecznej dezynsekcji.

Po tym terminie przeprowadzono ponowne kontrole połączone z poborem próbek, a wykonane badania nie wykazały obecności zanieczyszczeń biologicznych. W czasie przeprowadzonej akcji większość kontroli ww. zakładów odbyła się w terminie wynikającym z rocznego harmonogramu kontroli.

„Kontrola odbiorców wyrobów mięsnych Zakładów Mięsnych VIOLA”

W czasie trwania akcji podjęto działania w zakładach obrotu pod kątem wprowadzania do obrotu mięsa i produktów mięsnych Zakładów Mięsnych: „VIOLA Meyer” Sp. z o.o. Lniano. Przeprowadzono 14 kontroli urzędowych, wydano 1 decyzję zakazującą wprowadzanie do obrotu produktów ww. firmy.

„Nadzór nad warunkami przechowywania i sprzedaży żywności nieopakowanej”

W ramach akcji, która trwała od 14 stycznia do 30 sierpnia 2013 r. sprawdzano sposób zachowania higieny przy obsłudze klientów podczas pakowania żywności oraz warunki przechowywania (stan opakowań, drobnego sprzętu, sposób nakładania). Przeprowadzono 111 kontroli, wydano 12 decyzji represyjnych, nałożono 24 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 3100 PLN.

„Postępowanie z żywnością przeterminowaną i gospodarka odpadami pochodzenia zwierzęcego”

W ramach akcji od 15 marca do 20 sierpnia 2013 r. przeprowadzono 25 kontroli, wydano 6 decyzji represyjnych, nałożono 6 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 1550 PLN.

„Wzmocniony nadzór nad zakładami żywieniowo-żywnościowymi w miejscowościach turystycznych w sezonie maj-wrzesień 2013 r.”

W ramach akcji dokonano 57 kontroli warunków produkcji i sprzedaży dań oraz deserów. W 6 zakładach stwierdzono nieprawidłowości, zastrzeżenia budził bieżący stan sanitarny – nałożono 9 mandatów karnych na kwotę 1700 PLN.

„Wakacje 2013 – kontrole obiektów kolonijnych i obozowych”

Dokonano kontroli 12 stołówek i kuchni obozowych w obiektach, w których organizowany był wypoczynek dzieci i młodzieży. Stan sanitarny placówek nie budził zastrzeżeń

„Kontrole warunków sprzedaży i przechowywania żywności w czasie upałów”

W ramach akcji szczególną uwagę zwracano na warunki przechowywania i ekspozycji żywności, stan sanitarny urządzeń chłodniczych, prowadzenie dokumentacji GHP/GMP i HACCP. Dokonano 27 kontroli, w 2 zakładach stwierdzono nieprawidłowości, zastrzeżenia budził bieżący stan sanitarny – nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 300 PLN.

„Ocena oznakowania środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego dla dzieci do lat 3 i przedmiotów do karmienia niemowląt oraz działań reklamowych prowadzonych przez ich producentów i dystrybutorów”.

W 2013 r. w ramach trwającej akcji przeprowadzono 36 kontroli tematycznych, w czasie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

„Warunki sprzedaży żywych ryb”.

W ramach akcji przeprowadzono w okresie przedświątecznym 15 kontroli warunków sprzedaży ryb żywych oraz dokumentów HDI (Handlowego Dokumentu Identyfikacyjnego).

„Nadzór nad obiektami ruchomymi i tymczasowymi w sezonie letnim”

W ramach akcji przeprowadzono 13 kontroli. W 2 obiektach stwierdzono nieprawidłowości i nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 400 PLN.

4. Współpraca z innymi służbami kontroli

W 2013 r. kontynuowano współpracę z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Zawierciu dotyczącą urzędowych kontroli żywności oraz przekazywania list zakładów będących pod nadzorem Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Weterynaryjnej. Wspólnie dokonano zmian w Porozumieniu Ramowym, które podpisano w kwietniu 2013 r. Przekazano 9 spraw do rozpatrzenia wg kompetencji. Wspólnie z funkcjonariuszem Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną dot. sprzedaży suplementów diety. Rozpatrzono interwencję przekazaną przez Komendę Powiatową w Zawierciu dot. sprzedawanej w sklepie spożywczym żywności po upływie terminu przydatności do spożycia. Stawiane zarzuty nie potwierdziły się. Przekazano do Straży Miejskiej przy Urzędzie Miejskim w Porębie interwencję dot. braku przenośnych toalet w ogródku piwnym w Porębie.

5. Nadzór nad importem/eksportem

W 2013 r. nie wydawano świadectw jakości zdrowotnej żywności pochodzącej z importu oraz nie kontrolowano partii żywności przeznaczonej na eksport.

6. Jakość zdrowotna środków spożywczych

6.1. Jakość zdrowotna krajowych środków spożywczych

W 2013 roku pobrano do badań laboratoryjnych 292 próbki krajowych środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywieniowo-żywnościowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne, obecność zanieczyszczeń w tym szkodników i ich pozostałości oraz obecność ciał obcych.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – 188 próbek,
- pod względem chemicznym – 35 próbek,
- pod względem organoleptycznym – 52 próbki,
- pod względem oznakowania – 199 próbek

Tabela 7. Ocena jakości zdrowotnej krajowych środków spożywczych

Lp.	Rodzaj artykułu spożywczego	% próbek kwestionowanych		W tym			
		rok 2012	rok 2013	M	CH	O	SZ
1.	Ciastka z kremem	-	-				
2.	Napoje alkoholowe	-	-				
3.	Mrożonki z wyjątkiem owoców i warzyw	-	-				
4.	Tłuszcze zwierzęce	-	-				
5.	Wyroby garmazeryjne	-	-				
6.	Przetwory zbożowo-mączne	-	-				
7.	Ryby i przetwory rybne	-	-				
8.	Pieczywo w tym cukiernicze suche	-	-				
9.	Mięso i przetwory mięsne	-	-				
10.	Owoce, warzywa, grzyby i przetwory	-	-				
11.	Masło	-	-				
12.	Napoje bezalkoholowe	-	-				
13.	Mieszanki tłuszczów zwierzęcych i roślinnych	-	-				
14.	Mleko spożywcze (płynne)		-				
15.	Przetwory mleczne (5)	2,67	10,4	8,95	1,49		
16.	Cukier i wyroby cukiernicze	-	-				
17.	Koncentraty	-	-				
18.	Lody	-	-				
19.	Konserwy owocowe, warzywne, warzywno-mięsne	-	-				
20.	Mieszanki dla niemowląt	-	-				
21.	Używki	-	-				
22.	Konserwy mięsne	-	-				
23.	Mleko w proszku	-	-				
24.	Środki dietetyczne	-	-				
25.	Konserwy rybne	-	-				
26.	Tłuszcze roślinne	-	-				
27.	Odżywki suche	-	-				
28.	Inne artykuły spożywcze	-	-				
	Ogółem	2,67 %	10,44%	8,95	1,49		

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne, obecność zanieczyszczeń w tym szkodników i ich pozostałości oraz obecność ciał obcych.

Pod względem parametrów mikrobiologicznych zbadano 188 próbek, które nie były kwestionowane. Pod względem chemicznym – 35 próbek, z czego 1 była kwestionowana z uwagi na niewłaściwe oznakowanie – w wykazie składników wykorzystanych do produkcji środka spożywczego i nadal w nim obecnych, nie uwzględniono środków konserwujących, występujących w produkcji. Pod względem organoleptycznym – 52 próbki, które nie były kwestionowane.

W 2013 roku pod względem znakowania oceniono 199 próbek krajowych, z czego 1 była niezgodna z obowiązującymi przepisami.

W ramach akcji „mklik próchniczek” pobrano 20 próbek do badań sanitarnych w kierunku zanieczyszczeń biologicznych – zmiotki i wytrzepiny z koszyczków w piekarniach – zakwestionowano 4 próbki, co stanowi 20%.

6.2. Jakość zdrowotna środków spożywczych z importu

Przebadano 25 próbek żywności z importu, w tym 17 próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 7 próbek pod względem organoleptycznym oraz 1 pod względem chemicznym. Wszystkie próbki były oceniane pod względem oznakowania. Próbki nie podlegały kwestionowaniu.

Tabela 8. Jakość zdrowotna importowanych środków spożywczych w latach 2012-2013

Zakres badania/kwestionowania próbek	Liczba próbek zbadanych		liczba próbek kwestionowanych	
	rok 2012	rok 2013	rok 2012	rok 2013
• cechy mikrobiologiczne	11	17	0	0
• cechy chemiczne	1	1	0	0
• cechy organoleptyczne	0	7	0	0
• oznakowanie	11	25	0	0
Ogółem	11	25	0	0

7. Działania w ramach systemu RASFF i RAPEX

Wczesne przewidywanie zagrożeń i niezwłoczne stosowanie odpowiednich działań zaradczych zapewnia System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych

Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt – funkcjonujący w europejskim systemie RASFF.

System RASFF opiera się na zbieraniu i szybkim przekazywaniu informacji o produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt, będących potencjalnym zagrożeniem dla zdrowia ludzi i zwierząt.

W ramach Systemu dokonywana jest ocena ryzyka zagrożenia zdrowia w wyniku pojawienia się na rynku środków spożywczych szkodliwych dla zdrowia. System informuje także o podjętych w trybie pilnym środkach zaradczych.

Do dnia 31.12.2013 r. wpłynęły 24 powiadomienia, w tym 18 powiadomień alarmowych, 6 informacyjnych oraz 3 powiadomienia typu NEWS, w związku z którymi przeprowadzono 70 kontroli. Powiadomienia dotyczyły m.in.: ryb z Republiki Czeskiej, cukierków Irys, pierogów, lizaków, filetów śledziowych, mąki pszennej, potrawy dla niemowląt, mąki razowej, napojów dla dzieci, mąki gryczanej, mieszanki przyprawowej, orzeszków, chrupiek, wódki czystej żołądkowej, mięsa drobiowego i podrobów, herbaty, suplementów, wędlin drobiowych, kieliszków tureckich, łyżek chińskich, kubków ceramicznych chińskich.

RAPEX obejmuje wszystkie produkty nie żywnościowe przeznaczone dla konsumentów oraz takie, co do których istnieje prawdopodobieństwo, że mogą być przez nich użyte, np. produkty kosmetyczne, przedmioty użytku.

W 2013 r. w ramach działającego systemu RAPEX wpłynęły 3 powiadomienia – notyfikacja dot. produktu kosmetycznego do malowania twarzy dzieci, balsamu do pielęgnacji skóry i kremu do rozjaśniania skóry. Przeprowadzono 3 kontrole, w czasie których nie stwierdzono w obrocie kwestionowanego produktu.

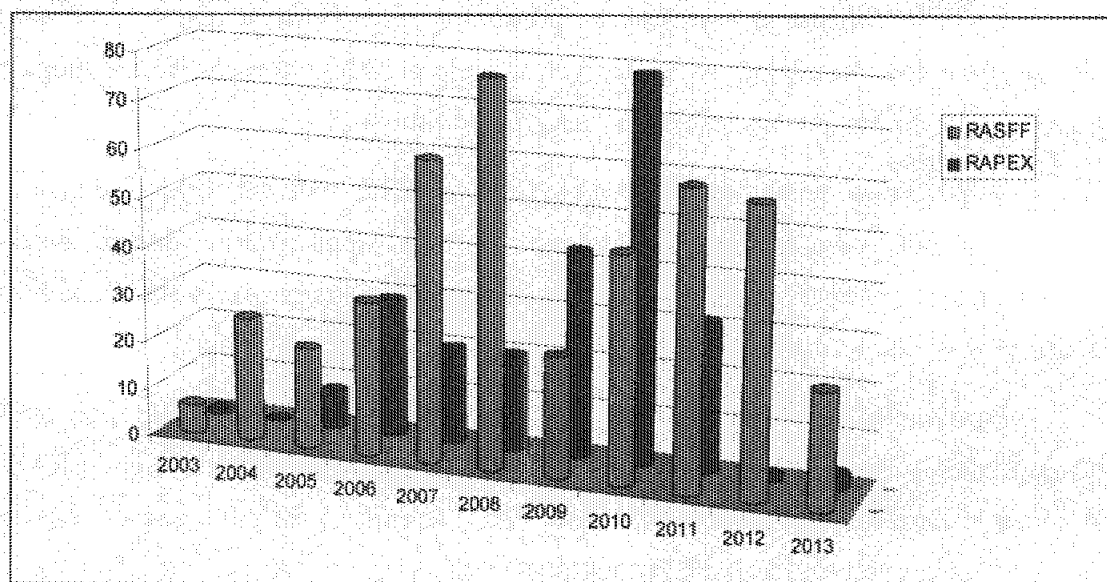
Porównując działania w ramach systemu RASFF i RAPEX nastąpił duży spadek powiadomień o niebezpiecznych produktach w systemie RAPEX i w systemie RASFF. W czasie przeprowadzanych kontroli na terenie powiatu zawierciańskiego nie stwierdzono niebezpiecznych produktów.

Tabela 9. Ilość zgłoszeń produktów w systemie RASFF i RAPEX w poszczególnych latach

Rok	RASFF	RAPEX	Razem
2003	6	1	7
2004	26	-	26
2005	21	8	29
2006	32	29	61
2007	62	20	82
2008	79	20	99
2009	25	43	68
2010	47	79	126
2011	61	31	92
2012	59	1	60
2013	24	3	27

Wykres 4. Porównanie liczby powiadomień w systemie RASFF i RAPEX w latach 2003-2013

8. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

Tabela 10. Wytwórnice i miejsca obrotu przedmiotami użytku w latach 2012-2013

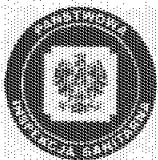
Rodzaj obiektu	Liczba obiektów prowadzących działalność		Kierunek zmian (przybyło/ubyło)
	rok 2012	rok 2013	
Wytwórnice ogółem	1	2	BZ
w tym:			
materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1	1	BZ
- produkcji, wytwórnice kosmetyków	-	1	-
- wytwórnice wyrobów chemii gospodarczej	-	-	-
Miejsca obrotu ogółem	9	11	+
w tym:			
- materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	9	11	+
- kosmetykami	9	9	+

W 2013 roku w miejscach obrotu przedmiotami użytku i produktami kosmetycznymi przeprowadzono 10 kontroli, dokonano kontroli 1 wytwórnice materiałów do kontaktu z żywnością oraz 1 wytwórnice kosmetyków. W miejscu obrotu materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością nie pobierano próbek. Nie pobierano próbek kosmetyków oraz próbek z importu.

Tabela 11. Jakość zdrowotna przedmiotów użytku w latach 2012-2013

Próbki	Liczba próbek zbadanych w 2012 roku			Liczba próbek zbadanych w 2013 roku		
	Ogółem	Zakwestionowanych	% kwestionowania	Ogółem	zakwestionowanych	% kwestionowania
Materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetyków	2	0	0	0	0	0

W 2013 r. nie pobierano próbek materiałów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetyków.

9. Skargi i wnioski

W 2013 r. rozpatrzono 72 interwencje na niewłaściwe warunki higieny podczas produkcji i sprzedaży żywności, niewłaściwą jakość sprzedawanych środków spożywczych oraz sprzedaż artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia, z czego 20 przeprowadzonych kontroli sanitarnych potwierdziło zarzuty.

Nalożono 22 grzywny w drodze mandatu na kwotę 3.750 PLN, wydano 4 decyzje represyjne, w tym 2 decyzje o zakazie wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub minimalnej trwałości. Wszystkie interwencje zostały rozpatrzone rzetelnie i terminowo.

10. Ocena i wnioski końcowe

- 1) Stan sanitarny nadzorowanych obiektów żywnościowo-żywnościowych na terenie powiatu zawierciańskiego systematycznie się poprawia. Niemniej jednak właściciele obiektów nadal mają problemy dotyczące wdrażania i dokumentowania systemów zapewniających bezpieczeństwo żywności, przede wszystkim systemu HACCP. Poprawy wymaga prowadzenie przez nich systemu identyfikowania i monitorowania żywności wprowadzanej do obrotu (system traceability), pozwalający na sprawne wycofywanie z rynku żywności nie spełniającej wymagań prawa żywnościowego. Niejednokrotnie w zakładzie, w którym wcześniej odnotowano już fakt opracowania i wdrożenia instrukcji GHP/GMP, podczas kolejnych kontroli stwierdzano, że rejestry nie są prowadzone.
- 2) Jakość zdrowotna środków spożywczych pobieranych do badań laboratoryjnych na terenie powiatu zawierciańskiego od dwóch lat utrzymuje się na podobnym poziomie.
- 3) W porównaniu z 2012 r. liczba składanych interwencji wzrosła, ale zwiększyła się liczba interwencji nieuzasadnionych. Dokonując analizy tych danych stwierdzono, że zakłady, których dotyczyły interwencje, a były uzasadnione – zostaną objęte wzmożonym nadzorem.
- 4) Istnieją sprzedawcy, którzy nie przestrzegają zasad higieny przy przechowywaniu i pakowaniu żywności sprzedawanej luzem i w 2014 r. nadal będzie kładziony szczególny nacisk na wyeliminowanie tego typu zachowań.
- 5) Nie budził większych zastrzeżeń stan sanitarno-higieniczny zakładów żywienia zbiorowego znajdujących się na szlakach w miejscowościach turystycznych, ale zakłady w których stwierdzono nieprawidłowości będą objęte szczególnym nadzorem.

III. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

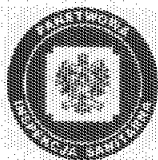
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Woda jest niezbędna do utrzymania życia i powinna być dostępna dla konsumentów w odpowiedniej ilości i o właściwej jakości. W celu stwierdzenia, że woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego badania wody prowadzone są metodami i w zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2007 r. nr 61, poz. 417 ze zm.). Ponadto nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany jest na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ustawy z 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne oraz ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

W celu określenia czy spożywana woda jest czysta i bezpieczna dla zdrowia ludzkiego pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu systematycznie pobierają próbki wody do badań i dokonują oceny jej jakości.

W 2013 r. pod nadzorem PSSE w Zawierciu znajdowały się 62 urządzenia wodociągowe. Do grupy o produkcji poniżej 100 m³/dobę należało 20 urządzeń wodociągowych. Najliczniejszą grupę stanowiły urządzenia wodociągowe mieszczące się w przedziale produkcji wody od 101 do 1000 m³/dobę. Grupa ta liczyła 24 urządzenia wodociągowe, natomiast do kolejnego przedziału produkcji wody tj. od 1001 do 10000 m³/dobę zaliczone zostały 4 urządzenia wodociągowe. Do innych podmiotów wykorzystujących wodę wyłącznie na potrzeby własne zakładu produkcyjnego zaliczono 14 urządzeń wodociągowych.

Trzy z nich zaopatrywane były przez ujęcia znajdujące się poza nadzorowanym terenem, tj.: przez ujęcie w Kluczach, gm. Klucze – zaopatrywana miejscowość Skalbania, gm. Łazy (liczba ludności ok. 80 mieszkańców), przez ujęcie w Dąbrówce, gm. Moskorzew – zaopatrywana miejscowość Drużynowa, gm. Szczekociny (liczba ludności ok. 270 mieszkańców) oraz przez ujęcie w Dąbrowie Górniczej – Trzebieszawicach – zaopatrywana miejscowość Chruszczobród, gm. Łazy (liczba ludności ok. 1800 mieszkańców). W 2013 roku włączono pod nadzór PSSE w Zawierciu ujęcia zaopatrujące Restaurację i Hotel „Amazonka” w Zawadzie Pilickiej, Restaurację „Pstrąg” w Irządzach, Zajazd „Venite” w Zawadzie Pilickiej, Zespół Szkół w Goleniowach, Firmę Handlową Import-Eksport TAKO w Siedliszowicach, Wytwórnię Wód Jura Skalka w Skalce, Konsorcjum Mięsne OKRASA Grupa Południe

w Pilicy (dawnej JAF Pilica). Ujęcie Wytwórni Wód Jura Skalka na koniec roku 2013 zostało wyłączone spod nadzoru PSSE w Zawierciu, ponieważ zgodnie z oświadczeniem strony woda z ujęcia wykorzystywana jest wyłącznie do celów produkcyjnych.

Na pięciu ujęciach zainstalowane są stacje uzdatniania wody – na trzech z nich (Wiesiółka, Hutki Kanki, Niegowonice) zastosowano instalacje, których zadaniem jest oczyszczanie wody z ponadnormatywnej zawartości jonów żelaza oraz doprowadzenie jakości wody do obowiązujących norm pod względem barwy i zapachu, na dwóch ujęciach (Zawiercie – Stary Rynek, Przyłubsko) prowadzone jest stałe chlorowanie wody.

Woda do spożycia, rozprowadzana jest siecią wodociagową o łącznej długości 1063,91 km. Przyjmując, iż na terenie powiatu zawierciańskiego mieszka 122325 osób (dane z GUS na dzień 31.12.2013 r.) natomiast produkcja wody dla całego powiatu wynosi 21539,25 m³/dobę, to średnie użycie wody na jednego mieszkańca wynosi 0,17 m³/d.

W 2013 roku pobierano próbki wody do badań w związku z:

- prowadzonym przez PSSE w Zawierciu monitoringiem jakości wody;
- interwencjami mieszkańców;
- sprawdzaniem stopnia zasiedlenia instalacji wody ciepłej przez bakterie *Legionella* sp.;
- usuwaniem skutków wiosenno-letniej powodzi;
- wewnętrzną kontrolą jakości wody przez podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano:

- 328 próbek wody do badań fizykochemicznych;
- 263 próbek wody do badań mikrobiologicznych.

W ramach wewnętrznej kontroli jakości wody pobrano:

- 283 próbki wody do badań fizykochemicznych;
- 250 próbek wody do badań mikrobiologicznych.

Ogółem w 2013 r. pobrano 591 próbek wody do badań fizykochemicznych, z czego kwestionowano 62 próbki oraz 533 próbki wody do badań mikrobiologicznych, z których kwestionowano 19. O przekroczeniach parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych wody informowano administratorów ujęć i sieci wodociagowych.

Podjęli oni natychmiastowe działania naprawcze, mające na celu poprawę jakości wody (płukanie sieci wodociągowej, dezynfekcja wody).

We wszystkich punktach, w których stwierdzono przekroczenie parametrów wody, powtórne badania wykazywały jej przydatność do spożycia przez ludzi.

W związku z obfitymi opadami atmosferycznymi w okresie wiosenno-letnim pracownicy sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska przygotowywali codzienne meldunki dotyczące aktualnej sytuacji powodziowej. Zbierano informacje dotyczące ujęć wody pitnej, podtopionych studni indywidualnych stanowiących jedyne źródło zaopatrzenia w wodę oraz zniszczonej, podtopionej infrastruktury drogowej, gospodarstw domowych, pól uprawnych i nieużytków rolnych. W związku ze zgłoszeniem Wójta Gminy Kroczyce o podtopieniu 8 studni stanowiących jedyne źródło zaopatrzenia w wodę, pobrano 21 próbek wody do badań. Stwierdzono 15 przekroczeń dotyczących ponadnormatywnej liczby bakterii grupy coli, *Escherichia coli* oraz *Enterokoków*. Ponowne badania wykonane po przeprowadzonych przez Gminę Kroczyce działaniach naprawczych wykazały przydatność wody do spożycia przez ludzi.

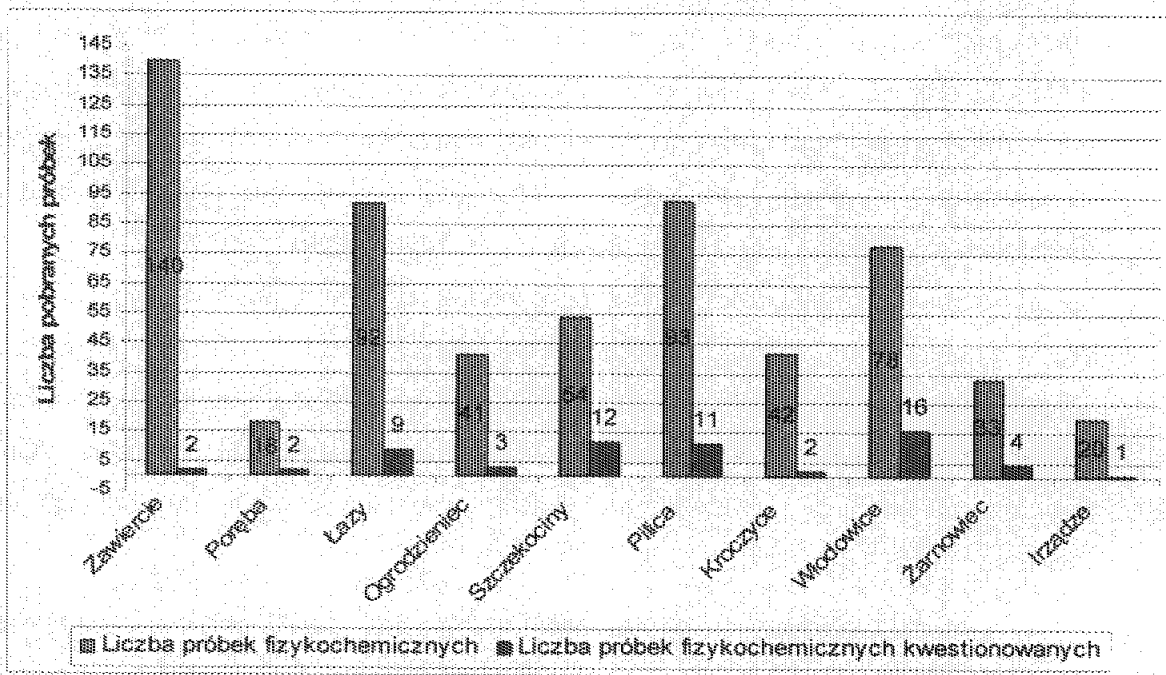
Ponadto w obiektach użyteczności publicznej, tj. 10 obiektach hotelarskich oraz 2 domach dziecka, pobrano 44 próbki wody ciepłej na obecność bakterii *Legionella sp.*, kwestionowano 3 próbki wody w obiekcie hotelarskim. Przeprowadzone badania wykazały wysokie skażenie bakteriami *Legionella sp.* (zgodnie z zał. nr 7 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi). W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu wydał decyzję zakazującą korzystania z wody ciepłej do pryszniców oraz nakazał wdrożenie procedur i podjęcie działań zmierzających do redukcji liczby bakterii *Legionella sp.* Ponowne badania nie wykazały skażenia instalacji wewnętrznej obiektu hotelarskiego bakteriami *Legionella sp.*

Analiza przekroczeń parametrów fizykochemicznych

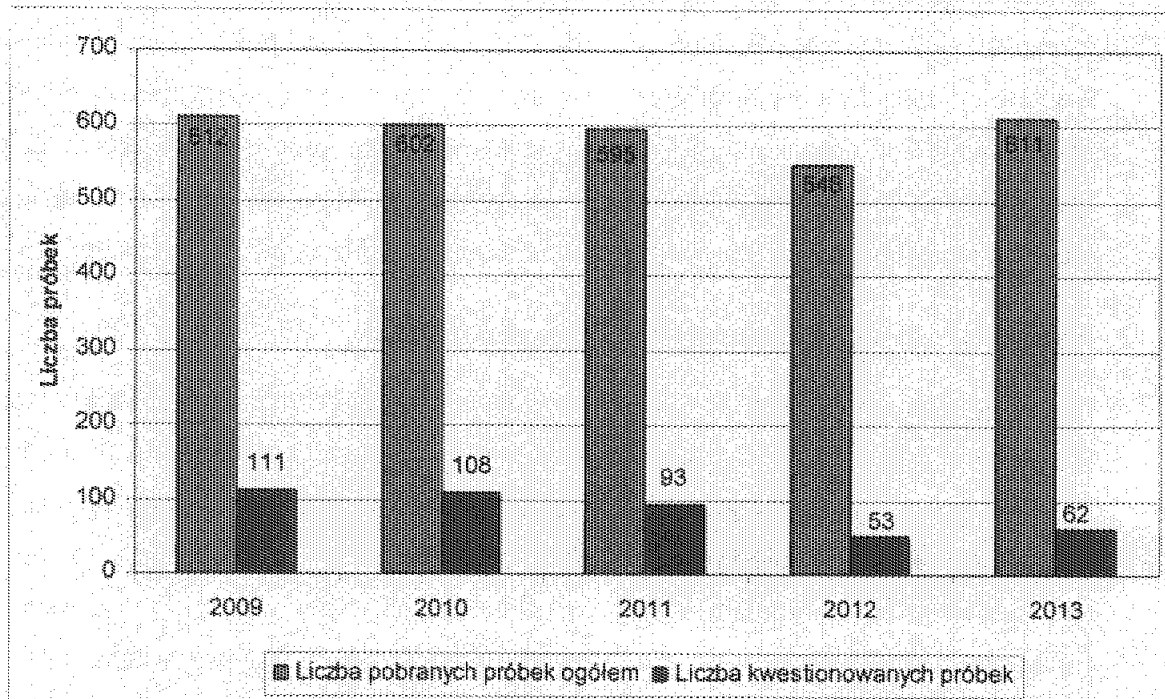
Ryzyko zdrowotne spowodowane związkami chemicznymi zawartymi w wodzie do spożycia różni się od zagrożenia spowodowanego zanieczyszczeniami pochodzenia mikrobiologicznego ze względu na fakt, iż zanieczyszczenia chemiczne na ogół nie wywołują natychmiastowych skutków. Ewentualne zagrożenie zdrowotne spowodowane spożywaniem wody o ponadnormatywnej zawartości parametrów fizykochemicznych może wystąpić w wyniku długotrwałego jej spożywania, natomiast nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia. O walorach smakowych

i jakościowych wody decyduje jej skład. Konsument przede wszystkim ocenia jakość wody po jej barwie, smaku i zapachu, czyli wskaźnikach organoleptycznych na podstawie których ocenia ją jako bezpieczną i zdrową.

Wykres 1. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2013 roku w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego

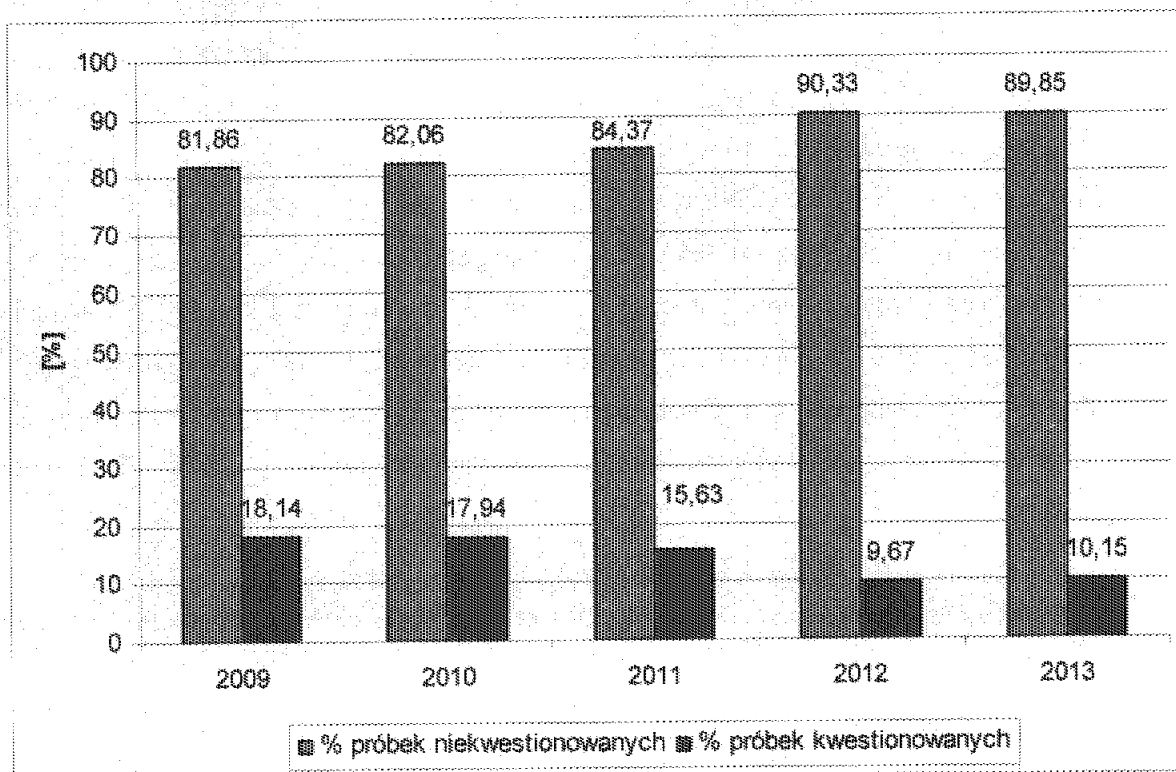

Wykres 2. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2009-2013 na terenie powiatu zawierciańskiego

Wykres 3. Porównanie odsetka pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych do odsetka próbek kwestionowanych w latach 2009-2013 na terenie powiatu zawierciańskiego

We wszystkich gminach powiatu zawierciańskiego woda pod względem fizykochemicznym charakteryzowała się dobrą jakością. Analizując wykres 1 można stwierdzić, że w wodach gmin powiatu zawierciańskiego odnotowano stosunkowo niewiele przekroczeń w porównaniu do całkowitej liczby pobranych próbek.

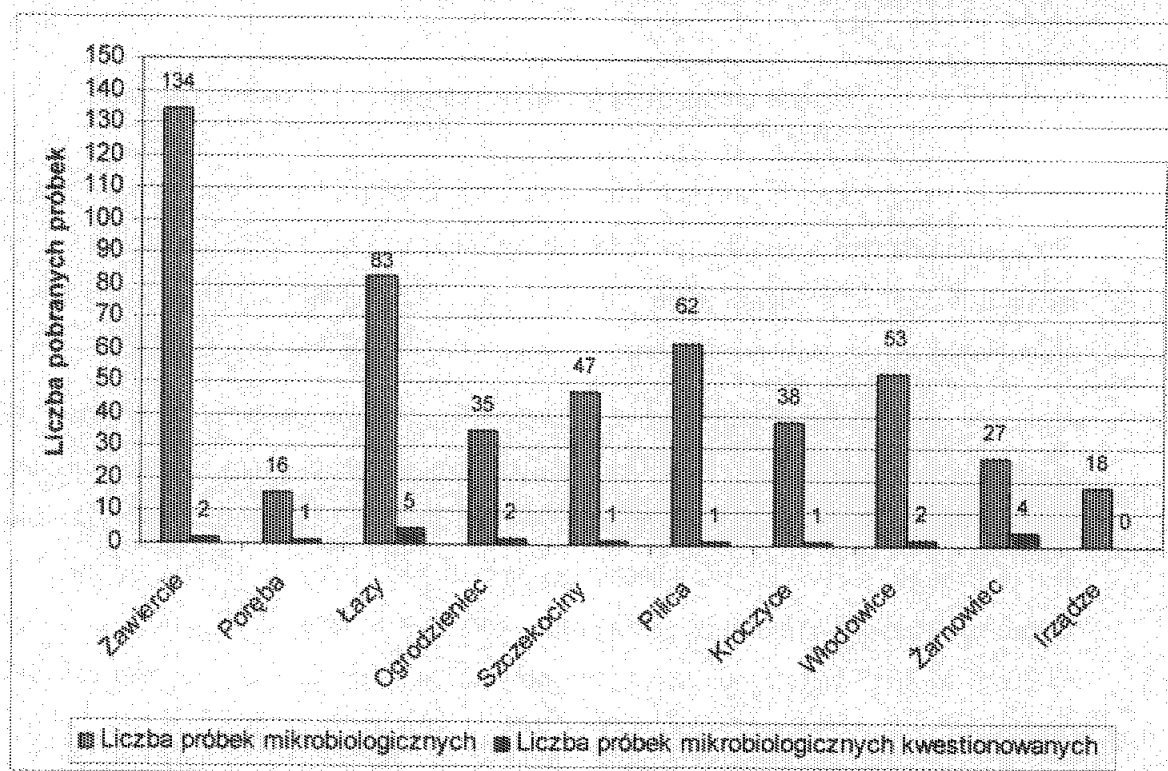
Zanieczyszczenia fizykochemiczne dotyczyły ponadnormatywnej zawartości żelaza, azotanów i ołowiu oraz stanu organoleptycznego wody, tzn.: ponadnormatywnej mętności i nieakceptowalnego zapachu. Wykresy 2 i 3 obrazują jak na przestrzeni lat kształtował się stosunek liczby (odsetka) próbek pobranych do liczby (odsetka) próbek kwestionowanych. Analizując powyższe wykresy można stwierdzić, że w okresie od 2009 do 2013 roku woda na terenie powiatu zawierciańskiego ulegała sukcesywnej poprawie.

Ujęcie Spółdzielczej Agrofirmy Szczekociny podawało wodę o warunkowej przydatności do spożycia ze względu na przekroczenie zawartości żelaza, ponadnormatywną mętność i zapach, które nie stanowią zagrożenia dla zdrowia i życia konsumentów (decyzja Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego z dnia 21.12.2011r. o warunkowej przydatności do spożycia przez ludzi do dnia 31.12.2014 r.).

Analiza przekroczeń parametrów mikrobiologicznych

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego jeżeli jest wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w wodzie przeznaczonej do spożycia badane są następujące parametry mikrobiologiczne: bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, Enterokoki (paciorkowce kałowe) oraz ogólna liczba mikroorganizmów w $22^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h. Występowanie w wodzie mikroorganizmów takich jak: *Escherichia coli* i Enterokoki bytujące zwykle w odchodach ludzi i zwierząt stałocieplnych wskazują na zanieczyszczenia typu kałowego. Stanowią one swoisty wskaźnik zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody i ich obecność w wodzie wiąże się z koniecznością podjęcia natychmiastowych działań naprawczych. Od tych parametrów nie może być żadnych odstępstw.

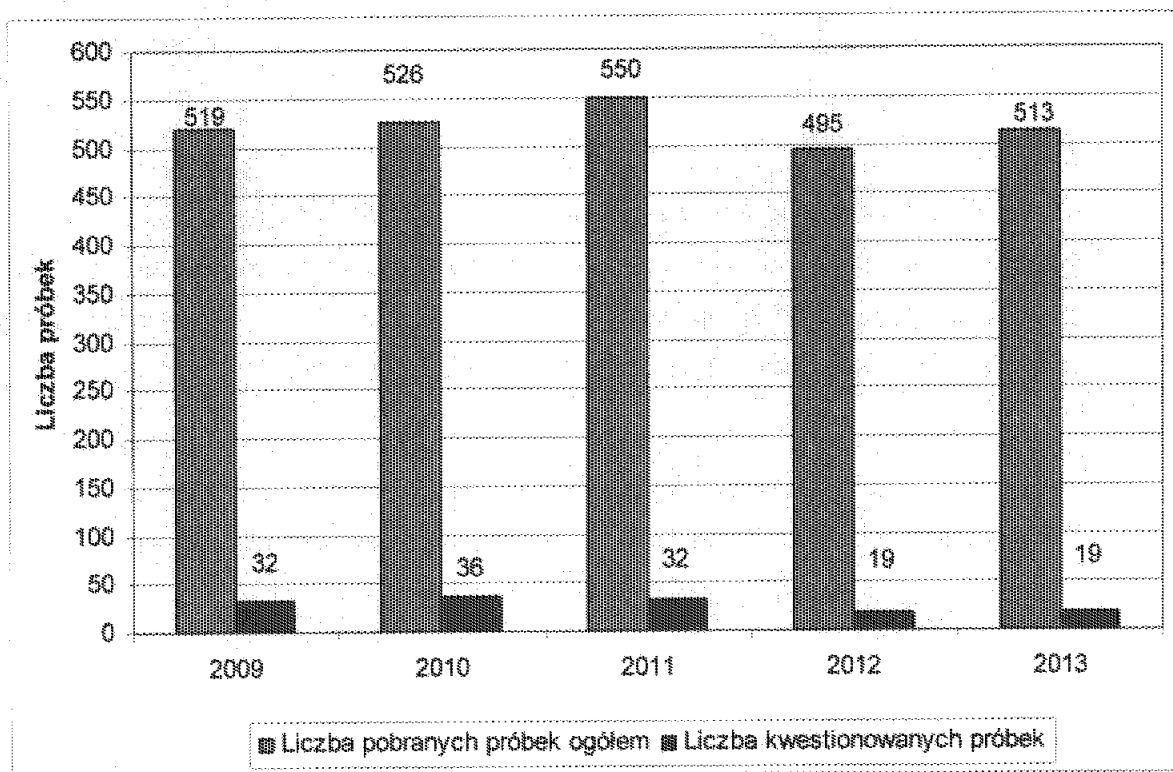
Wykres 4. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w 2013 roku w poszczególnych gminach powiatu zawierciańskiego

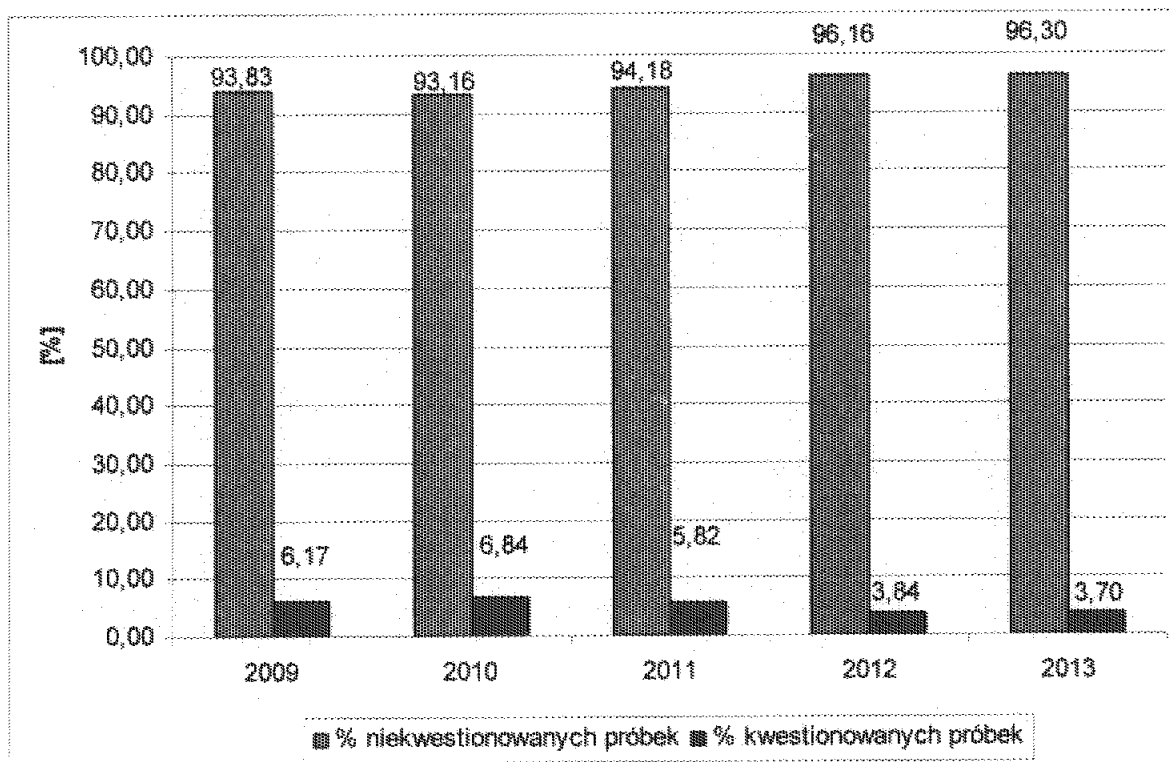

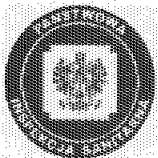

Wykres 5. Porównanie liczby pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do liczby próbek kwestionowanych w latach 2009-2013 na terenie powiatu zawierciańskiego

Wykres 6. Porównanie odsetku pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych do odsetku próbek kwestionowanych w latach 2009-2013 na terenie powiatu zawierciańskiego

We wszystkich gminach powiatu zawierciańskiego woda pod względem mikrobiologicznym charakteryzowała się dobrą jakością. Analizując wykres 4 można stwierdzić sporadyczne występowanie przekroczeń parametrów mikrobiologicznych dotyczących liczby bakterii grupy coli, ogólnej liczby mikroorganizmów w $22^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h oraz liczby bakterii *Escherichia coli*.

Wykresy 5 i 6 obrazują jak na przestrzeni lat kształtował się stosunek liczby (odsetka) próbek pobranych do liczby (odsetka) próbek kwestionowanych. Analizując powyższe wykresy można stwierdzić, że w latach od 2009 do 2013 roku następował spadek liczby kwestionowanych próbek mikrobiologicznych.

Na podstawie powyższej oceny można stwierdzić, że mieszkańcy powiatu zawierciańskiego w zdecydowanej większości korzystają z wody o jakości odpowiadającej wymaganiom stawianym przez obowiązujące akty prawne.

IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

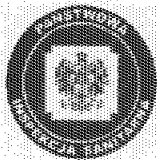
1. Wody powierzchniowe wykorzystywane do kąpieli i rekreacji

a) Na terenie powiatu zawierciańskiego w sezonie letnim 2013 r. funkcjonowały cztery miejsca wykorzystywane do kąpieli:

- miejsce wykorzystywane do kąpieli we Włodowicach,
- miejsce wykorzystywane do kąpieli w Pilicy,
- miejsce wykorzystywane do kąpieli w Ośrodku Ciechan Zdrój w Siamoszycach,
- miejsce wykorzystywane do kąpieli Pod Czarcim Młynem w Zawierciu, ul. Armii Krajowej 38D.

Administratorzy obiektów wykonali po dwa badania jakości wody wraz z wizualną oceną wody – jedno badanie przed rozpoczęciem sezonu i jedno w trakcie sezonu. Wszystkie badania wykazywały przydatność wody do kąpieli. Każdorazowo po otrzymaniu wyniku badania wody sporządzana była bieżąca ocena jakości wody, którą przesyłano do administratora miejsca wykorzystywanego do kąpieli oraz do właściwego terytorialnie prezydenta, wójta lub burmistrza.

W trakcie sezonu przeprowadzono także kontrole stanu sanitarnego miejsc wykorzystywanych do kąpieli. Plaże przy miejscach wyznaczonych do kąpieli były czyste, wyposażone w kosze na śmieci i toalety. Dostęp do wody bieżącej zapewniony był w miejscach wykorzystywanych do kąpieli w Ośrodku Ciechan Zdrój w Siamoszycach i Pod Czarcim Młynem w Zawierciu. Wszystkie miejsca wykorzystywane do kąpieli były oznakowane tablicami zawierającymi wszelkie informacje zawarte w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli (Dz. U. Nr 91, poz. 527) wraz z aktualną oceną jakości wody. W trakcie sezonu letniego 2013 nie wystąpiły sytuacje mogące powodować pogorszenie jakości wody w miejscu wykorzystywanym do kąpieli (art. 163, ust. 2 ustawy Prawo Wodne, Dz. U. Nr 115, poz. 1229 ze zm.), w związku z czym nie przeprowadzono kontroli urzędowych.

Aktualne dane dot. jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpieli zamieszczane były na stronach internetowych:

- PSSE w Zawierciu (<http://psse-zawiercie.internetdsl.pl>);
- WSSE w Katowicach (<http://www.higienawody.wsse.katowice.pl>).

b) Pływalnie kryte i odkryte

Pływalnie wymagają szczególnego nadzoru sanitarnego z uwagi na ryzyko zakażeń mogących wystąpić podczas korzystania z tego typu obiektów. Nadzór obejmuje sprawowanie kontroli nad jakością wody w niecce basenowej oraz warunkami higienicznymi panującymi w obiekcie, włączając w to poczekalnię, szatnie, pomieszczenia sanitarne, natryski oraz halę basenową.

Obiekty na terenie powiatu zawierciańskiego objęte są stałym nadzorem sanitarnym, systematycznie pobierana jest woda do badań laboratoryjnych. Nadzorem sanitarnym objętych było 6 obiektów sezonowych i 9 całorocznych.

Wszystkie pływalnie kryte były kontrolowane zarówno pod względem jakości wody jak i stanu sanitarno-technicznego zaplecza. Podczas kontroli stwierdzono wystarczający zapas środków dezynfekcyjnych i czystości. Obiekty posiadały sprawną wentylację grawitacyjną i mechaniczną, oświetlenie naturalne i sztuczne, wydzielone: zaplecze socjalne dla ratowników i personelu, szatnie, przebieralnie i natryski. Ściany i podłogi pomieszczeń sanitarnych były pokryte płytkami ceramicznymi, były wyposażone w umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą, posiadały apteczki pierwszej pomocy i były utrzymywane w należytej czystości. Pływalnia kryta przy Hotelu „Zawiercie” w Zawierciu jest obiektem „bezechlorowym”, a do dezynfekcji wody w nieckach używane są preparaty na bazie jonów srebra.

Próbki wody do badań pobierane były w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu oraz wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez administratorów obiektów.

Z krytych pływalni do badań fizykochemicznych pobrano łącznie 30 próbek wody, w żadnej próbce nie odnotowano przekroczeń. Do badań mikrobiologicznych pobrano 212 próbek, z czego kwestionowano 22.

Z pływalni odkrytych do badań mikrobiologicznych pobrano 35 próbek, z czego w 2 próbkach odnotowano przekroczenia.

Stwierdzone przekroczenia dotyczyły: ponadnormatywnej ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h oraz gronkowców koagulazododatnich.

O przekroczeniach parametrów wody informowano administratorów obiektów. Podejmowali oni działania, mające na celu poprawę jakości wody. We wszystkich obiektach, w których stwierdzono przekroczenia parametrów wody powtórne badania wykazywały jej przydatność do kąpieli.

2. Stan sanitarny obiektów komunalnych i użyteczności publicznej

W trosce o zdrowie mieszkańców powiatu oraz osób czasowo przebywających na jego terenie, przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu kontrolowali przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Jest to bardzo liczna i zróżnicowana grupa obiektów. W analizowanym okresie bieżącym nadzorem sanitarnym w zakresie higieny komunalnej objęte były 552 obiekty, w tym 410 obiektów użyteczności publicznej, 81 placówek działalności leczniczej, oraz 62 urządzenia wodociągowe. W roku 2013. przeprowadzono 420 kontroli sanitarnych i 508 kontroli jakości wody, skontrolowano 311 obiektów, wydano 50 decyzji merytorycznych (w tym 7 nakazujących usunięcie uchybień) i 94 decyzje płatnicze, wydano 22 postanowienia w sprawie imprez masowych i w sprawie sprowadzenia zwłok oraz 23 opinie sanitarne dot. spełnienia wymagań higieniczno-zdrowotnych w obiektach komunalnych, środkach transportu do przewozu zwłok oraz w sprawie regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminach, nałożono 4 mandaty. W obiektach użyteczności publicznej, do których należą obiekty wczasowo-turystyczne (hotele, obiekty hotelarskie bez kategoryzacji, gospodarstwa agroturystyczne, ośrodki wypoczynkowe), zakłady usługowe (fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu), domy pomocy społecznej, baseny, ustępy publiczne, dworce kolejowe, obiekty sportowe, tereny rekreacyjne, ośrodki kultury, apteki, sklepy medyczne i zielarskie, parkingi, stacje paliw, cmentarze, zakłady pogrzebowe i domy przedpogrzebowe – przeprowadzono 290 kontroli, skontrolowano 228 spośród 410 zewidencjonowanych obiektów użyteczności publicznej (co stanowi 55,6% nadzorowanych obiektów).

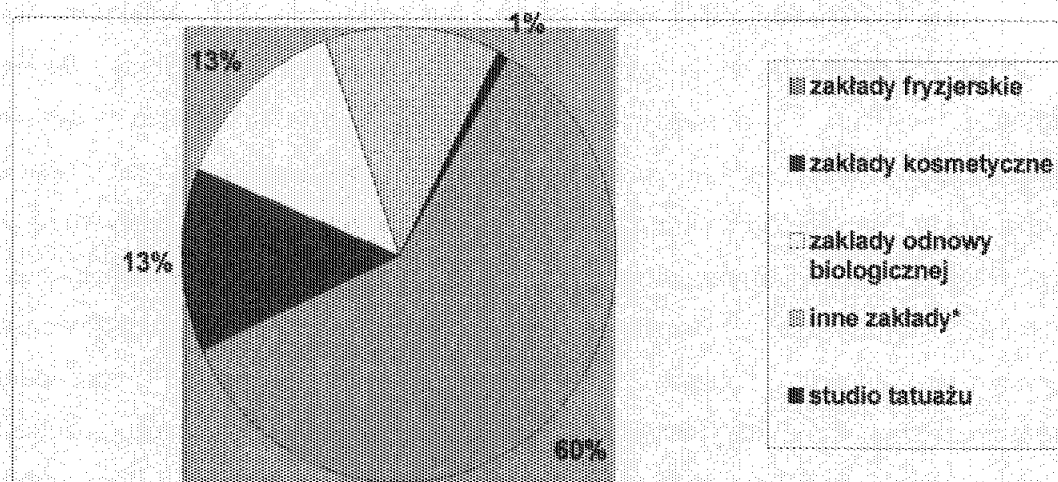
Hotele i inne obiekty hotelarskie

Skontrolowano 8 hoteli i 35 innych nieskategoryzowanych obiektów świadczących usługi noclegowe (68,25% obiektów), przeprowadzono 48 kontroli w zakresie oceny stanu sanitarnego i 11 kontroli w zakresie gospodarowania odpadami. Podstawowymi elementami uwzględnianymi przy ocenie stanu sanitarnego tych obiektów było: zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, zaopatrzenie w środki czystości i preparaty dezynfekcyjne, dbałość o stan bieżącej czystości pomieszczeń mieszkalnych i sanitariatów oraz terenu wokół obiektów. Stan sanitarny obiektów świadczących usługi hotelarskie nie budził zastrzeżeń.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej są najbardziej liczną grupą obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym. Jednocześnie w grupie tych obiektów obserwuje się bardzo dużą rotację, ciągle zmienia się liczba zewidencjonowanych zakładów. Na dzień 31.12.2013 r. było zewidencjonowanych 129 zakładów.

Rysunek 1. Rodzaje obiektów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

* inne zakłady – zakłady w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z usług

Skontrolowano 35 spośród 77 zakładów fryzjerskich (45,5%), przeprowadzono 38 kontroli. Za uchybienia sanitarno-porządkowe (brudne, niedezynfekowane narzędzia fryzjerskie, niezachowanie czystości i porządku w zakładach) w 3 zakładach nałożono mandaty karne. Kontrole sprawdzające wykazały, że uchybienia zostały usunięte a stan sanitarny zakładów uległ poprawie.

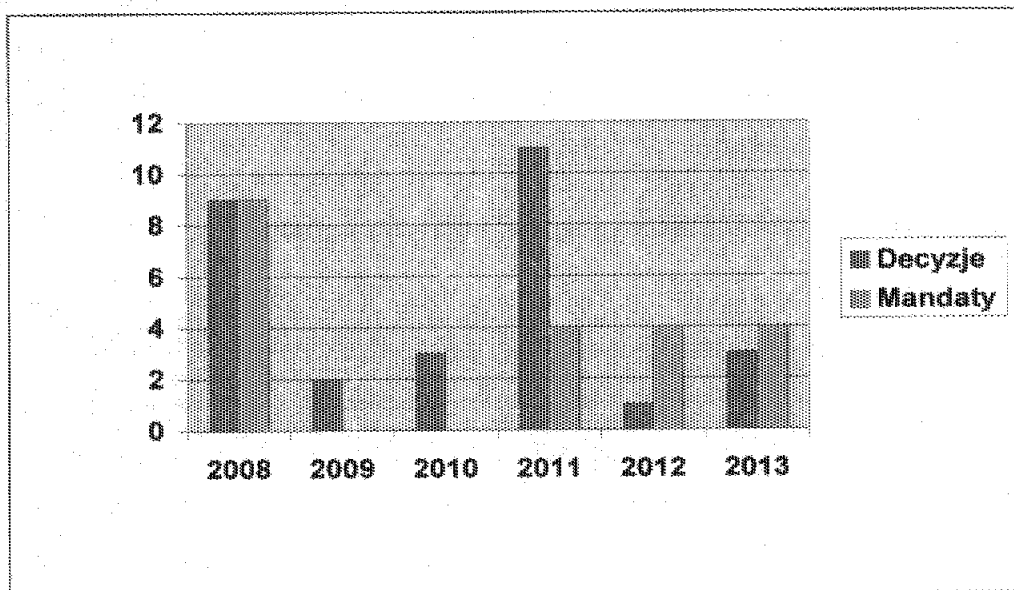
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Kontrolą objęto 10 spośród 17 zakładów kosmetycznych (58,8% obiektów), przeprowadzono 12 kontroli, wydano 1 decyzję nakazującą opracowanie i wdrożenie procedur zapobiegania zakażeniom. Decyzja została wykonana w wyznaczonym terminie.

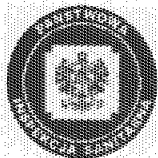
Skontrolowano 9 z 17 zewidencjonowanych zakładów świadczących więcej niż jedną z usług, tj.: fryzjerstwo, kosmetyka, odnowa biologiczna (52,9%), przeprowadzono 10 kontroli. Wydano 2 decyzje nakazujące opracowanie i wdrożenie procedur postępowania zapobiegania zakażeniom, które zostały wykonane w wyznaczonych terminach.

Skontrolowano 7 spośród 17 zakładów odnowy biologicznej (41,2%), przeprowadzono 9 kontroli. Nałożono 1 mandat za uchybienia natury sanitarno-porządkowej stwierdzone podczas kontroli hotelowego SPA oraz wydano zalecenia pokontrolne. Kontrola sprawdzająca wykazała poprawę stanu sanitarnego obiektu.

Rysunek 2. Działania represyjne w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej

Stan sanitarny zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej utrzymuje się na podobnym poziomie od kilku lat. Występowały przypadki nieprzestrzegania czystości i porządku w zakładach i stosowania niedezynfekowanych narzędzi fryzjerskich, w związku z czym nakładano mandaty. Decyzje wydane w 2013 roku dotyczyły opracowania i wdrożenia procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami.

Domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, noclegownie dla bezdomnych i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

Skontrolowano stan sanitarny 2 domów pomocy społecznej dziennego pobytu, 2 placówek zapewniających opiekę całodobową osobom przewlekle chorym, niepełnosprawnym lub w podeszłym wieku, 1 noclegowni dla bezdomnych oraz 1 ośrodka wsparcia dziecka i rodziny. Domy pomocy społecznej dziennego pobytu świadczą usługi w zakresie terapii zajęciowej i rehabilitacji. Podopieczni otrzymują posiłki, zapewniona jest również opieka medyczna. Ośrodki całodobowej opieki dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i w podeszłym wieku zapewniają całodobową opiekę, rehabilitację i wyżywienie oraz opiekę medyczną. Noclegownia świadczy pomoc osobom bezdomnym zapewniając schronienie i wyżywienie, natomiast ośrodek wsparcia dziecka i rodziny udziela pomocy w trudnych sytuacjach życiowych, prowadzi hostel i świetlicę środowiskową. W trakcie kontroli sanitarnych nie stwierdzono zaniedbań w utrzymaniu bieżącej czystości placówek i ich otoczenia.

Na terenie powiatu zawierciańskiego funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Zawierciu, ul. Rzemieślnicza będący pod pierwszo-instancyjnym nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu, nie kontrolowany przez PPIS w Zawierciu.

Tereny rekreacyjne, obiekty sportowe i ośrodki kultury

Przed rozpoczęciem i w trakcie sezonu letniego nadzorowano stan sanitarno-porządkowy obiektów znajdujących się na trasach wzmożonego ruchu turystycznego. Stan sanitarno-porządkowy miejsc udostępnionych do zwiedzania na Zamku Ogrodzienieckim w Podzamczu oceniono jako dobry. Skontrolowano również stan sanitarny takich obiektów jak: place zabaw dla dzieci, parki miejskie oraz otoczenie zbiorników wodnych wykorzystywanych do kąpieli i rekreacji, przeprowadzono 14 kontroli. Place zabaw dla dzieci były prawidłowo przygotowane do sezonu, a urządzenia przeznaczone do zabawy i rekreacji były odnowione. Piasek w piaskownicach był kilkakrotnie wymieniany w okresie od wiosny do jesieni, problem stanowił jednak brak zabezpieczenia piaskownic przed dostępem zwierząt.

Stan sanitarny skontrolowanych 5 obiektów sportowych i 3 kulturalno-rozrywkowych oceniono jako dobry, uchybień nie stwierdzono. Hale sportowe były utrzymywane w czystości, urządzenia sanitarne dezynfekowane, otoczenie budynków i obiekty zewnętrzne były utrzymane w należyтым stanie porządkowym.

Inne obiekty komunalne i użyteczności publicznej

W 2013 roku nadzorowano stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny dworców i przystanków kolejowych, aptek, sklepów zielarskich i medycznych, cmentarzy i domów pogrzebowych, stacji paliw, parkingów, pralni, toalet publicznych oraz targowisk. Usterki natury sanitarno-technicznej stwierdzono w 2 aptekach, wydano decyzje nakazujące zapewnienie zmywalnych powierzchni ścian i podłóg. Jedna decyzja została wykonana, termin wykonania drugiej decyzji upłyne w I kwartale 2014 r.

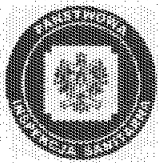
3. Podsumowanie

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu wpłynęło 14 interwencji mieszkańców powiatu zawierciańskiego, które dotyczyły np.: niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń na pobyt ludzi, nieprawidłowego stanu sanitarnego obiektów użyteczności komunalnej, złej jakości wody do picia, nieprawidłowego gromadzenia odpadów stałych na nieruchomościach. Wszystkie były wnikliwie rozpatrywane, w ramach interwencji przeprowadzono kontrole, wydawano zalecenia, natomiast sprawy nie należące do kompetencji PPIS w Zawierciu przekazano właściwym organom.

Na polecenie Wojewody Śląskiego wzmocniono nadzór nad miejscami w których mogą pojawić się problemy z wdrożeniem nowych zasad gospodarowania odpadami komunalnymi. Nadzorem objęto osiedla, posesje, miejsca i obiekty użyteczności publicznej, przeprowadzono 23 kontrole. Nie stwierdzono przypadków zalegania odpadów i problemów z ich odebraniem przez wyspecjalizowane podmioty.

4. Wnioski

- 1) W omawianym okresie, podobnie jak w latach ubiegłych, nie stwierdzono występowania zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych dla mieszkańców powiatu korzystających z urządzeń i obiektów użyteczności publicznej oraz dla osób wypoczywających na terenie powiatu zawierciańskiego.
- 2) Wszystkie ujęcia wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, znajdujące się na terenie powiatu zawierciańskiego, oparte są na wodach podziemnych, możliwość ich zanieczyszczenia związkami pochodzenia antropogenicznego jest mniejsza niż wód powierzchniowych, w związku z powyższym woda przeznaczona do spożycia charakteryzuje się dobrą jakością.

- 3) Zaobserwowano poprawę stanu sanitarnego skontrolowanych obiektów użyteczności publicznej, zwłaszcza zakładów opieki zdrowotnej oraz obiektów hotelarskich.
- 4) Uchybienia stwierdzano w zakładach świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu oraz sporadycznie w aptekach. W stosunku do właścicieli tych zakładów najczęściej podejmowano działania represyjne (decyzje, mandaty, lub wydawano zalecenia pokontrolne).

V. Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych oraz warunki pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach

W roku 2013 bieżącym nadzorem sanitarnym objętych było 90 stałych placówek oświatowo-wychowawczych oraz 93 placówki wypoczynkowe. 80 placówek zorganizowało wypoczynek letni dla 3617 uczestników, a w 13 placówkach zorganizowano wypoczynek zimowy dla 659 uczestników. Przeprowadzono ogółem 136 kontroli, w tym 43 kontrole placówek wypoczynkowych, wydano 4 opinie sanitarne, 3 decyzje merytoryczne oraz 6 decyzji płatniczych.

W istniejących obiektach po remontach generalnych uruchomiono prywatny żłobek „Świat Smerfów”, niepubliczną szkołę muzyczną oraz 2 niepubliczne placówki oświatowe w Zawierciu.

Zmiana organu prowadzącego nastąpiła w Szkole Podstawowej Nr 14 w Zawierciu. Zlikwidowana została szkoła Podstawowa w Starzynach – gmina Szczekociny.

Kontrole przeprowadzone w 2013 roku wykazały, że wszystkie budynki posiadają wewnętrzną instalację wodną i kanalizacyjną oraz urządzenia sanitarne, przystosowane są do działalności oświatowo-wychowawczej, są w dobrym stanie technicznym i sanitarnym, oraz posiadają dostęp do ciepłej wody. We wszystkich budynkach szkół i przedszkoli zachowane są standardy dostępności do urządzeń sanitarnych.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały nadmiernego zagęszczenia w klasach, wszystkie szkoły prowadzą działalność jednozmiannowo. Podczas przeprowadzanych kontroli dokonywano pomiaru temperatury w salach lekcyjnych i nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracownikami chemicznymi stwierdzono, że na terenie powiatu zawierciańskiego 8 placówek posiada pracownię chemiczną. Kontrole nie wykazały uchybień.

Skontrolowano 52 pracownię komputerowe w 47 placówkach, przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W minionym roku przeprowadzone kontrole w 48 zakładach nauczania wykazały, że 26 szkół, co stanowi 54,2% (w 2012 r. – 62%) zapewniło uczniom gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. We wszystkich

skontrolowanych placówkach opiekę medyczną nad uczniami sprawuje pielęgniarka bądź higienistka szkolna. W kontrolowanych gabinetach nie odnotowano zastrzeżeń sanitarnych i technicznych. W żadnym zakładzie nauczania uczniowie nie mogą skorzystać z opieki lekarza lub stomatologa.

Spożywanie przez uczniów posiłków oraz mleka w szkołach na przestrzeni lat 2012-2013 kształtowało się następująco:

Rok	Uczniowie spożywający posiłek I daniowy	%	Uczniowie spożywający posiłek II daniowy	%	Uczniowie spożywający II śniadanie	%	Uczniowie spożywający mleko	%	Uczniowie spożywający posiłek dofinansowany	%
2013	1513	16,5	3186	34,8	1072	11,7	3748	41,0	1231	13,5
2012	1237	12,6	3002	30,5	1228	12,5	6107	62,1	1061	10,9

Owoce i warzywa spożywane są przez 1843 uczniów w 20 szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie, oraz w 6 szkołach podstawowych funkcjonujących w zespołach szkół. W 143 oddziałach I-III szkół podstawowych 2530 uczniów wspólnie z wychowawcą spożywa II śniadanie własne. Szkoła zapewnia gorący napój.

W ramach badań problemowych przeprowadzonych w zakresie analizy dostosowania mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu uczniów i dzieci oraz ich prawidłowego oznakowania, dokonano pomiarów mebli szkolnych i wzrostu 38 uczniów w 2 oddziałach 2 szkół podstawowych i 125 przedszkolaków w 6 oddziałach 2 przedszkoli oraz 39 stanowisk w 2 oddziałach 1 zespołu szkół. Analiza dostosowania mebli szkolnych wykazała, że wszystkie stanowiska były dostosowane do wzrostu dzieci, podobnie jak w roku 2012.

Stoły i krzesła, z których korzystają uczniowie są zestawione i oznakowane zgodnie z obowiązującą normą.

Przeprowadzona analiza tygodniowego rozkładu zajęć 374 oddziałów szkół wykazała, że zostały uwzględnione zasady higieny pracy umysłowej w zakresie:

- zajęcia rozpoczynają się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami jest nie większa niż 1 godzina,
- różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia jest nie większa od 1 godziny.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Przeprowadzone kontrole wykazały, że w pomieszczeniach szkół zapewnia się uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. 03.6.69. ze zm.).

Typ szkoły	Liczba szkół w ewidencji	Liczba szkół skontrolowanych	Liczba szkół które zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem MEN	Liczba szkół które nie zapewniły warunków zgodnie z rozporządzeniem MEN
Szkoły podstawowe	43	37	37	37
Gimnazja	19	16	16	16
Szkoły ponadgimnazjalne	1	1	1	1
Razem	63	54	54	54

Przeprowadzone w minionym roku kontrole oraz badania problemowe potwierdzają dobry stan techniczny i sanitarny placówek oświatowo-wychowawczych oraz coraz lepsze warunki nauczania i wychowania dzieci i młodzieży.

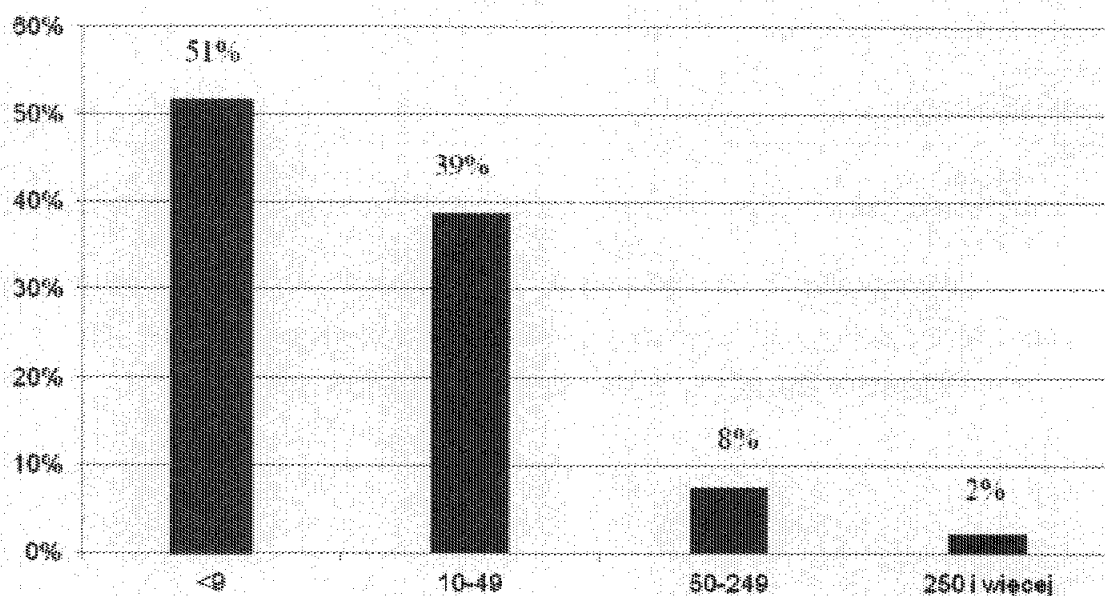
VI. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

1. Ocena stanu sanitarnego w zakładach pracy

Struktura zatrudnienia

W 2013 r. nadzorem pionu higieny pracy objęto 354 zakłady pracy, w których zatrudnionych było 11352 pracowników. W ewidencji sekcji przeważały zakłady małe, zatrudniające do 50 pracowników – 319 zakładów, co stanowiło ok. 90 % wszystkich nadzorowanych zakładów. W grupie zakładów dużych, zatrudniających powyżej 250 pracowników, pozostawało pod nadzorem sekcji 8 zakładów.

Wykres 1. Struktura zatrudnienia w nadzorowanych zakładach pracy

Bieżący nadzór nad zakładami pracy

Kontrole zrealizowano w 124 zakładach pracy zatrudniających łącznie 6425 pracowników, przeprowadzono 179 kontroli sanitarnych. Liczba przeprowadzonych kontroli przewyższała liczbę skontrolowanych zakładów, ponieważ niektóre zakłady kontrolowane były w ciągu roku więcej niż jeden raz. Ponowne wizytowanie zakładów związane było najczęściej z konieczności przeprowadzenia kontroli sprawdzających wykonanie obowiązków nałożonych na pracodawców w związku ze stwierdzonymi podczas kontroli uchybieniami.

Najczęściej identyfikowane nieprawidłowości dotyczyły wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy z częstotliwością mniejszą niż wymagana przepisami. Stwierdzano również uchybienia w zakresie

stosowania i wprowadzania do obrotu substancji i mieszanin niebezpiecznych, wyposażania pracowników w odzież i obuwie robocze, prowadzonej przez pracodawców dokumentacji dotyczącej bezpieczeństwa i higieny pracy oraz nieprawidłowości związane z zapewnieniem właściwego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń socjalnych pracowników.

Narażenie na czynniki szkodliwe

Przekroczenia normatywów higienicznych w 2013 roku stwierdzono w 19 zakładach. W przekroczeniu normatywów higienicznych pracuje ok. 6,4% ogółu zatrudnionych w zakładach pozostających pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy, z czego:

- w przekroczeniach NDN hałasu – 499 osób,
- w przekroczeniach NDS pyłu – 225 osób,
- w przekroczeniach NDN drgań mechanicznych – 5 osób.

Część z ww. osób zatrudniona była w warunkach narażenia na więcej niż jeden czynnik szkodliwy. Największy odsetek pracowników zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych, stanowi w naszym powiecie branża produkcji metali, do której zalicza się takie zakłady jak huta oraz odlewnie żeliwa.

Celem poprawy warunków pracy wydano 80 decyzji administracyjnych, ogółem zobowiązano strony postępowania do wykonania 159 zarządzeń. Największy odsetek wydanych decyzji stanowiły decyzje nakładające obowiązki w zakresie przeprowadzenia lub uaktualnienia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy oraz zapewnienia właściwego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

Wnioski:

Jako przyczyny powstawania uchybień można wskazać:

- nieprawidłowy nadzór służb bhp,
- niewystarczające środki finansowe przeznaczane na poprawę warunków pracy,
- niewłaściwa interpretacja lub nieznamomość przepisów prawnych pracodawców oraz osób odpowiedzialnych za bezpieczne i higieniczne warunki pracy w zakładach.

Poza warunkami pracy sekcja higieny pracy sprawowała również nadzór w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania substancji i mieszanin

niebezpiecznych. W ramach tego nadzoru oceniano m.in. wprowadzane do powszechnej sprzedaży produkty o działaniu biobójczym pod kątem występowania w nich zakazanych w UE substancji czynnych.

Na terenie powiatu zawierciańskiego w 2 placówkach handlowych zidentyfikowano 21 szt. produktów zawierających niedozwoloną substancję czynną – chloralozę. Wydano 2 decyzje, którymi nakazano wstrzymanie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i przekazanie do utylizacji lub zwrot do producenta zakwestionowanych produktów.

Z związku z przypadkami zatruc alkoholem metylowym w ubiegłych latach prowadzono kontrole produktów zawierających w swoim składzie metanol. Podczas kontroli oceniano spełnienie przez producentów wymagań określonych ustawą z dnia 25.02.2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. z 2011 r. nr 63, poz. 322). W szczególności oceniano oznakowanie produktów, wyposażenie opakowań zawierających powyżej 3% metanolu w zamknięcie utrudniające ich otwarcie przez dzieci, istnienie na opakowaniu wyczuwalnego dotykem znaku ostrzegającego o niebezpieczeństwie osoby niewidome i niedowidzące oraz umieszczenie na opakowaniu informacji dla konsumenta o zawartości metanolu w produkcie.

W trakcie kontroli zidentyfikowano 2 produkty zawierające metanol w ilości powyżej 3%, były to zimowe płyny do spryskiwaczy szyb w samochodach. Kontrole nie wykazały uchybień mogących stanowić poważne zagrożenie dla zdrowia konsumentów. Oceniane produkty były właściwie oznakowane i spełniały wymagania dla produktów oferowanych do powszechnego użytku konsumentom.

2. Choroby zawodowe, ocena narażenia zawodowego

Do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu w 2013 r. wpłynęło 30 podejrzeń o chorobę zawodową.

Prowadzone postępowania wyjaśniające doprowadziły do wydania 11 decyzji (prawomocnych) stwierdzających chorobę zawodową oraz 19 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W strukturze stwierdzonych chorób zawodowych dominowały przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy stanowiące ok. 36% wszystkich przypadków.

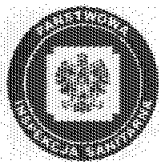
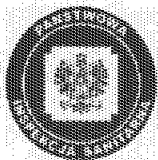

Tabela 1. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w powiecie zawierciańskim w latach 2008-2012 wg jednostek chorobowych

Jednostka chorobowa	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
	liczba przypadków	liczba przypadków	liczba przypadków	liczba przypadków	liczba przypadków
1) Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa					
2) Gorączka metaliczna					
3) Pylice płuc	6	12	8	3	1
4) Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu		5	1	2	
5) Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli			1	1	
6) Astma oskrzelowa					1
7) Zewnątrzpoходne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych					
8) Ostre uogólnione reakcje alergiczne					
9) Byssinoza					
10) Beryloza					
11) Choroby płuc wywołane pyłem metali twardych					
12) Alergiczny nieżyt nosa					
13) Zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym					
14) Przedziurawienie przegrody nosa					
15) Przewlekłe choroby narządu głosu	3	3	1		
16) Choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego					
17) Nowotwory złośliwe		4		1	
18) Choroby skóry	1	1		1	
19) Przewlekłe choroby układu ruchu		1			1
20) Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego	2	1	1	1	4
21) Ubytek słuchu	2	5			2
22) Zespół wibracyjny	1				
23) Choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego					
24) Choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia					
25) Choroby układu wzrokowego			1	1	
26) Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa		1		1	2
Razem:	15	33	13	11	11

W ramach prowadzonych postępowań wyjaśniających mających na celu zebranie materiału dowodowego dotyczącego narażenia zawodowego i przebiegu pracy zawodowej wydano 48 ocen narażenia zawodowego oraz sporządzono 33 protokoły przesłuchania strony/świadka.

VII. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia

W zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia kierunki działań wynikały z wytycznych Głównego Inspektoratu Sanitarnego, z potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz sytuacji epidemiologicznej. Podejmowane przedsięwzięcia miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych wśród społeczeństwa.

W roku szkolnym 2012/13 pracownicy oświaty zdrowotnej inicjowali, organizowali, koordynowali następujące programy edukacyjno-zdrowotne oraz akcje prozdrowotne:

- Trzymaj Formę!;
- Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”;
- Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I – III szkół podstawowych „Nie pal przy mnie, proszę”;
- Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”;
- Program profilaktyki zakażeń HBV i HCV „Podstępne WZW”;
- Program „Żywienie na wagę zdrowia”;
- Program profilaktyki raka szyjki macicy „Wybierz życie – pierwszy krok”;
- Program „Ars, czyli jak dbać o miłość” w ramach projektu „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”;
- Program „Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT (Tobacco Free Cities)”;
- Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu;
- Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV;
- Profilaktyka nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV;
- Akcja „Szkoła Czystych Rąk” w ramach projektu „Zdrowy dorosły – zdrowe dziecko – zdrowa rodzina”;
- Interwencja nieprogramowa w zakresie profilaktyki grypy;
- Światowy Dzień bez Tytoniu;
- Światowy Dzień Rzucania Palenia;
- Światowy Dzień Zdrowia;
- Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży podczas wypoczynku, akcja letnia i zimowa;
- Narodowy Program Ochrony Antybiotyków;
- Kampania „Znamie! Znam je?” w ramach interwencji „Brazowo, ale czy zdrowo?”;

Programy edukacyjne koordynowane w roku szkolnym 2012/2013 przez PSSE w Zawierciu realizowane były przez dzieci przedszkolne, uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych.

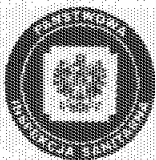
1. Program „Trzymaj Formę!”

Program „Trzymaj Formę!” współorganizowany jest przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Stowarzyszenie „Polska Federacja Producentów Żywności” w ramach realizacji strategii WHO dotyczącej diety, aktywności fizycznej i zdrowia. Patronat honorowy nad programem objął Starosta Zawierciański. Program adresowany jest do uczniów klas V-VI szkół podstawowych oraz klas I-III szkół gimnazjalnych. Treści programu dotyczą żywienia młodzieży oraz znaczenia aktywności fizycznej dla zdrowia. Realizacja programu oparta jest na metodzie projektu, dzięki której uczniowie wspólnie z nauczycielami, rodzicami i środowiskiem lokalnym, opracowują najlepsze i najciekawsze metody propagowania zasad zdrowego stylu życia zarówno w szkole jak i w rodzinie.

W ramach programu odbywały się szkolenia, wykłady, narady, prelekcje, pogadanki, instruktaże, pokazy, konkursy, debaty, warsztaty dydaktyczne, ćwiczenia, emisje filmów, gry i zabawy, zawody sportowe, wyjazdy na basen, wycieczki, biesiady rodzinne, prezentacje, degustacje dietetycznych potraw. Uczniowie i rodzice brali udział w prezentacjach dotyczących zdrowego odżywiania oraz różnych imprezach sportowych, zajęciach pozalekcyjnych np. zawodach sportowych, rajdach, wycieczkach pieszych i rowerowych. W dniu 11.04.2013 r. w Zespole Szkół im. X. Dunikowskiego w Zawierciu odbył się Festyn Zdrowia będący Szkolnym Dniem Promocji Zdrowego Stylu Życia. Festyn stanowił część ogólnopolskiego projektu „Czas na zdrowie”.

W szkole odbywały się konkursy wiedzy, sportowe. W czasie festynu odbywał się pokaz filmu „Śmietnik w mojej głowie”, degustacja regionalnych produktów żywnościowych. Uczniowie z powiatu zawierciańskiego brali udział w grach terenowych. W festynie wzięło udział ok. 170 osób

W dniu 22.05.2013 r. odbył się XII Gwieździsty Złot Rowerowy w Morsku zorganizowały przez Starostwo Powiatowe w Zawierciu, Komendę Powiatową Policji w Zawierciu oraz Pełnomocnika Prezydenta Zawiercia do spraw rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii. W programie odbyły się wyścigi drużyn, sprawnościowy tor przeszkód, rywalizacja indywidualna, wjazd na stok oraz XVII zawierciański Wyścig Rowerów Górskich. W zawodach uczestniczyli uczniowie reprezentujący szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne z terenu powiatu zawierciańskiego.

W dniu 29.10.2013 r. w Szkole Podstawowej Nr 7 w Zawierciu obchodzono po raz kolejny „Zdrowy wtorek”. Działania realizowane w ramach obchodów Dnia Zdrowego Wtorku służą propagowaniu wśród najmłodszych zdrowych nawyków żywieniowych oraz zwiększeniu świadomości rodziców na temat prawidłowego odżywiania dzieci. Na lekcjach nauczyciele rozmawiali z uczniami na temat zdrowego odżywiania: „Do szkoły wychodź po śniadaniu i ze śniadaniem – tak brzmi szkolne przesłanie”.

W Gimnazjum im. Jana Pawła II w Żarnowcu dużą rolę w realizacji programu odgrywa aktywność fizyczna młodzieży. Organizowane są turnieje piłki siatkowej, nożnej, piłki koszykowej i ręcznej dziewcząt i chłopców, turniej na najbardziej usportowioną klasę. Uczniowie gimnazjum uczestniczą w akcji „Cała Polska Biega”.

W roku szkolnym 2012/2013 w powiecie zawierciańskim program edukacyjny „Trzymaj Formę” realizowany był w 62 szkołach, w tym szkoły podstawowe – 43 (100%), szkoły gimnazjalne – 19 (100%). Liczba uczniów ogółem biorących udział w programie – 5132, w tym: liczba uczniów szkół podstawowych w klasach V-VI – 1995, liczba uczniów szkół gimnazjalnych – 3137

2. Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”

Państwowa Inspekcja Sanitarna we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej, Stowarzyszeniem na Rzecz Dzieciństwa Wolnego od Tytoniu i Rzecznikiem Praw Obywatelskich współrealizuje Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”. Program ma charakter profilaktyczny i dostosowany jest do możliwości psychofizycznych dzieci 5 i 6 letnich.

W wychowaniu zdrowotnym dziecka program ten stanowi pierwszy etap nabywania wiedzy na temat szkodliwości dymu tytoniowego. Celem głównym programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie

w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń. Patronat honorowy nad programem objął Prezydenta Miasta Zawiercia. W roku szkolnym 2012/13 w powiecie zawierciańskim program edukacyjny „Czyste Powietrze Wokół Nas” realizowany był w 17 przedszkolach i 7 oddziałach przedszkolnych. Ogółem w realizacji programu uczestniczyło 1595 dzieci i 1250 rodziców. Dzieci czynnie uczestniczyły w różnych formach zajęć oraz wspólnie z rodzicami brały udział w organizowanych imprezach prozdrowotnych.

W dniu 22.03.2013 r. w Przedszkolu nr 2 w Zawierciu odbyła się VIII edycja Konkursu Ekologicznego pod hasłem „Nasza planeta ziemia”, w którym uczestniczyły dzieci z zawierciańskich przedszkoli. W pracach jury konkursu udział wzięli pracownicy oświaty zdrowotnej PSSE w Zawierciu.

3. Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych „Nie pal przy mnie, proszę”

Program „Nie pal przy mnie, proszę” przeznaczony jest dla uczniów klas I-III szkół podstawowych. Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy, a także zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu.

W roku szkolnym 2012/13 w powiecie zawierciańskim program edukacji antytytoniowej „Nie pal przy mnie, proszę” realizowany był przez uczniów 143 oddziałów w 34 szkołach podstawowych, tj. 79% wszystkich szkół podstawowych. Ogółem w programie uczestniczyło 2473 uczniów, tj. 88% i 1350 rodziców.

Zadania zostały zrealizowane zgodnie z założonymi harmonogramami i w oparciu o scenariusze zajęć zaproponowanych w podręczniku dla koordynatora szkolnego. Realizację zadań wsparły Gminne Komisje ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (Łazy, Szczekociny, Pilica, Ogrodzieniec), Rady Rodziców w szkołach – dofinansowanie do spektakli, inscenizacji, ufundowanie nagród dla uczestników konkursów, zakup materiałów piśmienniczych, Zakłady Opieki

Zdrowotnej – prelekcje, pogadanki, Pełnomocnik Prezydenta Miasta Zawiercia ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii – druk ulotek o treści antytytoniowej.

4. Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Program „Znajdź właściwe rozwiązanie” adresowany jest do uczniów starszych klas szkoły podstawowej oraz gimnazjum. Celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjum, zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, zwiększenie świadomości na temat zagrożeń płynących z czynnego i biernego palenia tytoniu, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich, kształtowanie postaw asertywnych związanych z funkcjonowaniem w społeczeństwie, w tym unikanie zachowań ryzykownych dla zdrowia. W roku szkolnym 2012/13 w powiecie zawierciańskim program „Znajdź właściwe rozwiązanie” realizowany był przez 4634 uczniów w 41 szkołach (26 szkół podstawowych, 15 gimnazjów) w 233 oddziałach szkolnych (120 klas w szkołach podstawowych, 113 klas w gimnazjach) na zajęciach lekcyjnych, godzinach wychowawczych, kółkach przedmiotowych, zajęciach świetlicowych, warsztatach profilaktycznych. Stworzono możliwość uczestnictwa w programie rodzicom i opiekunom. Ogółem w pogadankach, wykładach, prelekcjach, dyskusjach wzięło udział 2000 rodziców.

Realizację zadań wsparły Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (Łazy, Szczekociny, Pilica), Rady Rodziców w szkołach – dofinansowanie do spektakli, inscenizacji, nagród dla uczestników konkursów, zakup materiałów piśmienniczych, Urząd Miejski w Zawierciu Wydział Edukacji – przekazanie ankiet skierowanych do uczniów realizujących program „Znajdź właściwe rozwiązanie” w szkołach na terenie Zawiercia, Pełnomocnik Prezydenta Miasta Zawiercia ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii – druk ulotek o treści antytytoniowej.

5. Program profilaktyki zakażeń HBV i HCV „Podstępne WZW”

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C. Uświadomienie zagrożeń wynikających z zakażenia i zasad profilaktyki w tym zakresie. Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dotyczącą zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi. Adresatami są uczniowie klas II szkół ponadgimnazjalnych.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

W roku szkolnym 2012/13 w powiecie zawierciańskim program edukacyjny „Podstępne WZW” realizowany był w 6 szkołach ponadgimnazjalnych. Edukacją objęto 712 uczniów w 16 klasach. Ponadto edukowano 274 rodziców. Pracownicy Oświaty Zdrowotnej PSSE w Zawierciu nadzorowali i monitorowali realizację zdań we wszystkich placówkach biorących udział w programie.

Młodzież pozytywnie oceniła program. Prowadzone zajęcia spotkały się z dużym zainteresowaniem, zwróciły uwagę młodzieży na możliwość zakażeń wirusem WZW typu B i C, uświadomiły zagrożenia.

6. Program „Żywnienie na wagę zdrowia”

Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we współpracy z Wojewodą Śląskim, Śląskim Uniwersytetem Medycznym w Katowicach oraz Agencją Rynku Rolnego Oddział Terenowy w Katowicach podjęli inicjatywę na rzecz przeciwdziałania złym nawykom żywieniowym wśród dzieci i młodzieży wprowadzając kolejną edycję programu edukacyjnego „Żywnienie na Wagę Zdrowia”. Program ma na celu pomoc merytoryczną osobom odpowiedzialnym za żywienie dzieci i młodzieży. Patronat honorowy nad programem objął Rzecznik Praw Dziecka Marek Michalak. Celem głównym programu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej. Cele szczegółowe to poprawa jakości żywienia dzieci i młodzieży w żłobkach, przedszkolach i szkołach, podniesienie świadomości rodziców w kwestii „odżywianie dzieci i ich aktywność fizyczna, a pozytywne skutki zdrowotne w przyszłości”. W roku szkolnym 2012/13 w powiecie zawierciańskim program edukacyjny „Żywnienie na wagę zdrowia” realizowany był w 26 placówkach.

W dniu 16.04.2013 r. w Urzędzie Miejskim w Zawierciu odbyło się szkolenie, podczas którego przedstawiono m.in. założenia i cele programu w roku szkolnym 2013/2014. Uczestnicy szkolenia, tj. dyrektorzy placówek, koordynatorzy programu otrzymali materiały edukacyjne: plakat, poradnik dla specjalistów odpowiedzialnych za żywienie dzieci i młodzieży.

W dniu 15.05.2013 r. w Przedszkolu nr 2 w Zawierciu odbyła się akcja promowania zdrowego odżywiania pt. „Godzina ze zdrowiem” jako podstawy rozwoju fizycznego i intelektualnego dzieci w wieku przedszkolnym, a także przeciwdziałania otyłości.

Celem akcji było podniesienie świadomości rodziców na temat: „Odżywianie dzieci i ich aktywność fizyczna, a pozytywne skutki zdrowotne w przyszłości”. Działania te uświadomiły rodzicom, że dzięki zdrowemu odżywianiu dzieci mają energię do nauki i zabawy. Ponadto zwrócono uwagę rodzicom na problem szkodliwości i skutków zdrowotnych, społecznych i ekonomicznych wynikających z narażenia na dym tytoniowy.

7. Program profilaktyki raka szyjki macicy „Wybierz życie – pierwszy krok”

Celem programu jest podniesienie poziomu wiedzy na temat zagrożeń związanych z zakażeniami wirusem HPV i profilaktyki raka szyjki macicy wśród młodzieży ponadgimnazjalnej, ich rodziców i opiekunów; kształtowanie świadomości zdrowotnej młodzieży w zakresie roli profilaktyki wtórnej i pierwotnej raka szyjki macicy; motywowanie młodzieży do podjęcia roli liderów edukacji zdrowotnej w ich środowisku oraz wpływanie na zachowania zdrowotne rodziców i opiekunów.

W powiecie zawierciańskim w roku szkolnym 2012/2013 program edukacyjny „Wybierz życie – pierwszy krok” realizowali uczniowie 13 klas pierwszych 3 szkół ponadgimnazjalnych. Zadania zostały zrealizowane w oparciu o scenariusze zajęć zaproponowane w podręczniku dla koordynatora, zgodnie z przygotowanymi harmonogramami zajęć.

8. „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”.

Projekt realizowany w ramach upowszechniania wiedzy na temat profilaktyki w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom z obszaru tematycznego rozwój społeczny i zasobów ludzkich – ochrona zdrowia, współfinansowany w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW). Jego celem jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym (15-49 lat). Całkowity budżet Projektu wynosi 4 045 519 CHF, z czego 85% finansowane jest przez stronę szwajcarską, pozostałe 15% stanowi wkład krajowy, finansowany przez Ministra Zdrowia. Patronat honorowy nad programem objął Starosta Zawierciański.

W 2013 r. podejmowano działania:

- prowadzono prelekcje, pogadanki, prezentacje multimedialne: w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich w Zawierciu, Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Ogrodzieńcu, Gabinetach Położnych Podstawowej Opieki Zdrowotnej Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu, Warsztatach Terapii Zajęciowej w Zawierciu, Regionalnym Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sosnowcu Oddział w Zawierciu;
- zorganizowano akcję prozdrowotną dla grupy młodzieży i wychowawców w Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym AMONIT w Siamoszycach.

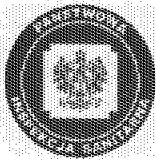
Główny Inspektorat Sanitarny w partnerstwie czterech instytucji: Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowego Biura do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Instytutu Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie przystąpił do ogólnopolskiego programu edukacyjnego „ARS, czyli jak dbać o miłość?”. Program edukacyjny jest jednym z komponentów pięcioletniego Projektu KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” współfinansowanego w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. Program został objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej.

Celem programu jest dotarcie z przekazem edukacyjnym do uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ograniczenie skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych (alkoholu, tytoniu i narkotyków). Program został objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej. W województwie śląskim realizatorem działań jest Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny. Patronat honorowy nad Projektem objęli Wojewoda Śląski i Marszałek Województwa Śląskiego.

Do realizacji I edycji programu w roku szkolnym 2013/2014 w powiecie zawierciańskim zgłosiło się 7 szkół ponadgimnazjalnych.

9. Program „Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT (Tobacco Free Cities)”.

Projekt realizowany był do października 2013 r. wśród osób dorosłych. Celem działań było wzmocnienie realizacji ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55 z późn. zm.), a także wzmocnienie przestrzegania ustawy poprzez kampanię społeczną informującą o obowiązujących regulacjach w zakresie miejsc wolnych od dymu tytoniowego oraz konsekwencjach zdrowotnych używania tytoniu (czynne i bierne palenie).

Cel programu realizowano poprzez:

- edukację mieszkańców powiatu zawierciańskiego w trakcie indywidualnych rozmów z pracownikami, pacjentami, klientami, petentami urzędów miast i gmin, zakładów opieki zdrowotnej, bibliotek, miejskich i gminnych ośrodków kultury, biur podróży, zakładów fryzjerskich, solariów;
- edukację rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży;
- edukację kadry opiekunów dzieci i młodzieży oraz pracowników obsługi w miejscu zorganizowanego wypoczynku zimowego i letniego;
- edukację pacjentek poradni ginekologiczno-położniczych;
- zamieszczanie na stronie internetowej PSSE w Zawierciu (zakładka TOB3CIT) informacji związanych z projektem, treści podręczników dotyczących szkodliwości palenia, spotów antytytoniowych;
- współpracę z samorządami lokalnymi i organizacjami;
- współpracę z Komendą Powiatową Policji i Strażą Miejską w Zawierciu, zakładami pracy, stały monitoring przestrzegania zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych prowadzony przez pracowników PSSE w Zawierciu, funkcjonariuszy KPP i Straży Miejskiej w Zawierciu;
- kolportaż materiałów informacyjno-oświatowych.

10. Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu

W ramach realizacji Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce prowadzono działania edukacyjne propagujące styl życia wolny od dymu tytoniowego. W realizację zadań Programu włączyły się zakłady nauczania i wychowania, zakłady opieki zdrowotnej, świetlice środowiskowe, stowarzyszenia, gdzie zorganizowano imprezy prozdrowotne, konkursy plastyczne, multimedialne, wiedzy, warsztaty dydaktyczne, happeningi, apele, inscenizacje. Inicjowano działania edukacyjne:

- w ramach interwencji nieprogramowej „Bezpieczny wypoczynek dzieci i młodzieży”, w czasie akcji prozdrowotnych organizowanych we współpracy z organizatorami wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, pracownicy Oświaty Zdrowotnej prowadzili profilaktykę uzależnienia od tytoniu skierowaną do uczestników wypoczynku, kadry opiekunów i pracowników obsługi. W akcji zimowej edukacją objęto 194 osoby. W akcji letniej przeprowadzonej w 12 obiektach wypoczynku dzieci i młodzieży prowadzono edukację zdrowotną

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

- skierowaną do 1038 osób. Ogółem w działaniach prozdrowotnych uczestniczyło 1267 osób;
- w dniu 27.03.2013 r. w Szkole Podstawowej Nr 5 w Zawierciu odbyła się akcja prozdrowotna „Dzień profilaktyki” dla uczniów klas IV-VI. Drużyny brały udział w turnieju klasowym, rywalizowały w konkursie wiedzy, plastycznym dotyczących zachowań prozdrowotnych i ekologii, konkurencjach sportowych. Uczniowie klas IV-VI (ok.190 osób) w akcji dotyczącej profilaktyki palenia tytoniu zebrali ponad 1500 kartoników z podpisami rodziców i innych dorosłych osób ze swojego otoczenia, zobowiązujących się do niepalenia tytoniu przy dzieciach;

- w Miejskim Zespole Szkół w Porębie w dniach 03-27.05.2013 r. uczniowie klas VI szkoły podstawowej i klas I-III gimnazjum (ogółem ok. 240 osób) wzięli udział w warsztatach dydaktycznych dotyczących profilaktyki antytytoniowej prowadzonych przez pedagoga Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zawierciu. W dniu 07.11.2013 r. dla uczniów zespołu szkół (160 uczniów) oraz ich rodziców (80 osób) przeprowadzono wykład „Porozmawiajmy o środkach uzależniających, fakty, mity”. W dniu 05.12.2013 r. odbyło się przedstawienie związane z tematyką antytytoniową „Pinokio ma problem”, które przygotowali uczniowie klasy IV szkoły podstawowej (44 osoby).

11. Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

Celem głównym programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV. Cele szczegółowe to: wzrost poziomu wiedzy na temat HIV i AIDS wśród społeczności lokalnej, zmiana postaw i zachowań ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za zdrowie własne i najbliższych, rozpowszechnienie postaw tolerancji wobec osób zakażonych HIV. Grupą docelową działań są uczniowie, młodzież, mieszkańcy powiatu zawierciańskiego.

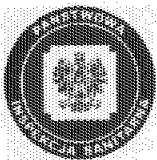
Na stronie internetowej PSSE w Zawierciu zamieszczono informację pt. „Znam rekomendacje Polskiego Towarzystwa Naukowego AIDS. Zalecam test na HIV”. Inicjowano i podejmowano działania informacyjno-edukacyjne:

- w dniu 02.12.2013 r. pracownicy oświaty zdrowotnej PSSE w Zawierciu wzięli udział w pracach jury „Międzyklasowego Turnieju Wiedzy o AIDS” zorganizowanego w Zespole Szkół im. H. Kollataja w Zawierciu, w którym uczestniczyli uczniowie klas pierwszych. Drużyny reprezentujące pierwsze klasy Technikum Logistycznego, Technikum Żywności, Zespołu Szkół Zawodowych, Technikum Fryzjerskiego Zespołu Szkół rywalizowały w trzech konkurencjach:
  - 1) dopasowania stopnia ryzyka zakażenia do przykładowych zachowań,
  - 2) zainscenizowania wylosowanych scenek tematycznie związanych z krwiodawstwem,
  - 3) ułożenia rozrzuconych puzzli zawierających przykłady ryzykownych zachowań sprzyjających zakażeniu wirusem HIV.

Uczestnicy wykazali się dużą wiedzą w zakresie profilaktyki HIV/AIDS;

- w dniu 09.12.2013 r. w Miejskim Ośrodku Kultury „Centrum” w Zawierciu ponad 150 grupa uczniów wraz ze swymi opiekunami ze szkół podstawowych i gimnazjalnych rywalizowała w „FAMILIADZIE” poświęconej rodzinie oraz obchodzonemu 1 grudnia Światowemu Dniu Walki z AIDS. Przedstawiciele PSSE w Zawierciu brali udział w pracach jury;
- w dniach 11-12.12.2013 r. w Gimnazjach w Szczekocinach, Rokitnie pracownik oświaty zdrowotnej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Zawierciu przeprowadził pogadankę i warsztaty dydaktyczne pt. „Żyję bez ryzyka”;
- w ramach bezpiecznego wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży zorganizowano akcje prozdrowotne, w czasie których prowadzono edukację dotyczącą profilaktyki HIV/AIDS dla uczestników i dla kadry pedagogicznej.

Edukacja prowadzona przez pracowników oświaty zdrowotnej miała na celu podniesienie poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS, zmianę postaw i zachowań ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za bezpieczeństwo, życie i zdrowie własne i najbliższych. W ramach działań programowych, jak również podczas obchodów Światowego Dnia AIDS zorganizowano imprezy profilaktyczno-zdrowotne, konkursy plastyczne, multimedialne, wiedzy o zdrowiu, zajęcia warsztatowe. Eksponowano i rozprowadzono materiały edukacyjne (plakaty, ulotki, broszury,

zakładki). Zasięgiem oddziaływania objęto 2250 osób, tj. 18 % mieszkańców powiatu zawierciańskiego.

12. Profilaktyka nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV

Celem interwencji jest kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego w solariach jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży. Zasadnicze działania:

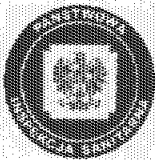
- inicjowano i prowadzono działania edukacyjne w 35 zakładach nauczania i wychowania, opieki zdrowotnej, solariach, ośrodkach wypoczynku zimowego i letniego, bibliotekach, aptekach,
- prowadzono kolportaż materiałów informacyjno-edukacyjnych. Ulotka „Informacja nt. skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernego promieniowania ultrafioletowego (UV)” została przekazana do 4020 uczniów 12 szkół ponadgimnazjalnych w powiecie zawierciańskim,
- w ramach akcji edukacyjnych młodzież uczestniczyła w imprezach prozdrowotnych, pogadankach, prelekcjach, konkursach wiedzy, plastycznych, warsztatach dydaktycznych, których celem było podniesienie poziomu wiedzy na temat bezpiecznych zachowań w okresie wypoczynku zimowego i letniego. Zasięgiem objęto około 1600 osób.

13. Akcja edukacyjna pod hasłem „Szkoła czystych rąk” realizowana w ramach projektu „Zdrowe dziecko – zdrowy dorosły – zdrowa rodzina”.

Akcja skierowana jest do dzieci przedszkolnych oraz ich rodziców i opiekunów. Dotyczy profilaktyki chorób przenoszonych przez ręce oraz podniesienia wiedzy wśród dzieci przedszkolnych na temat zdrowego stylu życia promując właściwe nawyki higieniczne poprzez przestrzeganie reguł higieny rąk.

W roku szkolnym 2013/2014, w terminie od 07.10.2013 r. do 08.11.2013 r., zadania akcji realizowało 75 dzieci pięcioletnich w 3 przedszkolach w Zawierciu. W przedszkolach prowadzono dyskusje, pogadanki, pokazy multimedialne, rozmowy indywidualne na temat zdrowego stylu życia i profilaktyki chorób przenoszonych przez ręce. Dzieci uczyły się prawidłowej techniki mycia rąk, rozwiązywały zagadki dotyczące przyborów toaletowych, utrwały zasady higieny rąk, wykonywały ilustracje do książeczki „Každy przedszkolak powie, że czyste ręce to zdrowie”. W salach

dydaktycznych przedszkoli wyeksponowano plakat „Szkoła Czystych Rąk”, w holach plakat „Grypo! Nie chcemy Cię w naszym domu”.

14. Interwencja nieprogramowa w zakresie profilaktyki grypy

Celem głównym interwencji jest prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki grypy, zmniejszenie rozpowszechniania wirusa grypy. Zasadnicze działania:

- w okresie 25.01.2013 r. – 12.04.2013 r. prowadzono monitoring działań edukacyjno - informacyjnych w zakresie profilaktyki grypy. W cotygodniowych raportach przesyłano do WSSE w Katowicach informacje dotyczące realizowanych przedsięwzięć;
- w lutym i marcu 2013 r. przeprowadzono 14 pogadanek w zakresie profilaktyki grypy w 7 zakładach opieki zdrowotnej, 5 zakładach nauczania i wychowania, 2 bibliotekach publicznych;
- od września do października 2013 r. w ramach akcji edukacyjnej pod hasłem „Szkoła Czystych Rąk” przekazano do 18 zakładów nauczania i wychowania plakat „Grypo nie chcemy cię w naszym domu!”;
- w ramach bezpiecznego wypoczynku dzieci i młodzieży, akcja zimowa i letnia zorganizowano imprezy prozdrowotne w czasie których prowadzono edukację dotyczącą profilaktyki grypy. Uczestnicy i kadra pedagogiczna wypoczynku brali udział w zajęciach sportowych, konkursach plastycznych, inscenizacjach, grach i zabawach związanych z zasadami higieny życia codziennego. Przeprowadzono prelekcje, pogadanki, zajęcia warsztatowe.

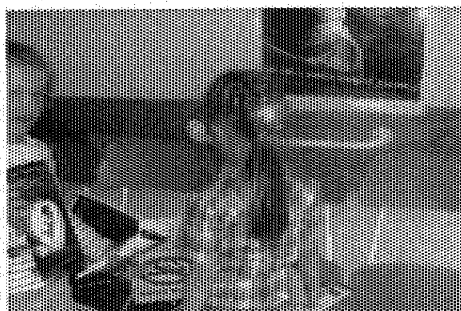
Edukację prowadzono ogółem w 42 placówkach: 24 zakładach nauczania i wychowania, tj. 26%, 18 zakładach opieki zdrowotnej, tj. 100% placówek. Zasięgiem oddziaływania objęto 60000 osób, tj. 49% mieszkańców powiatu zawierciańskiego. Podczas realizacji działań w zakresie profilaktyki grypy współpracowano z samorządami lokalnymi, zakładami nauczania i wychowania, zakładami opieki zdrowotnej, organizatorami wypoczynku dzieci i młodzieży. Prowadzone działania edukacyjne miały na celu dotarcie do jak największej liczby adresatów i przekazanie wiedzy na temat ograniczania rozprzestrzeniania się wirusa grypy.

15. Światowy Dzień bez Tytoniu

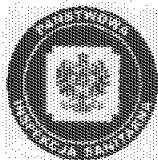
- w dniach 07.05.2013, 23.05.2013., 29.05.2013, 05.06.2013 r. w Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego Poradnia Ginekologiczno-Położnicza w Zawierciu,

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

Zakładzie Opieki Zdrowotnej Zdzisław Graca Poradnia Medycyny Rodzinnej w Pilicy, Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „KROM-MED” Danuta Maślany Poradnia dla Dorosłych w Zawierciu, SPZOZ Poradnia Ginekologiczno-Położnicza w Ogrodzieńcu pracownicy oświaty zdrowotnej PSSE w Zawierciu przeprowadzili akcje prozdrowotne. W poczekalniach i gabinetach poradni wyłożono materiały informacyjno-edukacyjne o treści antytytoniowej, rozwieszono plakaty, prowadzono kolportaż ulotek, przekazano znaki zakazu palenia tytoniu. W indywidualnych rozmowach z pacjentami i personelem medycznym zwracano uwagę na szkodliwe efekty reklamy i promocji wyrobów tytoniowych. Zwiększano świadomość na temat konsekwencji zdrowotnych biernego i czynnego palenia. Informowano o obowiązujących regulacjach w zakresie miejsc wolnych od dymu tytoniowego, przestrzegania zakazu palenia tytoniu w miejscach publicznych. Działaniami objęto 155 osób;

- w dniu 22.05.2013 r. w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich w Zawierciu pracownicy Oświaty Zdrowotnej przeprowadzili prelekcję skierowaną do wychowanek zakładu i opiekunów w ramach upowszechniania wiedzy na temat profilaktyki w zakresie szkodliwości palenia i wymuszonego wdychania dymu tytoniowego. Przekazano informacje o istniejącym prawodawstwie, tworzeniu stref bezdymnych w budynkach i miejscach użyteczności publicznej. W akcji wzięło udział 36 osób;
- w dniu 31 maja 2013 r. w Szkole Podstawowej w Pradłach zorganizowano akcję prozdrowotną, w czasie której uczniowie starszych klas przedstawili referaty na temat szkodliwego wpływu marketingu przemysłu tytoniowego, potrzeby zakazania reklam, promocji i sponsoringu dotyczącego palenia tytoniu. Zorganizowano wystawę prac plastycznych i plakatów wykonanych przez uczniów, zaprezentowano scenki dramatyczne przestrzegające dzieci przed wpływem dymu papierosowego na organizm. W akcji wzięli udział uczniowie szkoły, nauczyciele i rodzice, którzy pomagali w wykonaniu prac plastycznych – około 160 osób;

- w dniach od 15.05.2013 do 17.05.2013 r. w Szkole Podstawowej Nr 4 im. Mikołaja Kopernika w Zawierciu przeprowadzono: pogadanki, indywidualne rozmowy z uczniami dotyczące szkodliwości palenia tytoniu, biernego narażenia na dym tytoniowy, uwrażliwienia na działania marketingowe przemysłu tytoniowego, scenki dramatyczne „Co mogę zrobić, gdy inni przy mnie palą?”, konkursy plastyczne i konkursy grafiki komputerowej „Profilaktyka nikotynowa”, zajęcia sportowe „W zdrowym ciele zdrowy duch”, konkursy na wiersz promujący niepalenie, prezentację multimedialną. Zorganizowano wystawę prac plastycznych „Skutki palenia tytoniu”. Uczniowie wykonali ulotki dotyczące szkodliwości palenia tytoniu, które wręczyli rodzicom i opiekunom. W dniu 28.05.2013 r. na apelu szkolnym „Światowy Dzień bez tytoniu” podsumowano działania związane z profilaktyką palenia tytoniu, wyróżniono uczniów najbardziej zaangażowanych w podjęte działania, uczniowie zaprezentowali wiersze związane z omawianym tematem. W realizacji obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu uczestniczyło 440 uczniów;
- w dniu 31.05.2013 r. w NZOZ Centrum Usług Medycznych „ALFA” w Szczekocinach odbyła się pogadanka, której celem było przestrzeganie przed rozpoczęciem palenia tytoniu, w gabinecie zabiegowym prowadzono z pacjentami rozmowy indywidualne na temat skutków czynnego i biernego palenia tytoniu. W akcji uczestniczyło 39 osób. Pracownicy NZOZ „ALFA” przeprowadzili pogadankę, przedstawili prezentację „Papieros to twój wróg” skierowaną do uczniów klas I-III i przedszkolaków (łącznie 45 osób) w Szkole Podstawowej Zespołu Szkół im. W. Kochowskiego w Goleniowach. W Zespole Szkół im. Wespazjana Kochowskiego w Goleniowach zorganizowano również akcję plastyczną pod hasłem „Reklama – nie dla papierosów”, scenkę dramatyczną dotyczącą wpływu reklamy i promocji tytoniu na podjęcie palenia tytoniu, wystawę prac plastycznych uczniów „Stop reklamie papierosów”, przeprowadzono pogadanki, prelekcje, prezentacje. W działania antytytoniowe zaangażowali się uczniowie Zespołu Szkół, grono pedagogiczne, łącznie 105 osób;
- w dniu 01.06.2013 r. w Szkole Podstawowej nr 14 Fundacji „Elementarz” w Zawierciu wyeksponowano plakaty, wykonano gazetkę o szkodliwości palenia tytoniu, uczniowie klas V i VI przedstawili spektakl „Sąd nad Papierosem”. Tematyka antytytoniowa omawiana była również na zajęciach pozalekcyjnych prowadzonych w ramach zajęć profilaktyczno-sportowych. W działaniach udział wzięli uczniowie szkoły i oddziału przedszkolnego, około 60 osób.

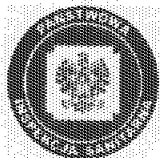
W obchody Światowego Dnia Bez Tytoniu włączyło się 60 zakładów nauczania wychowania. W placówkach zorganizowano imprezy zdrowotne, konkursy plastyczne, wiedzy, pokazy multimedialne, literackie, warsztaty, prowadzono indywidualne rozmowy z palącymi uczniami oraz ich rodzicami. Promowano alternatywne formy spędzania wolnego czasu ze szczególnym uwzględnieniem aktywności fizycznej: festyny rodzinne, zawody sportowe, rajdy, wycieczki piesze i rowerowe, spartakiady sportowe. W zorganizowanych punktach młodzież, pracownicy szkoły, rodzice i opiekunowie uczniów mogli się zaopatrzyć w materiały informacyjno-edukacyjne dotyczące szkodliwości palenia tytoniu.

16. Światowy Dzień Rzucania Palenia

- w dniu 19.11.2013 r. przeprowadzono akcję prozdrowotną w Poradni Medycyny Rodzinnej ZOZ Zdzisław Graca w Pilicy: rozdawano ulotki o treści antytytoniowej, wyeksponowano plakaty, w indywidualnych rozmowach z pacjentami i personelem poradni pracownicy oświaty zdrowotnej przekazywali informacje dotyczące szkodliwości palenia tytoniu. W akcji udział wzięło 28 osób. W dniu 21.11.2013 r. lekarz – specjalista chirurgii ogólnej wykonywała badania USG. Wykonano 34 badania;

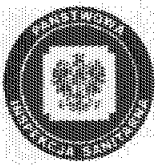

- w dniu 21.11.2013 r. działania zdrowotne prowadzono w Przychodni Specjalistycznej „Centrum” Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu. Pracownicy OZ PSSE w Zawierciu prowadzili badania zawartości dwutlenku węgla w wydychanym powietrzu (60 badań). Uczniowie Regionalnego Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sosnowcu Oddział w Zawierciu wykonali 80 pomiarów ciśnienia krwi, 20 masaży dłoni, 50 badań poziomu nawilżenia skóry twarzy. Słuchacze Wydziału Ratownictwa RCKU w Sosnowcu demonstrowali prawidłowe wykonanie resuscytacji krążeniowej, nadzorowali udzielanie pierwszej pomocy (wykonano 20 RKO). Prowadzono rozmowy z pacjentami przychodni, w których wskazywano na negatywny wpływ dymu tytoniowego na prawidłowe funkcjonowanie organizmu,

- zachęcano do rzucenia palenia. Wyeksponowano plakaty, rozdawano materiały informacyjno-edukacyjne: ulotki, broszury. W akcji uczestniczyło około 350 osób;
- w dniu 21.11.2013 r. w Zespole Szkół Ogólnokształcących I LO im. St. Żeromskiego w Zawierciu podjęto działania promujące styl życia wolny od tytoniu: we wszystkich klasach (około 450 osób) prowadzono pogadanki dotyczące szkodliwości palenia tytoniu, zorganizowano wystawę prac plastycznych dotyczących tematyki antytytoniowej. Prace zostały wykonane różnymi technikami (od węgla po akwarelę) przez uczniów klas I liceum. Podczas długiej przerwy uczniowie i nauczyciele ćwiczyli pod kierunkiem instruktora Body Art Fitness;
  - w dniu 20.11.2013 r. w NZOZ Centrum Usług Medycznych „ALFA” w Szczekocinach przeprowadzono pogadankę dotyczącą wpływu biernego palenia na organizm dziecka oraz korzyści wynikających z zaprzestania palenia. W pogadance udział wzięło 18 osób. Dnia 21.11.2013 r. na terenie placówki przeprowadzono wśród pacjentów „Test przygotowania i motywacji”. Test wypełniło 50 osób. W gabinecie zabiegowym prowadzono rozmowy indywidualne zachęcające do rzucenia palenia. Z udzielanych porad skorzystało 16 osób;
  - w Szkole Podstawowej nr 9 im. M. Dąbrowskiej w Zawierciu 190 uczniów klas IV-VI uczestniczyło w pogadankach przeprowadzonych przez pielęgniarkę środowiska szkolnego. Dla 210 uczniów klas I-III zorganizowano małą formę teatralną pt. „Nie pal przy mnie, proszę”. Przesłaniem teatryku było pokazanie dzieciom, że powinny się sprzeciwić paleniu tytoniu w ich obecności oraz ukazanie sposobów wyrażania sprzeciwu. Uczniowie klas IV wzięli udział w turnieju sportowym pod hasłem „Sport zamiast palenia”. Do społeczności całej szkoły skierowano ekspozycję wizualną dotyczącą profilaktyki palenia tytoniu.

W obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu włączyły się zakłady nauczania i wychowania, opieki zdrowotnej. W szkołach organizowano konkursy wiedzy, plastyczne, imprezy prozdrowotne, turnieje sportowe. Odbywały się apele, inscenizacje teatralne, pokazy multimedialne, wyświetlano filmy edukacyjne. W zakładach opieki zdrowotnej prowadzono pogadanki, odczyty, rozmowy indywidualne z pacjentami, zachęcano do rzucania palenia tytoniu, rozdawano ulotki, broszury, eksponowano materiały wizualne.

17. Światowy Dzień Zdrowia

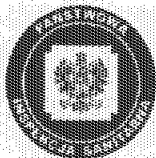
Światowy Dzień Zdrowia obchodzony w dniu 07.04.2013 r. przebiegał pod hasłem „**Healthy Heart Beat – zdrowe bicie serca**”.

Każdego roku motyw przewodni Światowego Dnia Zdrowia poświęcony jest innej tematyce, która podkreśla priorytetowy obszar problemów w obszarze zdrowia publicznego na świecie. W tym roku motywem przewodnim było nadciśnienie tętnicze krwi.

Celem kampanii było zmniejszenie występowania zawałów serca i udarów mózgu przez podniesienie świadomości społeczeństwa na temat skutków i przyczyn nadciśnienia tętniczego, edukację zdrowotną w zakresie zapobiegania wysokiemu ciśnieniu krwi i jego powikłaniom, zachęcenie osób dorosłych do regularnej kontroli swojego ciśnienia krwi i stosowania się do zaleceń lekarza, zachęcenie władz krajowych i lokalnych, aby utworzyć warunki sprzyjające prozdrowotnym zachowaniom.

W ramach działań kampanijnych pracownicy oświaty zdrowotnej PSSE w Zawierciu popularyzowali działania na rzecz promowania wiedzy, szeroko pojętej profilaktyki, diagnozowania i leczenia chorób związanych z wysokim ciśnieniem krwi, promowali zdrowy styl życia. Inicjowano działania edukacyjne w zakładach nauczania i wychowania, opieki zdrowotnej, współuczestniczono w imprezach prozdrowotnych.

- w dniu 26 marca 2013 r. w Zespole Szkół w Porębie odbył się konkurs wiedzy o zdrowiu „Żyj zgodnie z naturą”. W konkursie uczestniczyli uczniowie reprezentujący szkoły gimnazjalne z Zawiercia i Żeliszawic;
- w dniu 27.03.2013 r. w Szkole Podstawowej Nr 5 w Zawierciu odbyły się obchody dnia profilaktyki pod hasłem „Zdrowe bicie serca”. Uczniowie klas IV-VI brali udział w konkursach wiedzy, plastycznych, turnieju klasowym w rywalizacji sportowej;
- w dniu 07.04.2013 r. w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „KROM-MED” organizowano akcję profilaktyczną, podczas której wykonano pacjentom badania ciśnieniowe metodą Holtera, badania pomiaru ciśnienia krwi, badania EKG, prowadzono rozmowy z pacjentami na temat roli prawidłowej diety w nadciśnieniu tętniczym;
- w dniu 18.04.2013 r. w Zespole Szkół im H. Kollataja w Zawierciu odbyły się obchody Dnia Zdrowia i Urody pod hasłem „Zdrowe bicie serca”. Celem spotkania była promocja zdrowego stylu życia, popularyzacja wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych nieleczonego nadciśnienia tętniczego. Uczennice

technikum fryzjerskiego zaprezentowały masaż stosowany w fryzjerstwie w celach zdrowotno-relaksacyjnych. Uczniowie technikum żywienia i usług gastronomicznych promowali zdrowe odżywianie, przygotowali sałatki, koktajle. Uczniowie technikum hotelarskiego przygotowali konkurs wiedzy o uzdrowiskach w Polsce, zaprezentowali ulotki i projekty promujące zdrowy styl życia;

- w dniu 11.04.2013 r. w Zespole Szkół im. X. Dunikowskiego odbył się Festyn Zdrowia będący Szkolnym Dniem Promocji Zdrowego Stylu Życia. Stanowił część ogólnopolskiego projektu „Czas na zdrowie”;
- w dniu 20.04.2013 r. w Regionalnym Centrum Kształcenia Ustawicznego Oddział Zawierciu odbyła się kampania edukacyjna wśród uczniów szkół średnich powiatu zawierciańskiego i myszkowskiego, której celem było zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu stylu życia na zdrowie. Uczniowie szkoły przeprowadzili szkolenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia oraz pokazy masażu leczniczego chorobach układu krążenia.

W obchody Światowego Dnia Zdrowia włączyły się 43 zakłady nauczania i wychowania oraz 12 zakładów opieki zdrowotnej. W ramach realizacji interwencji podejmowano działania prozdrowotne: pogadanki, akcje prozdrowotne, dyskusje, rozmowy indywidualne na temat wpływu stylu życia na zdrowie. Odbywały się konkursy wiedzy, plastyczne, scenki rodzajowe, zajęcia sportowe, festyny. Uczniowie sporządzali i degustowali sałatki oraz soki owocowo-warzywne.

19. Narodowy Program Ochrony Antybiotyków

W ramach programu zdrowotnego Ministra Zdrowia „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków” pracownicy PSSE prowadzili działania edukacyjne, których celem było zwrócenie uwagi społeczeństwa na problemy antybiotykooporności, jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków.

- w dniu 19.11.2013 r. w Poradni Medycyny Rodzinnej ZOZ Zdzisław Graca w Pilicy;
- w dniu 21.11.2013 r. w Przychodni Specjalistycznej „Centrum” Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu, w czasie akcji prozdrowotnych organizowanych ramach obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia, pracownicy oświaty zdrowotnej prowadzili również edukację dotyczącą podniesienia świadomości na temat zagrożenia dla zdrowia publicznego, jakim jest oporność na antybiotyki oraz racjonalnego ich stosowania. Wyeksponowano plakaty, rozdawano ulotki.

Pracownicy Oświaty Zdrowotnej prowadzili edukację w zakresie bezpiecznego stosowania antybiotyków w 39 zakładach nauczania i wychowania, 21 zakładach opieki zdrowotnej, 4 bibliotekach publicznych, 2 ośrodkach kultury. Ogółem rozpropagowano 30 plakatów i 746 ulotek. Zadaniem objęto 2000 osób,

20. Profilaktyka zatruc alkoholami metylowymi

Cel interwencji: ostrzeżenie przed spożyciem alkoholu niewiadomego pochodzenia, informowanie pijących alkohol o konsekwencjach picia alkoholu pochodzącego z nieznanego źródła. Zasadnicze działania:

- w dniu 24.01.2013 r. w Urzędzie Miejskim w Zawierciu przeprowadzono naradę dotyczącą pozyskania partnera do realizacji interwencji. Ustalono współpracę w zakresie dystrybucji plakatów „Uwaga! Metanol Zabija!” na targowiskach w Zawierciu;
- w okresie od 01.02.2013 r. do 26.02.2013 r. nawiązano współpracę z samorządami lokalnymi w zakresie dystrybucji i wyeksponowania plakatów „Uwaga! Metanol Zabija!”. Przekazano 20 plakatów „Uwaga! Metanol Zabija!”.

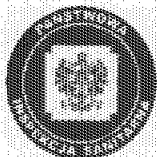
Oddziaływaniem objęto ok. 20000 osób, tj. 16% mieszkańców powiatu zawierciańskiego. Prowadzone działania miały na celu ostrzeżenie przed spożyciem alkoholu niewiadomego pochodzenia poprzez dotarcie do jak największej liczby adresatów. W realizację włączyły się samorzady lokalne, funkcjonariusze Straży Miejskiej. Plakaty zostały wyeksponowane na targowiskach, w urzędach miast i gmin.

21. Inne przedsięwzięcia

Pracownicy Oświaty Zdrowotnej prowadzili edukację w zakresie:

- profilaktyki chorób nowotworowych w 96 podmiotach (samorzady lokalne, zakłady nauczania, zakłady opieki zdrowotnej, biblioteki, ośrodki kultury, obiekty wypoczynku dzieci i młodzieży, salony fryzjerskie, solaria.). Zadaniem objęto 13000 osób;

- profilaktyki zakażeń meningokokowych w 34 podmiotach (zakłady nauczania i wychowania, opieki zdrowotnej, biblioteki, ośrodki kultury, obiekty wypoczynku dzieci i młodzieży). Zadaniem objęto 8799 osób;
- profilaktyki chorób odzwierzęcych, chorób przenoszonych przez kleszcze, zatruc pokarmowych, zatruc grzybami w 17 obiektach wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży. Przekazano podstawowe zasady bezpiecznego grzybobrania, promowano zdrowy styl życia. Zadaniem objęto 700 osób,
- w dniu 23.01.2013 r. w Miejskim Ośrodku Kultury „Centrum” im. A. Mickiewicza w Zawierciu odbyła się konferencja pod patronatem starosty zawierciańskiego skierowana do koordynatorów programów edukacyjnych z przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych pod hasłem: „Programy edukacji zdrowotnej realizowane wśród dzieci i młodzieży szkolnej”. W ramach konferencji przeprowadzono szkolenie na temat prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży szkolnej oraz podsumowano realizację programów edukacyjno-zdrowotnych na terenie powiatu zawierciańskiego w 2012 roku, omówiono cele i założenia programów na rok szkolny 2012/2013. Ogółem w konferencji wzięło udział 85 osób;
- w dniu 03.12.2013 r. odbyła się Konferencja pt. „Kształtowanie właściwych postaw prozdrowotnych w ramach realizowanych programów edukacyjnych w powiecie zawierciańskim” zorganizowana przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego oraz Starostwo Powiatowe w Zawierciu. Patronat honorowy nad konferencją objął Starosta Zawierciański. W konferencji wzięli udział dyrektorzy, koordynatorzy z przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz zaproszeni goście, ogółem 93 osoby;
- w Zespole Szkół Gimnazjum Nr 6 Szkoła Podstawowa Nr 13 w Zawierciu w roku szkolnym 2012/2013 realizowane były zajęcia edukacyjne programu „Wolność oddechu – zapobiegaj astmie”, których celem było przybliżenie problemu astmy oskrzelowej, zapoznanie z objawami choroby, źródłem alergenów. W edukacji udział wzięło 21 uczniów klasy pierwszej Szkoły Podstawowej oraz ich rodzice;
- w Zespole Szkół w Porębie w klasie II Liceum Ogólnokształcącego w roku szkolnym 2012/2013 realizowany był program „Już teraz mogę zadbać o zdrowie swego przyszłego dziecka”. Młodzież pozytywnie oceniła program. Wykazała duże zainteresowanie tematyką profilaktyki wad cewy nerwowej. W edukacji udział wzięło 27 uczniów.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

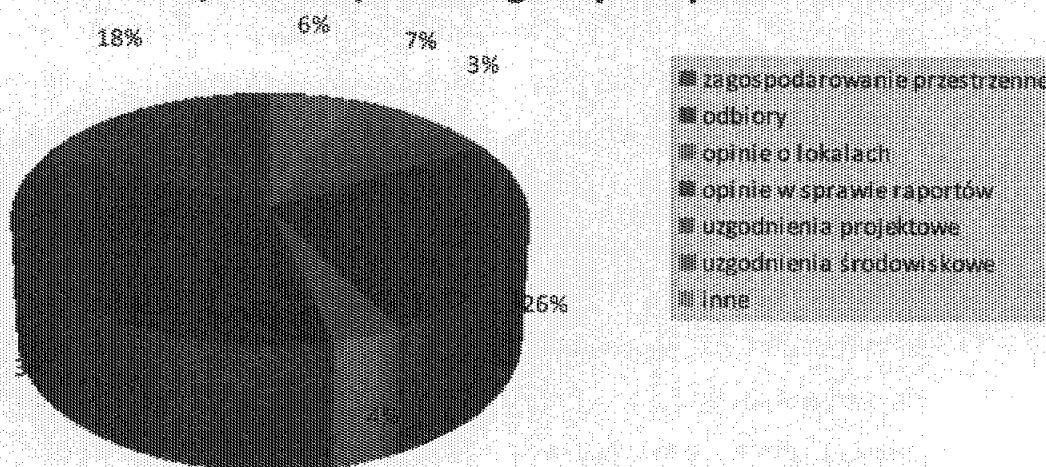
Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Zawierciu sprawował zapobiegawczy nadzór sanitarny polegający w szczególności na:

- uzgadnianiu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- opiniowaniu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- uzgadnianiu na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin w przypadku procedur planistycznych wszczętych uchwałami intencyjnymi sprzed 21 października 2010 r. (zgodnie z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym);
- uzgadnianiu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- wydawaniu opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – również co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- wydawaniu opinii co do zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- opiniowaniu w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- uzgadnianiu pod względem wymogów higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej dotyczącej budowy lub rozbiórki obiektu budowlanego, a także zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych lub ich części.

Ponadto dokonywano odbiorów przekazywanych do użytkowania obiektów budowlanych i wydawano opinie sanitarne dotyczące zgodności wykonania obiektów i przedsięwzięć z projektem budowlanym.

W wyżej wymienionym zakresie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zawierciu w 2013 roku wydano 184 uzgodnień i opinii sanitarnych.

Procentowy udział poszczególnych spraw w 2013 r.

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego miała na celu zapewnienie właściwego stanu higienicznego i zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach, takich jak:

- obiekty służby zdrowia i obiekty obrotu środkami farmaceutycznymi;
- obiekty oświatowo-wychowawcze;
- obiekty żywnościowe;
- zakłady pracy (obiekty produkcyjne i usługowe) oraz inne obiekty użyteczności publicznej;

a także ochronę zdrowia ludzi, miejsc ich zamieszkania i przebywania przed niekorzystnym oddziaływaniem uciążliwych obiektów przemysłowych i komunalnych oraz dróg.

Począwszy od etapu opiniowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko a także w postępowaniu dotyczącym przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko – w wydawanych opiniach

i rozstrzygnięciach zawierano i określano warunki dotyczące ochrony powierzchni ziemi, wód powierzchniowych i podziemnych, ochrony powietrza atmosferycznego, zapewnienia ochrony akustycznej i innych mających na celu wyeliminowanie negatywnych oddziaływań i ewentualnych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi oraz warunków ich zamieszkania.

Przy opiniowaniu przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko zwracano uwagę na zasięg potencjalnego oddziaływania przedsięwzięcia w celu wyeliminowanie przekroczeń standardów jakości środowiska poza terenem, do którego prowadzący inwestycję ma tytuł prawny.

Jednym z ważniejszych elementów w działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pod kątem wpływu projektowanego sposobu zagospodarowania terenu na takie elementy jak: powietrze, wodę, powierzchnię ziemi, klimat, zasoby naturalne, krajobraz, rośliny, zwierzęta oraz ludzi we wzajemnym ich powiązaniu. Podstawą ich uzgodnień są opracowania zawierające analizy i oceny oddziaływania na środowisko tzw. prognozy oddziaływania na środowisko, w tym na zdrowie ludzi.

Mając na uwadze szeroko rozumianą ochronę zdrowia publicznego w przeprowadzanej strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zwracano szczególną uwagę na:

- właściwą gospodarkę wodno-ściekową, w tym zaopatrzenie ludności w wodę do picia o odpowiedniej jakości i ilości;
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów;
- ochronę ludności przed nadmiernym hałasem oraz zanieczyszczeniem powietrza;
- prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań skumulowanych, wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia środowiska przy realizacji postanowień opracowywanego planu.

Ponadto w celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania zabudowy przemysłowej na otoczenie zwracano uwagę na oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych szczególnie intensywnie wykorzystywanych.

W 2013 roku w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokonano uzgodnień 8 dokumentacji planistycznych (miejscowych planów

zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) dotyczących gminy Ogrodzieniec, gminy Szczekociny, gminy Żarnowiec, miasta Poręba oraz miasta Zawiercia.

Ponadto wydano 5 opinii uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Uzgodnienia dotyczyły gminy Żarnowiec, miasta Łazy, miasta Zawiercie, gminę Kroczyce (dla terenu Kroczyce Okupne oraz Kroczyce Stare).

Główne kierunki rozwoju i dyspozycji funkcjonalno-przestrzennej terenów objętych pracami planistycznymi w 2013 roku to:

- uporządkowanie istniejącej zabudowy;
- wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową oraz mieszkaniowo-usługową zgodnie z oczekiwaniami właścicieli terenów (zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, jednorodzinna, zagrodowa, zabudowa usługowa);
- rozwiązania układów komunikacyjnych w oparciu o istniejące i projektowane drogi publiczne;
- wyznaczanie stref aktywności gospodarczej;
- wyznaczenie terenów rekreacyjno-sportowych i turystycznych;
- wyznaczenie terenów pod elektrownie wiatrowe;
- tereny zieleni parkowej, zieleni nieurządzonej, pasów zieleni izolacyjnej (naturalne bariery wizualne i akustyczne);
- uporządkowanie istniejącej sieci ulic poprzez nadanie im właściwych parametrów wynikających z ustawy o drogach publicznych.

Ponadto wydano 7 opinii o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla przedsięwzięć zlokalizowanych na terenach, dla których brak jest planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego. Opinie dotyczyły: domu opieki nad osobami w podeszłym wieku, oczyszczalni ścieków, a także obiektów o funkcji spożywczej, gastronomicznej, magazynowej oraz rolniczej.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

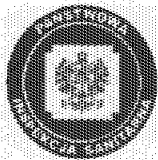
W 2013 roku na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dokonano 9 uzgodnień przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Wydano 2 opinie o zakresie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (stacje demontażu pojazdów), 2 sprawy przesłano według kompetencji do WSSE w Katowicach (oddziaływanie radiacyjne) oraz wydano 2 pisma o braku podstaw prawnych do wydania opinii w sprawach:

- wydobywania kopaliny ze złoża przed uzyskaniem koncesji;
- uzyskania zezwolenia na przetwarzanie odpadów dla istniejącej instalacji.

Uzgodniane przedsięwzięcia to między innymi:

- zmiana sposobu użytkowania obiektu – rozszerzenia istniejącej działalności w zakresie stacji obsługi i remontu środków transportu o stację demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji wraz z ich kasacją i sprzedażą części samochodowych w miejscowości Szczekociny;
- budowa stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji w Ogrodzieńcu, w Bonowicach (gm. Szczekociny) oraz w Porębie;
- budowa kurnika na 20000 szt. brojlerów kurzych w systemie ściółkowym w Łanach Średnich, gm. Żarnowiec;
- modernizacja i rozbudowa zakładowej oczyszczalni ścieków OSM „ROKITNIANKA” w Szczekocinach;
- budowa ośrodka narciarskiego w Grabowej, gm. Łazy;
- rozbudowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Zawierciu;
- wymiana starego Łukowego Pieca Elektrycznego E2 na nowy w Hali Elektroсталowni Elektrycznej w CMC Poland Sp. z o.o. w Zawierciu.

W ramach prowadzonego postępowania na podstawie ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dotyczącego opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – wydano 30 opinii sanitarnych. Z tej liczby wydano 4 opinie o potrzebie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i ustalono zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Opinie te dotyczyły rozbudowy Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych, budowy elektrowni wiatrowych, stacji demontażu pojazdów oraz instalacji do odzysku odpadów metodą R3 – kompostowanie odwodnionych osadów ściekowych i odpadów ulegających biodegradacji.

Na ww. etapach postępowania, w ramach prowadzonej oceny, zwracano szczególną uwagę na zapewnienie odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych w miejscu zamieszkania i przebywania ludzi na terenach bezpośrednio sąsiadujących lub będących w strefie oddziaływania przedsięwzięć, w zakresie:

- wyboru optymalnego wariantu realizacji inwestycji i określenia warunków realizacyjnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- stosowania stref buforowych – pasów zieleni izolującej, oddzielających tereny przemysłowe od terenów chronionych;
- zabezpieczenia ludności przed ewentualnymi uciążliwościami związanymi z emisją hałasu (zakłady przemysłowe i usługowe itp.);
- zabezpieczenia ludności przed wpływem i oddziaływaniem emisji zanieczyszczeń do powietrza przez uciążliwe zakłady poprzez zastosowanie odpowiednich emitorów i urządzeń pochłaniających substancje szkodliwe dla zdrowia (redukcja emisji);
- zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych przebywania ludzi w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi poprzez zastosowanie odpowiednich materiałów i wyrobów budowlanych, a także zapewnienia prawidłowej funkcji oraz odpowiedniego programu pomieszczeń.

Przy rozpatrywaniu ww. spraw brane były pod uwagę również uwagi, zastrzeżenia i wnioski zgłaszane bezpośrednio do Inspekcji Sanitarnej przez mieszkańców okolicznych terenów. Uzgadniana dokumentacja projektowa dotyczyła nowo budowanych obiektów, a także realizowanych w ramach zmiany sposobu użytkowania istniejących budynków lub ich części.

Dokumentacja dotyczyła:

- budowy kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków oraz przebudowa kanalizacji deszczowej dla Z.S.E. OSPEL S.A. w Wierbce;
- zmiany sposobu użytkowania lokalu byłej apteki w budynku usługowo-handlowym na zakład fryzjerski w Łazach;
- przebudowy i budowy sieci wodociągowej wraz z przyłączami w Pilicy oraz w Biskupicach;
- zmiany sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego na punkt przygotowania półproduktów wykorzystywanych do zapiekaneek.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 49 kontroli sanitarnych. Kontrole obiektów były przeprowadzane, ze szczególnym zwróceniem

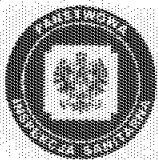
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zawierciu

uwagi na zgodność wykonania inwestycji z zatwierdzonym projektem budowlanym oraz pod kątem stosowania materiałów i wyrobów, posiadających stosowne atesty i certyfikaty higieniczne.

Uczestniczono w dopuszczeniu do użytkowania 44 obiektów budowlanych lub pomieszczeń w obiektach budowlanych, między innymi:

- obiektów żywnościowo-żywnościowych, takich jak sklepy i lokale gastronomiczne, masarnie (Zawiercie, Podlesice, Kroczyce, Goleniowy),
- aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych (Włodowice, Irządze),
- boisk i obiektów sportowych – ORLIK 2012 (Łazy, Zawiercie),
- salonów fryzjerskich i kosmetycznych (Zawiercie),
- oczyszczalnia ścieków (OSPEL Wierbka, AGROFIRMA Szczekociny, Żarnowiec),
- świetlic wiejskich (Kocikowa, Dzwono-Sierbowice),
- obiektów służby zdrowia (gabinet stomatologiczny w Zawierciu, przychodnia zdrowia w Łazach, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy w Kocikowie),
- budynków administracyjno-biurowych (Ogrodzieniec, Podlesice),
- warsztatów samochodowych (Zawiercie, Ogrodzieniec),
- budynków z lokalami usługowo-handlowymi (Zawiercie, Łazy, Kroczyce, Podzamcze),
- gabinetu weterynaryjnego w Zawierciu,
- ośrodków hotelowo-rekreacyjnych i hoteli (Gościniec pod Lilją w Podzamczu),
- schroniska młodzieżowego (Żelazko),
- hali produkcyjnych i magazynowych (Zawiercie, CMC Zawiercie, REMEKS Zawiercie),
- zakładu pogrzebowego (MAGNOLIA Zawiercie),
- sali bankietowej (Poręba),
- stacji demontażu pojazdów oraz stacji diagnostycznych (Zawiercie, Łazy, Ogrodzieniec),
- budynku fermy indyków (Wysoka, gm. Łazy),
- innych.

Na etapie uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych prowadzona jest współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w przypadku obiektów wytwarzających środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego.

Kontrole obiektów przeprowadzane były wspólnie z pracownikami poszczególnych sekcji nadzoru sanitarnego PSSE w Zawierciu. Kopie wydawanych opinii sanitarnych przekazywane były do odpowiedniej sekcji nadzoru, uczestniczącego w odbiorze.

Za wykonanie czynności w związku ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2013 roku zostało wydanych 51 decyzji płatniczych.

W ramach pracy zapobiegawczego nadzoru sanitarnego prowadzona jest stała współpraca z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska, organami inspekcji weterynaryjnej, nadzoru budowlanego, organami samorządu terytorialnego. Szczególnie dotyczy to rozpatrywania spraw na etapie sporządzania i uzgadniania dokumentów planistycznych związanych z zagospodarowaniem przestrzennym miast i gmin, uzgadniania uwarunkowań środowiskowych planowanych przedsięwzięć oraz uzgadniania dokumentacji projektowej, zwłaszcza obiektów użyteczności publicznej i infrastrukturalnych, realizowanych przez gminy ze środków pomocowych UE. Współpraca ta jest prawidłowa.

Sprawy konsultowane są również z Oddziałem Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego WSSE w Katowicach, do którego wysyłane są kopie wszystkich rozstrzygnięć (opinii i postanowień) podejmowanych przez PPIS w Zawierciu.

Wszystkie sprawy rozpatrywane i załatwiane przez zapobiegawczy nadzór sanitarny są omawiane i konsultowane w poszczególnych sekcjach nadzoru sanitarnego PSSE.

W trakcie rozpatrywania spraw zwracano szczególną uwagę na przystosowanie obiektów budowlanych i pomieszczeń w zakresie dostępności (pochylnie, windy) i możliwości korzystania (odpowiedniej szerokości drzwi, toalety wyposażone w uchwyty i pochwyt przy przyborach sanitarnych) przez osoby niepełnosprawne.

Osoby odpowiedzialne za opracowanie:**Epidemiologia****Ewelina Sergiel-Blaszczyk****Higiena Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku****Wanda Malecha-Pawlikowska****Higiena Komunalna i Środowiska****Małgorzata Machura****Higiena Dzieci i Młodzieży****Małgorzata Superson****Higiena Pracy****Witold Walczak****Oświata Zdrowotna****Maria Nocek****Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny****Anna Karp****Całość opracowała****Wiesława Hamerlik**

